

Világ proletárjai egyesüljétek!

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

XXVII. ÉVFOLYAM 197. SZÁM • ÁRA: 1,50 FORINT • 1970. AUGUSZTUS 23., VASÁRNAP

Hazaérkezett Moszkvából a magyar küldöttség

MOSZKVA (TASZSZ)

Augusztus 22-én Moszkvából hazatért a Magyar Népköztársaság küldöttsége, amely részt vett a Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének ülésén.

A Vnukovói repülőtéren a magas vendégektől Breznyev, Koszigin, Andropov, Katusev, Gromiko és Ruzakov vettek búcsút. Jelen volt Rapai Gyula, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete is.

Szombaton hazaérkezett a Varsói Szerződés tagállamai politikai tanácskozó testületének moszkvai ülésén részt vevő magyar küldöttség: Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Fock Jenő, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke, Péter János, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság külügyminisztere. Fogadásukra a Feriegyi repülő-

téren megjelent Fehér Lajos és Mócsin Zoltán, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, Jakab Sándor, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a KB osztályvezetője, Gyenes András külügyminiszter-helyettes, Garai Róbert, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője, dr. Gál Tivadar, a Minisztertanács titkárságának vezetője, Ferrero József, a Külügy-minisztérium protokollosztályának megbízott vezetője. Jelen volt F. J. Tyitov, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

A jövő hét elejére várják a közel-keleti tárgyalások megindulását

NEW YORK

Az Egyesült Arab Köztársaság utasította állandó ENSZ-képviselőjét, El-Zajjatot, hogy ismételtenteljen ki Jarring közel-keleti ENSZ-küldöttségét: az EAK ragaszkodik ahhoz, hogy a Biztonsági Tanács határozatának végrehajtásával kapcsolatban tárgyalások színe helye New York legyen.

New York-i megfigyelők szerint bizonyosra vehető, hogy a jövő hét elején Gunnar Jarring közvetítésével megindulnak a tárgyalások Egyiptom, Jordánia és Izrael között. A Reuter és az UPI forrásai úgy tudják, hogy az izraeli kor-

mány, szokásos vasárnapi ülésén kijelöli képviselőjét a tárgyalásokra. Legvalószínűbb jelölt Joseph Tekoah, az ország állandó ENSZ-képviselője; nincs kizárva azonban az sem, hogy a megbízatást Jichak Rabin, Izrael washingtoni nagykövete kapja meg.

(Folytatás a 2. oldalon)

Szocialista brigádvezetők találkozója a műanyaggyárban

A szocialista brigádok vezetőinek részvételével értekezletet tartottak a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat debreceni gyárában. Az értekezleten résztvettek az üzemrészek gazdasági vezetői is.

Erdey József, a szakszervezeti bizottság termelési felelőse ismertette a gyáregység munkaversenyének legújabb eredményeit.

A vállalat gyáregységei közötti versenyben a debreceni gyár csak a harmadik helyre került. Ennek az oka az az anyagihiány, amely a féléves termelési előirányzat megvalósulását is megakadályozta.

A gyáregységben belüli legeredményesebb üzemrész a Hét vezér utcai telep volt az első félévben. Termelési tervét 480 ezer, nyereségtervét 810 ezer forinttal teljesítette túl.

A munkaversenymozgalomban jó eredményt értek el a szocialista brigádok. Hozzájuk fűződik a gyáregységi termelés jelentős hányada. Teljesített felajánlásuk nélkül a gyár az első félévben 2,3 millió forinttal termelt volna kevesebbet. A felajánlott egymillió nyereségtöbblet helyett is csaknem másfél milliót értek el.

Az első félévben a legjobb brigád a Béke és barátság volt. Teljesített többlet nyereség felajánlásuk több mint félmillió forint volt. Második lett az első félévi versenyben az Egyetértés szocialista brigád. Tagjai a fajlagos anyagfelhasználás csökkentésével 93 ezer forint nyereséget produkáltak. A Haladás ifjúsági brigád olyan cikkekre szerzett megrendelést, amelyeket közvetlenül importból származó anyag helyett hulladéknak már elkönnyvelt

darált anyagból lehet gyártani. (A Haladás tulajdonképpen komplex brigád, tagjainak beosztása lehetővé teszi az ilyen üzletszerzést is.) Munkájuk eredménye 320 ezer forint önköltségsökkentés.

Az értekezlet az eddigi munka értékelése mellett foglalkozott a II. félév legfontosabb feladataival. Javasolta olyan pótfelajánlások megtételét, a X. pártkongresszus tiszteletére, amelyek hozzájárulnak a vállalati gazdasági célok eléréséhez. A sikeresen teljesített felajánlások segítik az első féléves gazdasági lemaradás pótlásában, csökkentik az önköltséget, a gépállásokat és növelik a termelékenységüket. A szocialista brigádmozgalom egyik gyári célja újszerű: meg kell teremteni a feltételeket ahhoz, hogy a munkacsoportok stabilizálják, csökkentse a munkavándorlást.

Egy százalék az árvízkarok pótlására

Hajdú-Bihar megyében a megyei tanács irányításával működő vállalatok, üzemek is éves programjukba iktatták azt, hogy hozzájárulnak az árvízkarok pótlásához, sajátos helyzetüknek megfelelően igyekeznek a nemzeti jövedelem kieséseit pótolni. Elsősorban műszaki fejlesztési intézkedésekkel operálnak a vállalatok, a termelékenység növelésére törekedve, ugyanakkor minden olyan vállalat szívesen fogadnak a dolgozóktól, szocialista brigádoztól, melyek a gazdaságosságra, a tiszta jövedelem fokozására irányulnak. Az alábbiakban három vállalat eddig megtett intézkedéseiről számolunk be.

A Hajdú-Bihar megyei Építőanyag-ipari és Talajérő-gazdálkodási Vállalatnál az 1970-es gazdasági év kedvezően alakul. Eves termelési tervét ütemesen teljesíti a vállalati kollektíva, s a nyereségtervet már augusztus végére realizálja. A jelenlegi helyzet szerint év végére körülbelül 25 százalékkal több jövedelmet érnek el a tervezettnél, s ez a tény megkönnyíti azt a vállalatot is, mely az árvízkarok pótlására irányul. Több új építőanyag-ipari termék gyártását vezették be ez évben — magas műszaki színvonalon — és ez is hozzájárul a nyereség növeléséhez. Műszaki fejlesztésre, gépek beszerzésére ez évben eddig közel kétmillió forintot fordított a vállalat, s olyan nagy termelékenysé- gű berendezésekkel gyorsították a termelést, mint a dán gyártmányú csőgyártó gép, mely 18 ember munkáját végzi el, vagy a járdalaggyártó gép. A nagy kapacitású gépeken, berendezéseken kívül jó néhány kisgéppel is segítik a munkát, s ezek a műszaki feltételek biztosítékai annak, hogy a vállalat eredményesen járulhat hozzá a nemzeti jövedelem növeléséhez. Természetesen a munkaverseny és az abban részt vevő brigádok felajánlásai is segítik az intézkedési tervek realizálását: a vállalatnál 12 brigád versenyez, kedvező anyagi ösztönzés mellett: a versenyben első helyezést elérő kollektíva például 15 000 forint jutalmat és tagonként 6 nap pótszabadságot kap.

A Hajdú-Bihar megyei Tanács Építőipari Vállalatnál előbb műszaki konferencián, majd termelési tanácskozásokon vitatták meg az egy százalék realizálásának lehetőségeit. A brigádok szívesen csatlakoztak a mozgalomhoz, s a X. pártkongresszus tiszteletére vállalták, hogy éves terveiket túlteljesítik, s termelékenyebb, jól szervezett munkával biztosítják saját munkahelyükön a tiszta jövedelem növelését. Sokat segít a második félévben a tervezett műszaki fejlesztés: két megrendelt toronydarú és va- kológépek érkezését várják a vállalat dolgozói, s ha megkapják a munkát gyorsító, segítő berendezéseket, nem látszik különösebb akadálya annak, hogy a fontos vállalat, az egy százalék pótlását valóra valtsák.

A Hajdú-Bihar megyei Vegyipari Vállalat is elkészítette intézkedési tervét az árvízkarok pótlására, a jövedelem növelésére. Az előzetes kalkuláció szerint — a jelenlegi termelékenységi eredményeket, a gazdaságos munkát figyelembe véve — öt százalékkal kell túlteljesítenie éves termelési tervét a vállalatnak ahhoz, hogy egy százalék tiszta jövedelmet érjen el. Ennek műszaki feltételei már biztosítottak vagy biztosítják a közeljövőben. Üzembehelyezték azt a forgatóberendezést, mely a vállalat által gyártott hűtőipari berendezéseknél gyorsítja a munkát, javítja a minőséget, és létszámot takarít meg. A gombüzemben a termelés gazdaságossága érdekében a vállalatnál készített félautomata gépeket állították munkába: a próbaüzemelés biztató. A késüzemben új, nagy kapacitású prés gép segíti, gyorsítja a munkát, növeli a munka termelékenységét. A Vegyipari Vállalatnál is a brigádok járnak élen az egy százalék pótlására irányuló mozgalomban: a munkaversenyvállalatok egyben a kiváló vállalat cím elnyerését is célozzák.

Építés előtt közművesítés

Megkezdődött Debrecenben a Munkácsy utcában a csatornaépítés. E munka fontos része a Dobozy lakótelep építése második ütemének. Ugyanis a Tanács utcától keletre — a régi temető helyén — a következő években több mint 1300 lakást építenek, s ezek közművesítésének alaphálózatát előre el kell készíteni. (Kalmár István felvétele)

Apró Antal hazaérkezett Moszkvából

Apró Antal, a Minisztertanács elnökhelyettese szombaton reggel hazaérkezett Moszkvából, ahol részt vett „A szabad Magyarország 25 éve” kiállítás ünnepélyes megnyitá- sán.

Fogadására a Feriegyi repülőté- ren megjelent dr. Szabó Zoltán egészségügyi miniszter, Bojti János külügyminiszter-helyettes, valamint F. J. Tyitov, a Szovjetunió budapesti nagykövete. (MTI)

Kitüntetések a Tisza völgyi árvízvédekezési tevékenységért

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa kitüntetések adományozott az idei Tisza völgyi árvízvédekezés során kifejtett kiemelkedő tevékenység elismerésül.

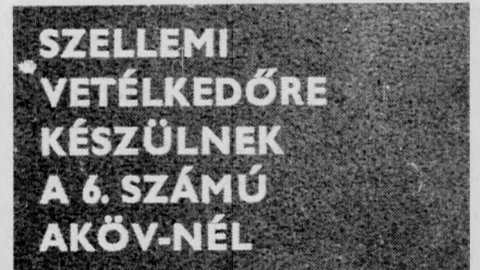
A kitüntetettek egy csoportjának szombaton délben az Országház kupolacsarnokában Kisházi Odón, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át a kitüntetések.

A kitüntetések átadásakor mondott beszédekben emlékeztetett a példátlanul gyorsan, rendkívül he-

vesen támadó árvízre, amely ellen minden erőt fel kellett vonultatni. Voltak hetek — mondotta —, amikor több mint egymillió ember családi hajléka, majdnem három- millió katasztrális hold föld termése és mintegy 200 milliárd forint értékű vagyon forgott közvetlen veszélyben. A kötelességteljesítés, a szolidaritás és a szocialista hazaszeretet ereje azonban lokalizálni tudta a veszélyt. A kemény próbatétel alatt a magyar nép egység- gesnek bizonyult. (MTI)

A tét: tízmilliós beruházás

Ezekben a napokban a szokásosnál nagyobb a forgalom a debreceni 6. számú Autóközlekedési Vállalat szakszervezeti bizottságának irodájában: egymás után jelentkeznek a négyfős csoportok a szeptember 15-én kezdődő szellemi vetélkedőre. Az Autóközlekedési Tröszt párt csúcsvezetősége, gazdasági vezetése és szakszervezeti tanácsa ugyanis a X. pártkongresszus tiszteletére széleskörű, többfordulós szellemi vetélkedőt hirdetett a közlekedési dolgozók részére. A vetélkedő első két fordulóját a vállalatoknál rendezik meg, az elődöntőből a három legjobb csoport jut a vállalati döntőbe, majd vállalatonként a legjobb eredményt elérő csoport veszt részt a tröszt által rendezett döntőn. A tét nagy: ugyanis a tröszt döntő legjobb eredményt elért csoport vállalata tízmillió forint szociális és kulturális beruházást szolgáló beruházási összeget kap. A tröszt döntő többi résztvevői közül az első tíz helyezett csoport tagjai között 80 ezer forintot osztanak szét.

fizikai és két szellemi dolgozó alkot. A vetélkedő résztvevői három témakörben mérik össze tudásukat: a X. pártkongresszus téziseiről; a közlekedéspolitikai koncepció és az autóközlekedés IV. ötéves tervéről; a közúti és üzemi balesetek elhárításának elvi és gyakorlati témáiról szólnak a kérdések. A debreceni vállalati döntő első helyezett csoportjának tagjai fejenként ezer-ezer forint jutalmat kapnak, a második helyezettek 800-800, a harmadikok 600-600, a negyedikok 500-500 forintot, a további helyezettek tárgyjutalmat.

A vállalat szakszervezeti bizottsága a vetélkedő eredményessége érdekében egyéni és csoportos konzultációkat, szakmai előadásokat rendez a vetélkedő anyagából a résztvevők számára.

poro- és a esével röljük visz- er egy k ki s ügy poroit polco- rádió lrral, ktisz- ajtók, apid- zaráz vesre. a, le- i az trisós ztitá- Sidol- szép kezik rolja, y le- zott a ssuk, k. Ha elyre zoba. dig a k el. ik az eskő- djük, rissa- őszo- osdót, tjuk. tony- dent mos- nk, s tunk. dlója anos tele- sem- lme tej- mle- orró- ol- onya kiló- sára zben tána- uk. raj- val a eka két m- n-ük brok kari- zjuk jnyl ze- luk. ták, ába- on, ta- ró- elé- tunk AR- zét- nára szép sz- ad- pa- kor- rbe- sur- tive

A jövő hét elejére várják a közel-keleti tárgyalások megindulását

(Folytatás az 1. oldalról)

Az idézett megfigyelők azt írják, hogy képviselőjének megnevezésével Izrael egyidejűleg nyilvánosságra fogja hozni azt az igényt is, hogy a tárgyalásokat egy későbbi szakaszban emelje külügyminiszteri szintre. Ennek elvi akadály nincs, hiszen szeptember 15-én megnyílik az ENSZ közgyűlésének jubileumi ülésszaka, amelyen a jelek szerint minden tagország külügyminisztere részt vesz.

Időközben a Tel Aviv-i kormány folytatta vádaskodásait Egyiptom ellen. Izrael pénteken újabb

panaszt emelt az ENSZ-nél a tűzszünet egyiptomi részről történt állítólagos megsértése miatt. A panaszt Silliasvuo tábornok, a közel-keleti ENSZ-megfigyelők főnöke juttatta el U Thanthoz.

KAIRO

Husszien jordániai király egyiptomi látogatásának második napján, szombaton Alexandriában tárgyalta Nasser elnökkel. Tájékoztató források szerint — mint az Al-Ahram közli — a megbeszéléseken a két államfő a békeerősítések felújításával kapcsolatos kérdéseket vitatta meg.

most a közel-keleti rendezés alapja, az Izrael által megszállt összes területekről a csapatok kivonását írta elő, az Egyesült Arab Köztársaság és néhány más arab ország ezzel a feltétellel fogadta el a tűzszünetet és a közvetett tárgyalások megindítását.

Jarring svéd diplomata közvetítő szerepét még ezen a héten sem kezdhetné el, mivel nem sikerült megállapodásra jutnia az érdekeltekkel a legelemibb kérdésekben sem: hol, mikor és ki legyen a tárgyalópartner. Izrael itt is megkötötte magát: külügyminiszteri szinten követeli a tárgyalásokat és a közel-keleti térséghez közeli helyen, így például Ciprus szigetén. Az arab országok New Yorkban, az ENSZ székhelyén kívánnak tárgyalni és nagyköveti szinten; már ki is nevezték a tárgyalásokon részt vevő diplomatáikat.

Az arab táborban történtek közül három eseményt lehet kiemelni: Huszejn jordániai király kairói tárgyalásait Nasser elnökkel, az El-Fatah vezetőjének, Arafatnak bagdadi tárgyalásait és végül a libanoni elnökválasztást. Mindhárom eseményt abból a szempontból érdemes továbbra is figyelemmel kísérni, hogy milyen hatással lesz az arab külpolitikára, a palesztinai felszabadító mozgalomra, továbbá Jordánia és Libanon belpolitikai helyzetének alakulására.

P. J.

Izrael taktikázik

A közel-keleti válság megoldására hivatott diplomáciai erőfeszítéseket rendkívüli mértékben zavarja az a hazavona, amelyet Tel Aviv és Washington között látott kibontakozni az elmúlt héten a világ, a vádak, nyilatkozatok, cáfolatok és ellennyilatkozatok özönével. Az izraeli vádaskodásokból csakúgy, mint felelős Tel Aviv-i vezetők megnyilatkozásaiból és az izraeli kormány más lépéseiből nyilvánvaló, hogy a taktikázási szándék erősebb, mint a békés rendezés igénye. Ez pedig joggal nyugtalaníthat mindenkit, aki a közel-keleti háborús tüzfészek végleges kioltását kívánja.

Ami az unalomig ismételt izraeli vádakat illeti, ezek természetére abból is következtetni lehet, hogy még az amerikai hadügy-minisztérium sem adott nekik hitelt. (Pedig a Pentagont igazán nem lehet Izrael-ellenességgel vádolni. Sőt.) Laird hadügyminiszter egy televízió-nyilatkozatban / kijelentette, hogy nincs értelme vitatkozgatni valamiről, ami vagy 12 órával a tűzszünet kezdete előtt történt vagy esetleg 12 órával utána... A Pentagon ura közölte, hogy az amerikai kormány megfelelő eszközökkel rendelkezik ahhoz, hogy tudja, mi is történt a Szezei-csatorna térségében. (Ezt a kijelentést később a külügy-minisztérium szóvivője azaz toldotta meg, hogy U 2-es repülőgépek felderítő repüléseket végeznek a csatornánál; e kémrepülések ellen egyiptomi részről természetesen erőlyesen szót emeltek.)

Az amerikai sajtó arról kezdett cikkezni, hogy „bizalmi válság” jelentkezik az USA és Izrael viszonyában. Golda Meir izraeli miniszterelnök Lairddel ellentétben azt igyekezett bizonygatni, hogy a szezei fronton „jelentősen megváltozott a katonai helyzet”.

Mindez azonban csak arra szolgál, hogy előkészítse a talajt az újabb amerikai fegyverszállításokhoz Izraelnek — s valóban a hét végén amerikai sajtójelentések közöl-

ték, hogy az Egyesült Államok levegő-föld típusú (támadó) rakétákat juttat Tel Avivnak.

Abba Eban, Izrael külügyminisztere egy másik vonalon helyezte el amolyan „diplomáciai aknát” a tárgyalások rendezés útjába. Kijelentette, hogy Izrael semmi körülmények között sem hajlandó kiüríteni és az araboknak visszaadni a sziriai Golan-fennsíkot és a Tiran-szoros hajózási ellenőrzését lehetővé tevő Saarm-el Sejket. A Biztonsági Tanács emlékeztet, 1967-es határozata pedig, amely

Koszorúzás Románia ünnepe alkalmából

Románia nemzeti ünnepe, az ország felszabadulásának 26. évfordulója alkalmából szombaton koszorúzási ünnepség volt a rákosligeti temetőben nyugvó román hősök sírjainál.

A Román Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségének képviselőjében Dumitru Turcus

nagykövet, Jan Leontescu kereskedelmi tanácsos és Emilian Birlea ezredes katonai és légügyi attasé koszorúzott.

Az ünnepélyes aktusnál jelen volt Pesti Endre vezérőrnagy budapesti helyőrségparancsnok, továbbá a Külügy-minisztérium több vezető beosztású munkatársa. (MTI)

Ünnepi gyűlés Bukarestben

Románia felszabadulásának 26. évfordulója alkalmából pénteken Bukarestben ünnepi gyűlést tartottak, amelyen Gheorghe Pana, az RKP állandó elnökségének és végrehajtó bizottságának tagja, a központi bizottság titkára mondott beszédet.

Beszédének elején Pana a Román Kommunista Pártnak az 1944 augusztusi fegyveres felkelésben játszott szerepét méltatta.

Külpolitikai kérdésekre rátérve a szónok hangsúlyozta, hogy az RKP külpolitikájának középpontjába a valamennyi szocialista országgal fennálló barátság, szövetség és együttműködés fejlesztését állítja. Ide tartozik az új barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződésnek a közelmúltban Románia és a Szovjetunió képviselői között Bukarestben történt aláírása. Románia ugyanakkor bővíteni igyekszik politikai, gazdasági, műszaki, tudományos, kulturális együttműködési kapcsolatait a világ valamennyi országával. Különleges jelentőséget tulajdonít az európai biztonság megvalósításához vezető legmegfelelőbb utak feltárasának. A Varsói Szerződésben részt vevő országok part- és állami vezetőinek legutóbbi találkozása kifejezésre juttatta ezen országok eltökéltségét, hogy új erőfeszítéseket tesznek az európai biztonság megerősítésére, az európai biztonsági értekezlet mielőbbi összehívására.

tási szerződésnek a közelmúltban Románia és a Szovjetunió képviselői között Bukarestben történt aláírása. Románia ugyanakkor bővíteni igyekszik politikai, gazdasági, műszaki, tudományos, kulturális együttműködési kapcsolatait a világ valamennyi országával. Különleges jelentőséget tulajdonít az európai biztonság megvalósításához vezető legmegfelelőbb utak feltárasának. A Varsói Szerződésben részt vevő országok part- és állami vezetőinek legutóbbi találkozása kifejezésre juttatta ezen országok eltökéltségét, hogy új erőfeszítéseket tesznek az európai biztonság megerősítésére, az európai biztonsági értekezlet mielőbbi összehívására.

Elhunyt Szántó Rezső

Mély megilletődéssel és fájdalommal tudatjuk, hogy dr. Szántó Rezső, a párt régi tagja, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosa hosszan tartó, súlyos betegség után augusztus 21-én elhunyt. Temetése 27-én, pénteken 15 órakor lesz a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi panteonjában. A családtagok, az elhunyt elvtársai, barátai és harcostársai 14.30-tól róhatják le kegyeletüket a ravatálnál.

A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága
A Magyar Partizánszövetség
A Magyar Újságírók Országos Szövetsége

☆☆☆

Dr. Szántó Rezső 1892-ben született Nagykanizsán. Jogtudományi végzettséget szerzett, s már 1912-ben — 20 éves korában — tagja lett a Szocialdemokrata Pártnak, tevékenykedett a Galilei körben. 1918 novemberében, közvetlenül a Kommunista Magyarországi Pártjának megalakulása után a párt tagja és aktív harcosa lett. 1919-ben a magyar vörös-hadsereg egyik hadosztályának politikai megbízottja volt. A Tanácsköztársaság leverése után 15 évi fegyházbüntetésre ítélték, 1922-ben — fogolysereskedéssel — a Szovjetunióba került, ahol különféle párt-, szakszervezeti és állami intézményekben dolgozott. Közben 1927-ben és 1928-ban Franciaországban, a Francia Kommunista Párt magyar csoportjában végzett pártmunkát, s 1936-38-ban Spanyolországban a nemzetközi brigád hadosztályparancsnoka volt.

1947-ben tért haza Magyarországra. Evekig a Magyar—Szovjet Társaság fő-

titkáráként tevékenykedett, majd 1950-ben az Országos Takarékpénztár helyettes vezérigazgatójává nevezték ki. Később a „Tartós békéért, népi demokráciáért” című lap főszerkesztőjeként dolgozott, 1953-54-ben a SZOT-iskola igazgatói tisztét töltötte be, majd két esztendőig az Új Idők című folyóirat főszerkesztője volt. 1956-ban ment nyugdíjba, de a Partizánszövetség alelnökévé, illetve a Magyar—Szovjet Baráti Társaság elnökségi tagjaként továbbra is értékes társadalmi tevékenységet fejtett ki. Forradalmi életútja elismeréseként kétszer részesült a Munka Vörös Zászló Érdemrendje kitüntetésben, megkapta a Zalka Emlékérmét, a Dombrowski Emlékérmét, a Nagy Honvédő Háborúban kifejtett hősi munkájáért a Szovjet Emlékérmét kitüntetését, a Tanácsköztársaság Emlékérmét, a Magyar Partizán Emlékérmét, a Szocialista Hazáért Érdemrendet, továbbá sok más kormánykitüntetés. (MTI)

Szudáni-magyar hivatalos tárgyalások

Szombaton Khartoumban megkezdődtek a hivatalos tárgyalások Gaafar Nimeri, a Szudáni Demokratikus Köztársaság Forradalmi Tanácsának elnöke, valamint Losonczy Pál, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke és a két ország küldöttségei között. A

tárgyalásokon aktuális nemzetközi kérdéseket vitattak meg és a két ország között köthető egyezményeket készítették elő.

A szudáni sajtó központi témája szombaton Losonczy Pál látogatása volt. A lapok részletesen idézik Losonczy és Nimeri péntek esti pohárköszöntőjét. (ADN)

Magyar küldöttség az ENSZ-társaságok konferenciáján

Magyar előterjesztés alapján vitatják meg az úgynevezett második fejlesztési évtized és az európai ENSZ-társaságok feladatait azon a Várnában kedden kezdődő európai regionális konferencián, amelyet az ENSZ-társaságok Világszövetsége

rendez. Központi témaként az európai biztonság és együttműködés kérdései kerülnek napirendre. A konferencián háromtagú delegáció képviseli a magyar ENSZ-társaságot, dr. Simai Mihály főtájtár vezetésével. (MTI)

Nagy-Britannia is felelős

Buteflika algériai külügyminiszter pénteken este növekvő aggodalmának adott kifejezést az Izraelben fogva tartott két kormánytisztviselő sorsa miatt.

Buteflika közölte Douglas-Home brit külügyminiszterrel, hogy az erőfeszítések, amelyeket a foglyok szabadsága érdekében ő és mások tettek, nem hoztak eredményt. Az algériai külügyminiszter ebből az alkalomból ismét leszögezte kormány álláspontját az ügyben:

1. Felelősség terheli a BOAC brit

légitársaságot és a BOAC-gép kapitányát, következképpen magát Nagy-Britanniát;

2. A nemzetközi szervezeteknek, amelyek a polgári légiközlekedés biztonsága fölött hivatottak őrködni, kötelességük eljárni Izraelnél;

3. Algéria semmiféle alkudozásba nem bocsátkozik.

Az algériai tájékoztató iroda szerint U Thant ENSZ-főtájtár megígérte Buteflikának, hogy közbenjár. Közvetítést ajánlott fel Kete-ma Yifru etióp külügyminiszter is.

Lehet tárgyalni

Az uruguayi kormány pénteken bejelentette: nem állja útját annak, hogy „kormány vagy magánszemélyek” tárgyalásokba bocsátkozzanak a tupamarokkal a két fogoly diplomata szabadonbocsátása ügyében. Ily módon tehát nincs akadály annak, hogy a brazil kormány lépéseket tegyen montevidói konzulja, Dias Gomide érdekében, noha a kormány közölte: nem ad politikai foglyokat a túszokért. (AP)

Szabadok...

Az athéni junta pénteken ismét 130 politikai foglyot bocsátott szabadon. Georgalas tájékoztatóügyi államtitkár szerint a letartóztatásban maradt politikai foglyok száma már nem haladja meg a hatvanat. (Reuter)

Kozmosz 359

MOSZKVA

A Szovjetunióban szombaton a Kozmosz-sorozat újabb mestérséges holdját bocsátották Föld körüli pályára, a Kozmosz 359-et.

A bécsi SALT-tárgyalások mérlege

az abszolút titkosságot és még valamit: azt, hogy csak lépésről lépésre, a legnagyobb óvatossággal lehet előrehaladni. Ez a magyarázata annak, hogy a SALT-megbeszéléseknek már eddig is több szakaszuk volt.

Az első forduló Helsinkiben zajlott le, több mint egy hónapig tartott, és még csak eszmecsere-jellegű volt. Április 16-tól augusztus 14-ig tartott a mostani bécsi tárgyalás. Itt már a hivatalos nyilatkozatok szerint is konkrét, gyakorlati megbeszélések folytak, és „emelkedett a kölcsönös megértés foka”. Tekintettel a tárgyalások katonai jellegére és feltétlen titkosságára — már ez az óvatos fogalmazás is reményekre jogosít. Feltételezhető, hogy a november 2-án Helsinkiben kezdődő harmadik felvonás további haladást hoz.

A SALT-tárgyalások előtörténete mindamellett arra figyelmeztet, hogy még igen komoly nehézségekkel kell számolni. Ami a szovjet álláspontot illeti, azt alapvetően már Nixon hivatalba lépése előtt meghatározta Kozsigin szovjet miniszterelnök nyilatkozata. Ez világosan az amerikai fél értesére adta, hogy a Szovjetunió kész megállapodást kötni a stratégiai fegyverrendszer korlátozásáról.

Közben azonban az amerikai po-

litikában számos olyan lépés történt, amely bonyolította, nehezítette a kibontakozást. Kennedy elnöksége idején McNamara hadügyminiszter még azt a viszonylag realista nézetet képviselte, hogy irreális törekvés a nagyszabású stratégiai rakétaelhárító rendszerek kiépítése. Az amerikai szakértők is kimutatták, hogy ezek egyrészt hatástalanok, és már építésük, létrehozásuk ideje alatt elavulnak; másrészt rendkívüli gazdasági megterhelést jelentenek; harmadsorban alkalmasak a rakétafegyverkezési verseny élesztésére. Ennek ellenére Johnson a Sentinel (Orszem), Nixon pedig a Safeguard (Biztosíték) rendszer építésének kérésével a Pentagon teljes támogatása ellenére mindössze egy szavatos többséget kapott az első két Safeguard-bázis építéséről szóló vitában. Néhány nappal ezelőtt az egymilliárd dolláros új Safeguard-hitel is rendkívül csekély — 5 szavatos — többséggel nyert jóváhagyást a szenátusban.

Az amerikai realista szárny belső ellenállása eddig mindenesetre nem volt elég ahhoz, hogy megváltoztassa az Egyesült Államokban azt

az általános tendenciát, amely a stratégiai elhárító rendszerek építésének előmozdításával ösztönzi a fegyverkezési verseny és magától értetődően a Szovjetunió is — elemi nemzetbiztonsági érdekből — viszontintézkedésekre kényszeríti. Noha a tárgyalóterem „légmentesen zárva maradt” a nyilvánosság előtt, az úgy előtörténetéből következtetni lehet arra, hogy a viták középpontjában a stratégiai rakétaerőrendszerek és rakétaelhárító szisztémák valamilyen formában való mennyiségi maximalítása, esetleg jelenlegi színvonalukon való „befagyasztása” áll. A novemberben folytatódó tárgyalások a Bécsben kialakult kedvező légkör és a feltételezhető kezdeti eredmények hatására a siker esélyével indulnak.

Amennyiben az óvatos reményesség valóságga érik, s a nehéz, hosszú tárgyalások valamilyen módon megállítják, vagy korlátok közé szorítják a rakétafegyverkezési versenyt — ez az évtized talán legnagyobb szabású „külpolitikai át-törése lehet. Kedvező légkört terem arra, hogy a világpolitika helyi veszélyzónáiban is eredményes tárgyalások oldják fel a jelenlegi feszültséget.

— ie —

Budapest

A Magyar Központi Bizottság sán megvitat szus irányelv

A p a szocial osztály.

A k hazánk szocialis a dolgoz lett a ne ben; em dult a m

A m a szocial sikeres m

A h összeülö jesíti tör az értelm szocializ nép érde

A K váhagyá a legköz szinten

A

1. Népür lek között v A IX. kongr zatlanul a h mus és az ir mezte. Ez a sadalom éle a gazdaság és a kulturá

A világm rikai imperi politikai ny reakciók ren meggátolni fő irányát szítése ellen a haladás, a rozzák meg.

A Szovjet kadalatlan politikai és világszervező döntő ereje mind kiterjedt folytat a m cialista vilá népei kölcs imperialista

2. Az im neti sikerek hetetlen ell pes megoldá van, s az á konfliktusok

Az imper nak meggyök mok indoklás. A hős bodzsa népe delme azt t nem képesé gukért és j nemzetközi

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának irányelvei a párt X. kongresszusára

Budapest, 1970. augusztus 21.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága az 1970. július 15–16-i ülésén megvitatta és jóváhagyta a X. kongresszus irányelveit, és úgy határozott, hogy az

ország közvéleményének tájékoztatása céljából augusztus második felében a sajtóban nyilvánosságra hozza.

Az alábbiakban közöljük a kongresszusi irányelveket.

A párt az elmúlt négy évben a IX. kongresszus határozatainak megfelelően a szocializmus teljes felépítése érdekében dolgozott; tevékenységében a munkásosztály, a szocializmust építő magyar nép szolgálata vezetett.

A kongresszus határozatait megvalósítva a párt eredményesen alkalmazta hazánk viszonyaira a marxizmus–leninizmus nemzetközi érvényű tanításait; a szocialista társadalom építése során jelentkező új feladatokra a munkásosztály, a dolgozó nép érdekeinek megfelelő megoldási módokat dolgozott ki. Erősebb lett a népi hatalom; nagy eredmények születtek a gazdasági, a kulturális életben; emelkedett a nép életszínvonala; erősödtek a párt tömegkapcsolatai, szilárdult a magyar nép egysége.

A munka során sok akadályt kellett leküzdeni, s meg kellett oldani számos, a szocialista társadalmi fejlődésen belül támadt ellentmondást. Az összességében sikeres munka eredményeként népünk előbbre jutott a szocializmus útján.

A hazánk felszabadulása 25. és Lenin születése 100. évfordulójának évében összeülő kongresszus méltán megállapíthatja, hogy a magyar munkásosztály teljesíti történelmi hivatását. A munkásosztály, pártja vezetésével, a parasztsággal, az értelmiséggel, a társadalom többi dolgozó rétegével együtt sikeresen építi a szocializmust. A szocializmus építésében a munkásosztályt az egész dolgozó nép érdekeit kifejező és szolgáló céljai, forradalmi eszméi válnak valóra.

A Központi Bizottság a X. pártkongresszustól az eddig követett politika jóváhagyását kéri. Javasolja, hogy pártunk és népünk nagy társadalmi programja a legközelebbi négy esztendőben: a szocializmus teljes felépítésének magasabb szinten való folytatása legyen.

I.

A nemzetközi helyzet, külpolitikánk

1. Népünk bonyolult nemzetközi feltételek között végezte szocialista építómunkáját. A IX. kongresszus óta eltelt időszakot változatlanul a haladás és a reakció, a szocializmus és az imperializmus erőinek harca jellemezte. Ez a küzdelem az egész világon, a társadalom életének valamennyi fő területén — a gazdaságban, a politikában, az ideológiai és a kulturális életben — egyaránt folyik.

A világimperializmus és fő ereje, az amerikai imperializmus fegyverrel, gazdasági és politikai nyomással igyekszik fenntartani reakciós rendszerét és befolyási övezeteit s meggátolni a haladást. A világ fejlődésének fő irányát az imperializmus minden erőfeszítése ellenére mindinkább a szocializmus, a haladás, a nemzeti függetlenség erői határozzák meg.

A Szovjetunió, a szocialista országok szakadatlanul növelik gazdasági, társadalmi, politikai és katonai erejüket. A szocialista világrendszer az imperialistaellenes harc döntő ereje. A nemzetközi munkásosztály mind kiterjedtebb és céltudatosabb harcot folytat a monopóliumokkal szemben. A szocialista világrendszer és a harmadik világ népei kölcsönösen segítik egymást az anti-imperialista harcban.

2. Az imperializmus elérhet ugyan átmeneti sikereket, a kapitalista rendszer kibékíthetetlen ellentmondásait azonban nem képes megoldani, a politikai válság állapotában van, s az általa kirobbantott nemzetközi konfliktusokba egyre jobban belebonyolódik. Az imperialista politika kilátástalanságának meggyőző bizonyítéka az Egyesült Államok indokínai háborúja, a közel-keleti válság, a hős vietnami népnek, Laosz és Kambodzsa népeinek harca, az arab népek küzdelme azt tanúsítja, hogy az imperialisták nem képesek győzedelmeskedni a szabadságukért és jogaikért küzdő, a haladó erők nemzetközi támogatását élvező népeken.

3. Pártunk kötelességének tartotta, hogy a bonyolult, ellentmondásos világhelyzetben, a szocializmus és a kapitalizmus erői közötti történelmi jelentőségű küzdelemben elvi, internacionalista politikával biztosítsa szocialista építómunkánk nemzetközi feltételeit, egyben elősegítse a béke, a demokrácia, a szocializmus világméretű erőinek növelését. Nemzetközi tevékenységünk középpontjában a társadalmi haladás segítése, a világháború kirobbantásának elhárítása, a béke megszilárdítása áll: ezzel egyaránt szolgáljuk legsajátabb nemzeti érdekeinket és a szocialista világrendszer, a béke és a haladás nemzetközi érdekeit.

A Magyar Népköztársaság külpolitikájának alapelve a Szovjetunióval és a szocialista világrendszer országaival való szoros együttműködés. A magyar–szovjet barátság az elmúlt időszakban tovább erősödött. Jelentős mértékben bővültek, fejlődtek politikai, gazdasági és kulturális kapcsolataink a szocialista világrendszer többi államával is. Minden szocialista országgal egységre, internacionalista együttműködésre törekszünk, azokkal is, amelyekkel nézeteltéréseink vannak.

Bővítettük hazánk politikai és gazdasági kapcsolatait a világ fejlődő országaival. Támogatjuk a nemzeti felszabadító mozgalmakat. Fejlesztjük az együttműködést Ázsia, Afrika és Latin-Amerika független országaival.

Küzdünk a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséért. Ennek szellemében fejlesztettük kapcsolatainkat a kapitalista országokkal.

Pártunk és kormányunk, dolgozó népünk az emberi haladás ügyét védelmezte és védelmezi minden vitás nemzetközi kérdésben. Támogatjuk az amerikai agresszióval szemben küzdő hős vietnami népet, Laosz és Kambodzsa népet. Szolidárisak vagyunk a koreai nép harcával, amelyet az Egyesült Államok provokációival szemben folytat ha-

zaja békés egyesítéséért. Szolidárisak vagyunk az arab népek igazságos harcával. Támogatjuk a Német Demokratikus Köztársaság igazságos törekvését a nemzetközi jogi érvényű elismerésre. Szövetségeseinkkel együtt részt veszünk az összeurópai biztonsági konferencia összehívásáért folytatott erőfeszítésekben. Küzdünk a háború tüzfészkeinek felszámolásáért, a vitás nemzetközi kérdések tárgyalások útján történő rendezéséért, a nemzetközi feszültség enyhítéséért. Támogatjuk a leszerelés eszméjét, mellette vagyunk minden olyan kezdeményezésnek, amely csökkenti a háború veszélyét, s a békét szolgálja.

4. Az imperializmus kizsákmányolást, elnyomást, megaláztatást zúdit az emberiségre; háborús feszültségben, nyugtalanságban tartja a világot. Az emberiség számára a társadalmi, gazdasági felszabaduláshoz, a békéhez vezető utat a szocializmus mutatja.

Az új világháború kirobbantását megakadályozó fő eszköz és biztosíték az emberi-

ség számára a szocialista világrendszer erőinek növelése, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalmak anti-imperialista harcának fokozása, a népek százmillióinak mozgósítása a béke védelmére.

A Varsói Szerződés szervezete a szocializmus és a béke védelmének megbízható eszköze. Ereje a hadseregek közötti együttműködés és a katonai szervezet tökéletesítésével hatékonyabbá vált. A Varsói Szerződés tagállamok gondoskodunk hazánk függetlenségét, népünk szabadságát, békés építómunkáját, szocialista vívmányainak védelmező néphadseregünk, fegyveres erőink fejlesztéséről, s hozzájárulunk a szocialista világrendszer, az európai kontinens biztonságának, a népek általános békéjének védelméhez.

Pártunk a Magyar Népköztársaság külpolitikájának alapvető célját a jövőben is abban látja, hogy szövetségeseinkkel, a világ haladó erőivel szoros összefogásban biztosítsuk szocialista építómunkánk kedvező nemzetközi feltételeit, a békét.

II.

Társadalmi fejlődésünk főbb jellemzői

5. A magyar társadalom dinamikus fejlődik, biztosan halad a szocializmus teljes felépítésének útján. Tovább erősödött a munkáshatalom, szilárdult rendszerünk gazdasági alapja, fejlődtek a szocialista termelési viszonyok.

Szilárdult államunk politikai alapja, a munkás-paraszt szövetség. Társadalmunk két dolgozó osztályának politikai, gazdasági kapcsolatai tovább fejlődtek, szorosabbá váltak, s ezáltal magasabb színvonalra emelkedett és szilárdabbá kovacsoltódott a munkás-paraszt szövetség.

Népünk az elmúlt négy évben is számos tanújelét adta politikai egységének, érettségének, hazaszeretetének, a párt iránti bizalmának. Hazánkban a törvényesség, a szocialista törvények védik a társadalom érdekeit, az állampolgárok jogait és biztonságát.

Pártunk szövetségi politikája nemzeti egységbe tömöríti társadalmunk dolgozó osztályait, a munkásokat, a parasztokat, az értelmiségieket, a kispolgárokat, a különböző világméretű embereket, kommunistákat és párttagokat, hivatkozva és nem hivatkozva; egy-egybe tömörít mindenkit, aki vállalja a közös célt: a szocialista Magyarország felépítését.

6. Társadalmunk vezető osztálya a munkásosztály. A termelésben, a társadalmi életben és a politikai szervezetekben elfoglalt helyénél fogva a szocializmus építésének vezető ereje. Vezető szerepe a párt, a népi hatalom útján érvényesül.

A munkásosztály megnövekedett, a társadalom legnagyobb osztályává vált, s összetétele a termelés műszaki-technikai fejlődésével jelentősen megváltozott és állandóan változik. Növekszik a szakképzett munkások aránya és fontossága a társadalomban, a termelésben. Az egyes munkásrétegek között a politikai öntudat, az igények, a szakmai képzettség, az anyagi helyzet és sok más tényező tekintetében még jelentős eltérések vannak.

A munkásosztály a termelőszövetkezeti parasztsággal, az értelmiséggel, a társadalom más dolgozó rétegeivel együttműködve valósítja meg történelmi céljait társadalmunkban. A szocialista tulajdonviszonyok uralkodóvá válásával kibővült és teljesebbé vált a munkásosztály és szövetségese, a termelőszövetkezeti parasztság érdekezonossága a szocializmus építésének alapvető kérdéseiben. A munkásosztály meghatározóan befolyásolja a dolgozók minden rétegét; szemlélete, magatartása, fegyelme kihat az egész társadalomra. A hatás fokozása egész társadalmunk érdeke.

Pártunk a munkásosztály pártja, annak szocialista céljait valósítja meg, s ezzel az egész társadalom érdekeit szolgálja. A párt a jövőben is elsősorban a munkásosztály öntudatára és aktivitására támaszkodik tevékenységében.

Minden vezető köteles figyelembe venni, hogy a munkásosztály a szocializmus ügye iránti felelősségérzetűl áthatva a párt politikájának következetes végrehajtását igényli. A társadalompolitikai és gazdasági intézkedések legyenek átgondoltak, tervszerűek; a párt-, az állami, a társadalmi szervek előzetesen számoljanak azoknak a munkásságra, a dolgozó tömegekre gyakorolt hatásával, a tapasztalatokat vegyék figyelembe, s politikailag használják fel munkájukban.

A munkások jogok igénye, hogy a párt-szervezetek, a szakszervezetek, a gazdasági vezetők adjanak részükre rendszeresebb tájékoztatást, és jobban vonják be őket az érdekeiket szolgáló döntések kialakításába.

7. A párt a legutóbbi négy esztendőben további nagy erőfeszítéseket tett a falusi gazdálkodási viszonyok és életviszonyok szocialista átalakításáért. A földtulajdon elvi rendezése és gyakorlati végrehajtásának elkezdése megerősítette termelőszövetkezeteink szocialista jellegét. A falun gyors ütemű fejlődés ment végbe. Mind szélesebb körben alkalmazták a korszerű technikát, az agrártudomány, általában a tudományok vívmányait; a mezőgazdaságban a munka ipari jellegűvé kezd válni; egyre nagyobb szerepük van az ipari és mezőgazdasági szakmunkásoknak, az agrárértelmiségieknek.

A falun végbemenő politikai és gazdasági fejlődés a szocialista forradalom jelentős előrehaladását mutatja. A termelőszövetkezeti parasztság, a mezőgazdaságban dolgozó munkások, a falusi értelmiségiek munkájának eredményeként az átszervezés, a megszilárdítás szakasza után elérkezettünk a mezőgazdasági nagyüzemek fejlesztésének, az egész mezőgazdaság, a falu általános fellendítésének szakaszába.

Tovább kell fejleszteni a falun a szocialista tulajdonviszonyokat, a gazdálkodási módszereket, amelyek nyomán tovább fejlődik a termelőszövetkezeti parasztság általános képzettsége, öntudata, javulnak életkörülményei, határozottabbá válnak a falusi dolgozók eszmei-politikai arculatának, magatartásának szocialista vonásai.

8. A tudomány és a technika rohamos fejlődése, a tömegek növekvő művelődési igénye, a társadalom fejlődésének magasabb színvonalra szükség szerűen megnöveli az értelmiség társadalmi szerepét. Rendszerünk biztosítja az értelmiség számára az alkotómunka széles lehetőségeit, az anyagi eszközöket és a kutatáshoz szükséges megfelelő közszellemet. Az értelmiségiek tömegesen és elismerésre méltón részt vesznek a társadalmi életben, hasznos közéleti munkát végeznek a tudományos, szakmai szervezetekben, az államhatalom és az államigazgatás különböző szerveiben. A magyar értelmiség a nép részeként a néppel együtt építi a szocializmust.

(Folytatás a 4. oldalon)

(Folytatás a 3. oldalról)

9. Társadalmunkban jelentőségüknek megfelelő helyet biztosítunk a hasznos munkát végző kisiparosoknak, kiskereskedőknek. A tisztességesen dolgozó, törvényeinket tisztelő kispolgárok a társadalom egyenjogú, megbecsült tagjai. Ugyanakkor fellépünk a harácsolás, a jogtalan haszoncséplés ellen.

10. A társadalom változása és továbbfejlesztése az elmúlt években előtérbe állította a dolgozó nők problémáit és a párt ifjúságpolitikáját.

A lakosság többségét és az aktív keresők több mint 40 százalékát kitevő nők fontos szerepet töltenek be társadalmunkban. Részt vesznek a társadalmi feladatok megvalósításában, munkájukkal maradandóan hozzájárultak a szocializmus építésének nagy eredményeihez, társadalmunk fejlődéséhez. A nők politikai, gazdasági, szociális helyzete az elmúlt négy évben az általános fejlődéssel összhangban tovább javult.

A nők egyenjogúsága hazánkban közjogi és politikai értelemben biztosított. A jog érvényesülését azonban korlátozza, hogy még nem minden területen adták az anyagi, a dologi, a szemléletbeli feltételek. A következő években a gazdaság-, a kultur- és a szociálpolitikában egyaránt nagyobb figyelmet kell fordítani a nők sajátos érdekeire, társadalmi összefogással közelebb kell jutni ahhoz, hogy megszűnjön a nők hátrányos megkülönböztetése, és jobban érvényesüljön egyenjogúságuk.

A Központi Bizottság további intézkedéseket tart szükségesnek a sokgyermekes családok, a gyermeknevelés, az anyák támogatására, a nők, a fiatal lányok szakképzettségének növelésére, munka- és életkörülményeik javítására, az „Egyenlő munkáért egyenlő bért” elvnek következetes érvényesítésére.

11. A magyar ifjúság erkölcsi-politikai helyzetét alapvetően hazánk fejlődő társadalmi állapota határozza meg. Az ifjúság döntő többsége ismeri és követi a szocialista célokat, támogatja a párt politikáját. A fiatalok többsége becsületesen tanul, dolgozik, teljesíti kötelességét. Az ifjúságnak a szocializmus iránti vonzódása, a korábbi nemzedékekénél nagyobb műveltsége rendszerünk fontos eredménye.

A fiatalokat a jövő feladataira kell felkészíteni. A társadalom intézményei, szervezetei hasznosnak erőteljesebben az ifjúság életére az iskolában, a munkahelyen és a szabad időben egyaránt. Fokozni kell a fiatalok közéleti érdeklődését, társadalmi, politikai aktivitását, felelősségérzetét. Jobban kell segíteni a fiatalok pályaválasztását, beilleszkedését a dolgozó közösségekbe. El kell érni, hogy minden fiatal megtalálja képességének megfelelő helyét a társadalomban. Jobban kell tudatosítani a közvéleményben, hogy az ifjúság szocialista világnézetének, tulajdonságainak kialakításában a felnőttek példamutatásának döntő szerepe van. A felnőttnemzedék erettségének fontos mérceje: milyen utódokat nevel, hogyan készíti fel őket az életre.

12. A lenini szövetségi politika, a szocialista nemzeti egység eszméje a munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit szolgálja. E politika helyes alkalmazásának a társadalom további fejlődésében, a dolgozó osztályok, a különböző rétegek közötti együttműködés erősítésében döntő jelentősége van, s közelebb visz nagy társadalmi célunkhoz, a szocialista Magyarország felépítéséhez.

III.

Az államélet, a szocialista demokrácia fejlődése

13. Társadalmi előrehaladásunkban jelentős szerepe volt és van a népi demokratikus államnak, amely a munkásosztályi hatalmat testesíti meg, rendeltetésének megfelelően működik, a szocializmus építésének hatékony eszköze. Államunk, rendszerünk szocialista demokráciája széles körben biztosítja a dolgozó nép jogainak érvényesülését, az állampolgári jogok és kötelességek összhangját. A jelen időszakban az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztése a szocializmus teljes felépítésének egyik központi feladata.

A Központi Bizottság széles körben megvizsgálta a törvényhozás, a kormányzás, a közigazgatás, a tanácsrendszer, valamint az állami munka más területeinek helyzetét és továbbfejlesztésének lehetőségeit.

Az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztésének osztagpolitikáinknak megfelelő fő célja, hogy erősödjen a munkásosztályi hatalma, hatékonyabban érvényesüljön a párt vezetőszerke, a tömegek közéleti aktivitása. A szocializmus építésének feladatai azt igénylik, hogy egyidejűleg fejlődjen az állam központi irányítása, és bontakozzon ki a helyi szervek önállósága.

14. Az országgyűlés tevékenységében fejlődjen a törvényalkotó munka, a kormányzati tevékenység politikai ellenőrzése, a képviselők részvétele a parlamenti munkában; végezzenek aktív politikai munkát a tömegek, a választók között.

Magasabb színvonalra kell emelni a kormányzati munkát, hogy a kormány hatékonyabban tudjon foglalkozni a legfőbb politikai, gazdasági, kulturális és tudományos kérdésekkel. A miniszteri önállóságot és felelősséget növelve erősíteni, fejleszteni kell a minisztériumok elvi, irányító szerepét, a kormányzati döntések végrehajtásának ellenőrzését.

A tanácsok részei a demokratikus centralizmus elve alapján működő államszervezetnek. Munkájukat oly módon kell fejleszteni, hogy egyidejűleg erősödjen államigazgatási, népképviseleti, önkormányzati funkciójuk, jellegük. Növelni kell a tanácsok önállóságát és felelősségét a hatósági jogkörben, a gazdasági, kulturális és szociális munkában. A tanács szervek hatáskörébe kell utalni mindazokat a feladatokat, amelyek megvalósítása csak a terület, illetőleg a település lakosságát érinti, továbbá amelyeket célszerűen, gazdaságosan, a jelenleginél jobban a tanács szervek oldhatnak meg.

Az államigazgatási munkában a szocialista demokratikusnak, a dolgozók ellenőrzési tevékenységének fejlesztésével párhuzamosan növekedjen a munka szakzszerűsége,

gyorsuljon az ügyintézés, és fokozódjon a közhatalmi dolgozók személyi felelőssége, csökkenjen a bürokrácia.

15. Az államélet, a szocialista demokrácia fejlődése, a tanácsok önállóságának növekedése, a választási rendszer fejlesztése, az üzemi demokrácia kiszélesedése új lehetőségeket teremt a dolgozók tömeges részvételére a közügyek intézésében. A szocialista demokráciában a kiszélesedésnek együtt kell járnia az állampolgári felelősség erősödésével, a közösség iránti felelősségérzet növekedésével, a szocialista közgondolkodás fejlődésével.

16. Állami intézményeink fejlődése, tevékenységük fejlesztése megkívánja, hogy fejlődjen az állami szervek pártirányítása is.

Az államélet pártirányítása és ellenőrzése az ott dolgozó kommunistáknak, illetve a pártiszervek keretén belül történik. Az állami munka különböző területein dolgozó párttagok kötelessége, hogy biztosítsák a törvényhozó és végrehajtó szervek alkotmányban és törvényekben szabályozott, rendeltetészerű működését. A párt szervei és szervezetei a fő figyelmet az állami munka elvi-politikai irányítására, a politikai döntések végrehajtásának ellenőrzésére, a káderpolitikai elvek érvényesítésére fordítják. A párt- és az állami szervek tevékenysége közötti jelentkező átfedéseket és párhuzamosságokat tovább kell csökkenteni.

17. Népköztársaságunk alkotmánya hiven kifejezi a néphatalom lényegét. Az 1949-ben történt elfogadása óta bekövetkezett társadalmi fejlődés azonban szükségessé teszi államunk alaptörvényének módosítását.

Az alkotmány rögzítse pontosabban a szocializmus építésében elért eredményeinket, a társadalomban bekövetkezett alapvető változásokat; nyilatkoztassa ki, hogy államunk a szocializmus alapjainak lerakásával fejlődésének magasabb fokára, a szocializmus teljes felépítésének szakaszába érkezett.

Rögzítse az alkotmány a szocialista termelési viszonyok győzelmét a mezőgazdaságban, a termelőszövetkezeti rendszer uralkodóvá válását; határozza meg az állami vállalatok és a szövetkezetek szerepét a gazdaság megváltozott rendjében; utaljon a továbbfejlesztés főbb irányaira. Fejezze ki a társadalmi osztályok és rétegek valóságos szerepét az államhatalom gyakorlásában. Az eddiginél jobban fejezze ki az állampolgárok jogai és kötelességei közötti összefüggést és kölcsönösséget.

IV.

A szocialista gazdasági építőmunka

18. A párt IX. kongresszusán elfogadott gazdaságpolitikai célokat elértük. Fejlődött, gyarapodott hazánk, növekedett a nemzeti vagyon. A harmadik ötéves terv fő gazdaságpolitikai tervei teljesítése, a gazdasági fejlődés hozzájárult ahhoz, hogy előbbre haladjunk a szocializmus felépítésének útján. A nemzeti jövedelem az előirányozottnál nagyobb mértékben — 39—40 százalékkal — emelkedik. A gazdasági fejlődés kiegyensúlyozottabbá vált, a növekedés üteme a társadalmi termelés döntő ágában meghaladta a tervezettet.

Az ipar termelése öt év alatt 34 százalékkal emelkedett. A termelés emelkedésének 55 százalékát fedezte a termelési hatékonyság — csökkenő létszám mellett — 16—17 százalékkal emelkedett, gyorsabban, mint az előző években. Fejlődött a közlekedés, a vasút- és úthálózat, korszerűsödött a szállítás. Biztató változások következtek be a — hazánk adottságai miatt különösen jelentős — külkereskedelemben. Bővültek hazánk gazdasági kapcsolatai elsősorban a Szovjetunióval, a KGST-országokkal, a többi szocialista országgal, fejlődtek a harmadik világ országaival, s gazdasági és politikai érdekeinkkel összhangban javultak a tőkésországokkal is.

19. Gazdaságpolitikai céljaink elérését jelentősen segítette a párt IX. kongresszusán határozata nyomán bevezetett gazdaságirányítási reform. Céljaink megfelelően magasabb színvonalra emelte a szocialista tervgazdálkodást, kedvezően hat a gazdasági élet egészére. Eredményesen felhasználjuk a szocialista áru- és pénzviszonyokat. A reform új fejlődési lehetőségeket teremt a szocialista népgazdaságba szervesen beilleszkedő szövetkezeti mozgalom számára; elősegíti, hogy az állami, a népgazdasági érdek, a vállalati és szövetkezeti csoportérdek, valamint az egyéni érdek jobban összhangban legyen, aminek egyre inkább érezni kezdhető hatását.

A gazdaságirányítás reformja kedvező változásokat eredményezett a társadalmi élet más területein is. Új utat nyitott a társadalom alkotó erőinek, újrateremtette és értékelte a vállalatokat, a vezetőket; a felelősség korábban nagyobb megosztásával, a hatáskörök kiszélesítésével növelte a közösség iránti felelősségérzetet; segítette annak felismerését, hogy az egyén a közösen belül találhatja meg valódi érdekeit. A társadalmi összefogás növelésére ösztönöz. A nagyobb összefüggések felismerésére, társadalmi méretekben való előrelátásra, jobb tervezésre serkent, jó feltételeket teremt az üzemi demokrácia kiszélesítéséhez.

20. Nehány tényező kedvezőtlenül befolyásolta gazdaságunk egészséges fejlődését, hátráltatta gazdaságpolitikai céljaink elérését. Nem emelkedett kielégítően a munka termelékenysége és a termelési technikai színvonal.

Az ipari termelés emelkedésének a tervezettnél kisebb hányada származik a termelékenység növekedéséből; egyetlen volt a beruházási tevékenység, és nem javult hatékonysága. Lazaságok vannak a vállalatok munkaerő-gazdálkodásában és a munkafegyelemben. Még nem tudtuk megtalálni a jobb munkafegyelmet és munkaerő-gazdálkodás éleg hatékony ösztönzőit. A lakosság elváltása néhány fontos árucikkben nem volt zavartalan. A mezőgazdaságban a növénytermesztés fokozatosan javuló eredményei mellett az állattenyésztés nem fejlődött kielégítően. Az aránytalanságok és a hiányszorítások felszámolása a népgazdaság további gyors és hatékony fejlődésének fontos feltétele és tartaléka.

21. A harmadik ötéves terv időszakában elért eredmények, a szocialista termelési viszonyok megszilárdulása, gazdasági fejlettségünk szintje, a reform révén korszerűsített tervgazdálkodási rendszerünk kedvező feltételeket biztosítanak a további előrehaladáshoz, a kiegyensúlyozottabb gazdasági növekedéshez.

A Központi Bizottság megtárgyalta és jóváhagyta a negyedik ötéves terv alapvető célkitűzéseit. Helyes, hogy az illetékes állami szervek a negyedik ötéves tervtől kezdve meg kell emelni a társadalom és a gazdaság fejlődését lényegesen előmozdító tényezőkkel, a tudományos-technikai fejlődés követelményeivel és feltételeivel. Az élet-színvonal-politika gazdasági megalapozása érdekében gyorsuljon meg a tudományos-

technikai fejlődés lehetőségeinek kihasználása. A gazdaságpolitika főbb irányvonala a társadalmi termelés hatékonyságának az ediginél gyorsabb ütemű fejlesztése legyen. Ez a szocializmus továbbfejlesztésének útja, és egyben azt a célt is szolgálja, hogy Magyarország az iparilag közepesen fejlett országok sorából minél előbb az iparilag fejlett országok közé emelkedjen.

A Központi Bizottság szükségesnek tartja, hogy 1971—1975 között 30—32 százalékkal emelkedjen a nemzeti jövedelem. A nemzeti jövedelemből a fogyasztás részaránya 75—77 százalék, a felhalmozásé pedig 23—25 százalék legyen, és törekedni kell a tervezett arányok stabilitására. Az ipari termelés 32—34 százalékos növekedésének 75—80 százalékát a munka termelékenységének javulásával kell elérni; a mezőgazdaság termelése — a foglalkoztatottak számának további csökkenése mellett — az előző öt év átlagához képest 15—16 százalékkal növekedjen.

A termelékenység és a termelés hatékonyságának jelentős javítása, gazdasági versenyképességünk növelése szükségessé teszi a műszaki haladás meggyorsítását, a termelési szerkezet korszerűsítését, a dolgozók szakmai képzettségének, a vezetés színvonalának emelését. Mindezek érdekében növelni kell a nemzeti jövedelemből tudományos kutatásra fordított erőforrásokat, a szemléti kapacitást, a távlati fejlesztési céljainknak megfelelő kutatásokra kell koncentrálni, meg kell gyorsítani a hazai és a nemzetközi kutatások eredményeinek gyakorlati alkalmazását.

További fejlődésünk nélkülözhetetlen feltétele a korszerű szervezési és vezetési módszerek hasznosítása, a kooperáció és a specializáció szélesítése, a termelési folyamat egészére kiható modern technika bevezetése. Az erőket mindenképpen a népgazdaság energiaszervezetének korszerűsítésére, az alumínium- és vegyipar fejlesztésére, a kémia széles körű felhasználására, a közúti járművek és szállítóeszközök gyártására, a modern építési módok és épületszerkezetek elterjesztésére, a ruházati ipar rekonstrukciójára, az állattenyésztés és a hústermelés fellendítésére s az egész népgazdaságban a szállítás korszerűsítésére, a számítástechnika alkalmazására kell összpontosítani.

22. A Magyar Népköztársaság gazdasági fejlődésének fontos eleme a nemzetközi munkamegosztásban való intenzív részvétel, a külkereskedelmi tevékenység fejlesztése.

A KGST-országokkal, elsősorban a Szovjetunióval, az áruforgalom gyors ütemű növelése mellett törekedni kell a gazdasági együttműködés további lehetőségeinek feltárására és szélesebb körű fejlesztésére. A következő időszakban a KGST-országok közös és nemzeti érdekeit, a gazdasági együttműködés elmélyítését legjobban a szocialista gazdasági integráció fokozatos kibontakozása szolgálja. A KGST keretében tevékenyen közre kívánunk működni az együttműködés új, hatékonyabb formáinak kidolgozásában és alkalmazásában.

23. A negyedik ötéves terv feladatai szükségessé teszik a gazdaságirányítási módszereink további tökéletesítését. A reform alapelveit következetesebben alkalmazva fokozni kell a népgazdaság közép- és hosszútávú tervezésének szerepét, tudományos megalapozottságát. Gazdasági szabályozó eszközökkel és más intézkedésekkel is biztosítani kell a népgazdaság tervszerű fejlődését, javítani kell a vállalati tervezést, bontakozzék ki jobban az állami és a szövetkezeti vállalatok önállósága, erősödjenek egymás közötti kapcsolataik. Ezt a vállalati saját erőforrások ésszerű bővítésével is elő kell segíteni. Következésképpen érvényesíteni kell a minisztériumok felelősségét, a gazdasági tevékenységet irányító és koordináló szerepét.

A közgazdasági szabályozásban szükséges módosítások arra irányuljanak, hogy a fejlődés alapvető kérdéseiben határozottan érvényesüljenek a központi döntések. A gazdasági egységek kezdeményező-készségükkel és lehetőségeikkel jobb kihasználásával eredményesebben járulhatnak hozzá a népgazdasági célok eléréséhez. A vállalatok jövedelme és a dolgozók keresete a hatékonyság javulásával összhangban emelkedjen. Az egyéni, valamint a vállalati, a szövetkezeti csoportérdek az állami érdekekkel összhangban érvényesüljenek.

Harcolni kell az ellen, hogy helyenként csak szavakban fogadják el a párt gazdaságpolitikai irányvonalát, ugyanakkor nem korszerűsítik a termelést, alacsony színvonalon szervezik a munkát, és feladataikat nem jobb munkával, hanem az államra hárítva, a társadalom rovására próbálják megoldani. Meg kell akadályozni, hogy társadalmunknak-akár csoportok, akár egyének jogtalan haszonélvezői legyenek.

(Folytatás az 5. oldalon)

(Fol)

24. Gazdasági fejlődésünk növekvő feladatok teljesítéséhez szükséges feltételeket teremt a gazdasági vezetés szakértő párt gazdaság-

25. Az általános társadalmi fejlődés emelkedett a munkásosztály és szakmai munkájának leninista-elméleti alapvetően a társadalmi fejlődés jellemzője.

A Központi Bizottság tudatosítani kell a társadalmi fejlődés iránti irányelveit.

Az elmúlt időszakban a társadalmi fejlődés és a társadalmi fejlődés eredményeinek részletes vizsgálatára, a társadalmi fejlődés jellemzőire.

26. A szocialista demokrácia erősítése a párt és a társadalom közös feladata. A társadalmi fejlődés és a társadalmi fejlődés eredményeinek részletes vizsgálatára, a társadalmi fejlődés jellemzőire.

A kommunizmus felépítésének erősítése a párt és a társadalom közös feladata. A társadalmi fejlődés és a társadalmi fejlődés eredményeinek részletes vizsgálatára, a társadalmi fejlődés jellemzőire.

27. Az élet-színvonal-politika megalapozása a társadalmi fejlődés és a társadalmi fejlődés eredményeinek részletes vizsgálatára, a társadalmi fejlődés jellemzőire.

Az élet-színvonal-politika megalapozása a társadalmi fejlődés és a társadalmi fejlődés eredményeinek részletes vizsgálatára, a társadalmi fejlődés jellemzőire.

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK IRÁNYELVEI A PÁRT X. KONGRESSZUSÁRA

(Folytatás a 4. oldalról)

24. Gazdasági építómunkánkban az egyre növekvő feladatok a vezetőktől is nagyobb teljesítményeket kívánnak, nagyobb követelményeket támasztanak velük szemben. A gazdasági vezetők politikai felelősséggel dolgozó szakértők legyenek, érvényesítsék a párt gazdaságpolitikáját. Vezetési módszerü-

ket emeljék magasabb színvonalra, éljenek bátrabban megnövekedett hatáskörükkel, tartsanak lépést a fejlődéssel. Tanuljanak meg távolabban gondolkodni, rendelkezzenek kellő nemzetközi tájékozottsággal, képezzék magukat.

A szocialista gazdaság vezetőinek kötelességük, hogy felelős posztjukon mindent megtegyenek a párt gazdaságpolitikájának megvalósításáért, tájékozzanak és használják ki az összes erőforrásokat a társadalom egészének, a vállalat dolgozóinak javára.

V.

Társadalmunk ideológiai, kulturális állapota

25. Az általános haladással erősödtek hazánkban a közgondolkodás szocialista elemei, emelkedett a társadalom tagjainak általános és szakmai műveltsége, továbbterjedt a marxista-leninista világnézet.

A párt kulturális politikájának helyességét a legutóbbi négy esztendő gyakorlata is igazolta. A kulturális élet fejlődését mind a közoktatásban és művelődésben, mind a tudományos és művészeti alkotómunkában alapvetően a szocialista törekvések erősödése jellemzi.

A Központi Bizottság a világszerte kibontakozó tudományos-technikai forradalom várható lehetőségeivel és hatásával számolva kidolgozta a párt tudománypolitikai irányelveit.

Az elmúlt négy évben a korábbinál érezhetőbb és eredményesebb volt az alkotó értelmiség részvétele mai problémáink megoldásában, a további feladatok meghatározásában.

26. A szocialista társadalom politikai egységének erősödése és aktivitásának fokozódása a párt által vezetett harcban ment végbe. A párt bátorította az alkotó vitákat, a széles körű véleményserést. Ez segítette a fejlődés új kérdéseinek marxista megoldását, és kedvezően befolyásolta a szocialista közgondolkodás terjedését. Ideológiai életünkben erősödött a marxizmus-leninizmus hegemóniája.

A kommunista eszmék terjedésével azonban a társadalom átmeneti jellege és a kapitalista környezet miatt még jelen vannak, hatnak a részben újratermelődnek reakciós, nacionalista, idealista nézetek, a kispolgári gondolkodásmód jellegzetes megnyilvánulásai is, amelyek hátráltatják a társadalom fejlődését és eszmei-politikai egységének erősödését.

Allandóan számolni kell az imperializmus ideológiai fellazító tevékenységével is, amelynek fő törekvése, hogy képtel hirtelen, közvéleményünket szembefordítsa a szocializmus, a kommunizmus eszméjével; társadalmi rendünk, a szocialista országok ellen hangulatot keltsen. A párt az imperialisták mesterkedéseinek, igazi céljainak leleplezésével eszméink hirdetésével aktívan harcol a fellazító tevékenység ellen.

27. Az élet különböző területein elért fejlődés lehetővé teszi, hogy tovább fejlesszük és gyarapítsuk az ideológiai életben elért eredményeket s a felszabadulás óta végbemenő kulturális forradalom vívmányait.

Az ideológia és a kultúra frontján a fő feladat az erők jobb összefogásával az eszmei harc fokozása, a marxista-leninista ideológia hegemón helyzetének erősítése, a szocialista kultúra fejlesztése. E téren elsősorban ideológiai eszközökkel, érvekkel, az új kérdések marxista megoldásával, a meggyőzés módszerével, a szocialista eszmék, erkölcs hatékony terjesztésével harcolunk.

A szocializmus teljes felépítésének egyik fő feltétele a magas eszmei és erkölcsi színvonalú szocialista közgondolkodás, a szocialista embertípus kialakítása. Az önző kispolgári életszemlélettel, magatartással szemben erősíteni kell azt a meggyőződést, hogy az egyén csak a társadalommal együtt boldogulhat. A szocializmus öntudatos hívei nemcsak a munkájukat végzik becsületesen, hanem részt kérnek a közügyek intézéséből, és vállalják a közös felelősséget.

Az élet minden területén növelni kell a szocializmus aktív híveinek megbecsülését, a szocialista módon végzett munka, a szocializmus ügye iránt elkötelezett magatartás tekintélyét.

A munkássztyál, a dolgozó nép érdekeit képviselő, az önfeláldozóan dolgozó, felelős és áldozatot vállaló állampolgárok az élet egyetlen területén se szorulhassanak háttérbe azok mögött, akik csak haszonélvezői a szocialista társadalomnak. Erősíteni kell azt a közszellemet, amelyben a társadalom pozitív erői, a szocializmus hívei a hang-

adók, s amely nem tűri el a társadalomellenes magatartást, a cinizmust, a fegyelmezetlenséget, a harácsolást, a közösség megkárosítását. Társadalmi rendünk vívmányainak, építómunkánk eredményeinek valóság-hű propagandájával erősíteni kell a jogos nemzeti, hazafias érzést, s ezzel együtt az internacionalista nevelést.

28. Az ideológiai feladatok megoldásában a párt fokozottan számít a marxista-leninista társadalomtudományok eredményeire, művelőinek közreműködésére. A párt támogatja a társadalmi valóságnak és a fejlődés törvényeinek minél szélesebb feltárására irányuló kutatásokat, mert ezek megismerése a párt és a munkássztyál érdeke.

A marxizmus-leninizmus elméletét nem tekintjük befjezett, lezárt rendszernek. A pártnak egyaránt kötelessége a marxizmus-leninizmus alapelveinek védelme és forradalmi elméletünk állandó fejlesztése. Kommunista ideológiánkat, világnézetünket a reakciós burzsoá nézetekkel s azok maradványával vívott harcban hirdetjük, képviseljük. Nem engedjük kérdésessé tenni a marxizmus-leninizmust a gyakorlatban kipróbált és bevált alapelveit, fő törvényszerűségeit, szemléletét és tudományos módszereit. Elutasítjuk a marxizmus-leninizmus pluralizálását, a marxizmuson belüli külön irányzatok szükségszerűségét hirdető nézeteket. Egyidejűleg harcolunk a marxizmus-leninizmus elméletének dogmaként való kezelése és a revizionista torzítás minden kísérlete ellen.

29. Közoktatási rendszerünk alapvetően betölti hivatását, fejlődött; pedagógusaink döntő többsége sikeres helytáll az oktatási és nevelési munkában, jelentős szerepe van abban, hogy ifjúságunk zöme becsületesen tanul és dolgozik. A társadalom, valamint a tudományok és a technika rohamos fejlődése azonban megköveteli oktatási, nevelési rendszerünk fejlesztését, korszerűsítését, magasabb színvonalra emelését; ez szocialista továbbfejlesztésünk egyik alapkérdése.

Oktatási és nevelési rendszerünk szolgálja hatékonyabban szocialista céljainkat, társadalmi igényeinket. Alsó-, közép- és felsőfokú tanintézményeink a társadalom szükségleteivel összhangban képeznek és nevelnek a fiatalokat.

A következő években a közoktatás jelentős fejlesztésére kell törekednünk. Az azonos típusú iskolák között fokozatosan szűnjenek meg a ma még jelentős színvonalbeli különbségek. A főiskolákon és az egyetemeken magasabbra kell emelni az oktató- és nevelőmunka színvonalát. Folytatni kell a szakképzés korszerűsítését.

A szilárd alpműveltség biztosítása mellett minden iskolatípusban törődjenek többet az egyéni képességek differenciált fejlesztésével, biztosítsák és bátorítsák a tehetségek szabad kibontakozását. Az iskolák, a tanintézetek fordítsanak nagyobb figyelmet a tanulói fajsúly világnézeti, erkölcsi és honvédelmi nevelésére.

Különös gonddal kell foglalkozni a fizikai dolgozók gyermekeinek iskoláztatásával. A párt elvárja, hogy a munkások, a parasztsztyál gyermekeit mindenki az ügy társadalmi jelentőségéhez méltón, a dolgozó osztályok iránti kötelességtudattal és tiszteletérzettel támogassa a tanulásban. Ehhez biztosítani kell a gazdasági, szociális és pedagógiai feltételeket.

30. A művészetek színvonalának emeléséhez nélkülözhetetlen tömegbázisuk további erősödése, amihez a szocializmus a legjobb feltételeket biztosítja. Ez a művészetektől azt igényli, hogy sajátos eszközökkel segítsék megérteni és formálni a gazdagabb, egyszerűbb bonyolultabb világnézetet. Életünk összetettsége nem lehet indok sem a társadalmi kérdésektől való elfordulásra, sem azok elvonatkoztatásáról vagy negativista ábrázolására. Az ettől való félelem sem adhat teret a szemérmes művészet és a dogmatikus mű-

vészetszemlélet feléledésének, sem pedig a hibákat, nehézségeket letagadó vagy megkerülő ábrázolásnak.

Kulturális, szellemi életünk gazdagodásával egyre növekszik a kulturális-művészeti fórumok, alkotóműhelyek jelentősége. Feladatukat önállósággal és nagy felelősséggel kell végeznük. A párt formai, stílusi kérdésekre szervezeti rendszabályokkal nem avatkozik be, de a közizlés formálását fontos politikai és ideológiai feladatnak tekinti. Továbbra is a népünk és az emberiség alapvető kérdéseiben pártosan állást foglaló szocialista-realista közéleti érdekű, elkötelezett művészetet támogatjuk. A marxista kritikának a kulturális, művészeti fórumoknak az eddigénél határozottabban fel kell lépniük a különböző helytelen nézetek ellen, s arra kell törekedniük, hogy azok megfelelő elvi válaszban részesüljenek.

31. Társadalmi, ideológiai életünk fontos kérdése a kultúra és a tömegek kapcsolatá-

nak további szélesítése, elmélyítése. Kulturális intézményrendszerünk szolgálja jobban a tömegek szocialista fejlődését, amire a szabad idő növekedése, a tömegtájékoztató eszközök széles köre elterjedése új és még korántsem eléggé kiaknázott lehetőségeket nyújt.

A közművelődés fejlődése eredményei ellenére elmarad a növekvő társadalmi követelményektől. A közművelődés fejlődése az egyéniség kibontakozásának, a szocialista demokrácia erősödésének, a termelési kultúra emelkedésének elengedhetetlen eszköze.

Mind állami, mind vállalati forrásokból többet kell biztosítani a felnőtt lakosság oktatására és művelődésére, mindenekelőtt a munkástelepülések megfelelő művelődési intézményekkel való ellátására, az ifjúság művelődési igényeinek kielégítésére. Az oktatási és művészeti, valamint a tudományos intézmények céltudatosabban szolgálják a felnőtt lakosság művelődését, kulturálódását.

VI.

Életszínvonal, szociálpolitika

32. A szocialista építómunka, a gazdasági, kulturális fejlődés eredményeként tovább javultak hazánkban a dolgozók életkörülményei.

Öt év alatt a munkások és az alkalmazottak jövedelme átlagosan 30–32 százalékkal, az egy keresőre jutó reálbér mintegy 17 százalékkal emelkedett. Az iparban és az építőiparban átlagosan vált a 44 órás munkahét; mintegy kétfélmillió munkás és alkalmazott dolgozik rövidített munkaidőben.

A IX. kongresszus határozatának megfelelően a paraszti jövedelmek az átlagosnál gyorsabban növekedtek, így a munkások és a termelőszövetkezeti parasztsztyál személyes jövedelmének — az életszínvonal legfontosabb tényezőjének — színvonalára országos átlagban kiegyenlítődték. Ezzel és a termelőszövetkezeti tagok szociális és kulturális ellátásának fejlesztésével nagyot léptünk előre a falu és a város közötti különbségek megszüntetésének útján.

Jelentősen bővült a társadalmi juttatások részesülők köre, és nagyobb lett a juttatások összege. Növeltük a nyugdíjakat és a családi pótlékot. Bevezettük a gyermekgondozási segélyt, amelyet eddig 180 000-en vettek igénybe. A pénzügyi társadalmi juttatások egy lakosra jutó összege 42 százalékkal múlta felül a négy évvel ezelőt.

1966–1970 között 320 000 új lakás épült; több, mint eddig bármelyik ötéves tervben. Kerekén egymillió ember költözött új lakásba.

Tömegesen elterjedtek olyan árucikkek, amelyekhez azelőtt csak a magasabb jövedelműek jutottak hozzá. Ma minden második háztartásban van mosógép és televíziókészülék, majdnem minden harmadik családnak van villamos hűtőszekrény és porzó gépe.

Tovább csökkentek az ország különböző területei között a gazdasági fejlettségbeli különbségek, kiegyenlítősebbé vált a lakosság szociális ellátottsága.

33. Gazdasági építómunkánk, szocialista társadalmunk alapvető célja, hogy tovább szilárdítsa a létbiztonságot, kulturáltabbá tegye a munkakörülményeket, valamint a gazdasági eredményekkel összhangban növekvő anyagi jólétet biztosítson az ország népének, kedvező feltételeket teremtsen a tanulásban, a pihenésben.

A Központi Bizottság helyesli, hogy az életszínvonal emelésében a reálberek növelése kapjon meghatározóbb szerepet, s a dolgozók jövedelmének növelése az eddiginél következetesebben kapcsolódjék a végzett munka eredményéhez, a termelékenység és a hatékonyság növekedéséhez. A negyedik ötéves terv ezzel összhangban az egy főre jutó jövedelem 25–27 százalékos, az egy keresőre jutó reálbér 16–18 százalékos növelését irányozza elő. A munkások és az alkalmazottak, valamint a parasztsztyál jövedelmének növekedési üteme azonos legyen. A munka szerinti

elosztás következetesen érvényesüljön. Az átlagosnál nagyobb mértékben emelkedjék a jól dolgozó, a társadalomnak többet nyújtó munkások és alkalmazottak keresete, termelőszövetkezeti tagok jövedelme. A differenciálás az általános kereseti színvonal emelkedésével együtt fokozatosan mehet végbe.

34. A szociálpolitikai intézkedések fő célja a családi jövedelmek közötti különbségek mérséklése a családi pótlék és a nyugdíjak emelése útján. A szociálpolitikában kapjanak nagyobb szerepet a közvetlen pénzbéli juttatások. Javítani kell az alacsony jövedelmű családok helyzetét. A munkaképtelen öregek és gyermekek eltartásából az állam a népgazdaság teherbíró képességének növekedésével fokozatosan vállaljon többet magára.

A munkaidő-csökkentés folytatásával, a dolgozók életkörülményeit tovább javítva a népgazdaság más területein is meg kell kezdeni az áttérést a 44 órás munkahétre. Tovább kell javítani a munkakörülményeket, előtérbe állítani a nehéz és az egészségre különösen ártalmas munkafolyamatokat, valamint a szállítást.

A dolgozó szülők gondjainak további enyhítése érdekében növelni kell a gyermekintézmények, a bölcsődék, az óvodák, a napközi otthonok befogadóképességét. Fenntartásuk költségeit a jövőben fokozottabban meg kell osztani a vállalatok és a tanácsok között.

A lakáshelyzet — a nagy építkezések ellenére — változatlanul nagy társadalmi gond. A Központi Bizottság ebből kiindulva tárgyalta meg a kormányval együtt a lakásépítés, -elosztás és -fenntartás legfontosabb kérdéseit, s hozta meg elvi döntését. A következő néhány évben erőnket a lakásépítés megerősítésére, ezenkívül a munkások lakáshelyzetének javítására kell összpontosítani. Biztosítani kell, hogy 1971–1975 között 400 000 lakás épüljön fel, s ezzel teljesítsük a 15 éves lakásépítési tervet: 1975-ig az egymillió új lakás felépítését.

Az egészségügyi ellátás számottevően fejlődött. A lakosság 97 százaléka ma már társadalmilag biztosított. A negyedik ötéves terv időszakában számos új rendelőintézet épült, növekszik az általános és gyermekorvosi körzetek száma, 6500–7000 ágygal gyarapodnak a kórházak, javul a fekvő- és járóbetegek-ellátás, általában az egészségügyi ellátás.

35. Pártunk álláspontja, hogy a szocialista társadalom építésében együtt kell járnia a dolgozók életszínvonalának rendszeres emelésével. Az életszínvonal további emelésének, az életkörülmények javításának feltételeit a jövőben is a termelés, a termelékenység emelésével kell megteremteni. Céljaink elérésének nagy emelője a dolgozó milliós szocialista munkaversenyének széles körű kibontakozása. Előrehaladásunk, társadalmi és egyéni boldogulásunk megkívánja, hogy mindenki legjobb tudása szerint dolgozzon a kitűzött célok mielőbbi eléréséért.

VII.

A párt helyzete, a pártmunka feladatai

36. A IX. kongresszus óta erősödött a párt vezető szerepe. Idejében feltárta a társadalmi fejlődés legfontosabb kérdéseit, kidolgozta megoldásuk módját, megvalósításukra szervezte, mozgósította a dolgozókat; elvi, politikai útmutatást adott az állami, a társadalmi szervek munkájához. A párt politikai irányvonala és alapvető határozatai megfélemlen érvényesültek és megvalósultak az állami, a társadalmi, a gazdasági, a tudományos, a kulturális életben.

A párt tevékenységében fokozottabban előtérbe került az elvi, politikai irányítás. Jobban elhatárolódtak egymástól a párt-, az állami, társadalmi és a gazdasági szervek sajátos, önálló feladatai. A párt elvi-politikai állásfoglalásokkal, a fejlődés irányának meghatározásával biztosítja vezető szerepét. A gyakorlati munka irányításában, szervezésében, ellenőrzésében növekedett az állami, a gazdasági és a társadalmi szervek szerepe. Ugyanakkor a pártban, szervekben és szervezeteinkben, amennyiben a helyzet meg-

(Folytatás a 6. oldalon)

KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK IRÁNYELVEI A PÁRT X. KONGRESSZUSÁRA

(Folytatás az 5. oldalról)

követeli, minden politikai jelentőségű kérdéssel foglalkozni kell, bármely szerv vagy szervezet feladatkörébe tartozik is.

37. A Központi Bizottság nagy figyelmet fordított a pártélet lenini normáinak érvényesítésére, a demokratikus centralizmus fejlesztésére, a párt munkatilságának javítására. A központi szervek határozatait növelték a pártvezetők önállóságát, a választott testületek és taggyűlések szerepét.

A kollektív vezetés lenini elvét a vezető pártvezetőkben és az alapszervezetek többségében helyesen érvényesítik. Nem növekedett azonban megfelelően az egyéni felelősség a határozatok előkészítésében és végrehajtásában.

A párt minden szintű szervében és szervezetében előtérbe kell állítani a határozatok következetes végrehajtását, aminek fontos feltétele az alapszervezeti munka hatékonyságának fokozása.

Pártunkban a politika alapvető kérdéseiben a nézetek pártserű vitában, eszmecsereben tisztázódtak, és alakulnak ki a döntések. A beszámolási időszakban ennek eredményeképpen fejlődött a párt eszmei-politikai, szervezeti, cselekvési egysége. A párt egységéért folyó harcot folyamatosan kell tekinteni, az egységet állandóan meg kell újítani, minden állásfoglalást igénylő új kérdésben alkotó vitában meg kell teremteni. A pártserű keretek között folyó viták erősítik a párt egységét, és nélkülözhetetlen feltételei a politika egységes értelmezésének, végrehajtásának.

Az eddigiénél is nagyobb lehetőséget kell biztosítani a párttagság jogainak gyakorlásához, ezzel egyidejűleg növelni kell a párttagokkal szemben támasztott követelményeket. A fontos politikai döntések előkészítésénél a pártvezetők és a pártvezetők rendszeresebben kérjék ki a párttagság véleményét. A párt elengedhetetlennek tartja a pártdemokrácia és a szocialista demokrácia fejlesztését, ezért egyidejűleg mindkettő növelésére törekünk.

A közéletünkben s még a párton belül is fellelhető egyes negatív jelenségek — a hatalommal való visszaélés, a bírálat elfojtása, a dolgozók véleményének lebecsülése, az önzés, az anyagiaság — ellen továbbra is határozottan harcolni kell. A pártfegyelmeg tartása, a párt politikája és határozatai mellett aktív állásfoglalás minden párttag kötelessége.

38. A párt szervezeteileg is erősödött, tagszáma a IX. kongresszus óta több mint 77 000 fővel, mintegy 13 százalékkal növekedett.

A tagfelvételi munkában a fő figyelmet továbbra is a párttagság összetételének javítására és nem a mennyiség növelésére kell fordítani. Az ipari és mezőgazdasági üzemekben elsősorban a közvetlen termelőmunkában részt vevők felvételét szorgalmazzuk.

39. A IX. kongresszuson elfogadott káderpolitikai elvek a gyakorlatban helyesnek bizonyultak. Erősödött a káderpolitikai elvek egységes értelmezése és gyakorlati alkalmazása, jelentősen csökkent a kádermunka elveit sértő egyoldalú szemlélet és gyakorlat. A vezető posztokra történő kiválasztásnál a szocializmushoz való hűség, a szakmai hozzáértés és a vezetőképesség követelményeit egyaránt és a korábbinál jobban figyelembe vesszük.

A párt káderpolitikai elveinek érvényesítésében növelni kell a pártvezetők és a pártvezetők felelősségét. A káderek kiválasztásában jobban támaszkodjanak a párttagságra, a dolgozók véleményére. Javítani kell a káderpolitika megvalósításában fontos szerepet betöltő állami személyzeti munka pártellenőrzését.

A pártvezetőkben a kádermunkában fordítsanak nagyobb gondot az utánpótlás nevelésére. A vezetés stabilitásával egyidejűleg biztosítani kell a káderek szükséges és tervszerű cseréjét az állami, a gazdasági és a pártmunka különböző területei között. Bárabbban léptessék elő a szocialista szemléletű, a párt politikáját értő, felkészült és nagy élettapasztalattal munkásokot, nőket és tehetséges fiatalokat.

40. A párt, a pártvezetők sokoldalú irányító tevékenységében az elmúlt négy évben új módon vetődött fel a gazdasági munka irányítása, segítése és ellenőrzése.

A pártmunka nagy eredménye, hogy mozgósította a dolgozókat a harmadik ötéves terv végrehajtására, hatékonyan segítette a gazdaságirányítás reformjának politikai előkészítését, majd zökkenőmentesen bevezetését. A gazdasági területen dolgozó pártvezetők munkája javult, többet foglalkoztak a gazdaságpolitikai feladatok kidolgozásának segítségével és alkalmazásával. Az új, korszerűbb munkamódszerek elterjedésével a korábbi évekhez viszonyítva csökkent a felesleges operativitás, és növekedett a gazdasági vezetők önállósága, felelőssége.

Az új körülmények között a pártvezetők általában ne közvetlenül termelészervező munkával foglalkozzanak. Erejüket mindenekelőtt a párt gazdaságpolitikai el-

veinek érvényesítésére, a gazdálkodás céljainak elérésére összpontosítsák. Ebben segítsék a helyi gazdasági vezetőket, erre mozgósítsák a dolgozókat. Fontos feladatuk a gazdaságpolitikai célok megismertetése a párttagsággal, a dolgozókkal; véleményük tanulmányozása, javaslataik összegezése, eljuttatása a gazdasági vezetőkhez. Kísérjék figyelemmel a gazdasági egységben folyó munkát, dolgozzanak ki javaslatokat a párt- és a gazdasági munka megjavítására; ismerjék a vezetők tevékenységét, továbbra is vegyenek részt kiválasztásukban, ellenőrzik és segítik munkájukat.

Az üzemekben, a vállalatoknál, az állami gazdaságokban, a termelőszövetkezetekben működő pártvezetőknek a gazdasági munka átfogó ellenőrzése mellett különös gondot kell fordítaniuk a vezető testületekben tevékenykedő kommunisták munkájának összefogására és irányítására.

41. A párt politikai tömegmunkája az elmúlt években jelentősen fejlődött; eredményesen segítette a párt politikájának megvalósítását.

A két kongresszus közötti időszakban fejlődött a párt agitációs munkája. A párt- és a pártvezetők agitációs munkája javult, az agitátorok politikai felkészítése, továbbképzése szervezettebb és alaposabb. A párt politikájának ismertetése, elfogadtatása megkívánja az agitációs munka színvonalának további emelését, a politika világosabb kifejtését, a meggyőzőbb érvelést, a feladatok, a közvélemény alaposabb ismeretét. Differenciáltabban és gyorsabban adjunk választ a párttagságot, a lakosságot foglalkoztató kérdésekre.

Az alapszervezetek, a pártcsoportok a dolgozók, a lakosság körében végzett folyamatos politikai munkával erősítsék az egész párt tömegkapcsolatait. Az agitációs munkában fokozzuk a tömegszervezetek aktív szerepét; jobban kell támaszkodni tapasztalataikra. A tömegpolitikai munka segítésére fokozatosan ki kell építeni a politikai közvélemény-kutatás átfogó rendszerét.

Lényegesen javult a párttagság tájékoztatása. A sajtónak, a rádiónak, a televízióknak és a tömegtájékoztató egyéb eszközeinek közvetítésével a lakosság egyre javuló tájékoztatást kap a bel- és külpolitika fontos eseményeiről. A jó és gyors tájékoztatás fontos feltétele annak, hogy a dolgozók aktívan részt vegyenek a gazdasági, a politikai, a társadalmi életben.

42. A pártpropaganda keretei kibővültek, a pártpropaganda tömegjellegűvé vált. Ebben fontos szerepet játszottak a tömegszervezetek politikai alapismereteket nyújtó különféle tanfolyamai.

A marxizmus-leninizmus propagálása, alapelveinek kifejtése, népszerűsítése, eszméinek védelme a pártpropaganda állandó feladata. A propagandamunka középpontjában a korunkban felvetődő, a szocializmus építését segítő időszerű elméleti kérdések oktatása álljon. A propaganda színvonalát emelni kell a tudományok, elsősorban a társadalomtudományok legújabb, megalapozott marxista kutatási eredményeinek céltudatos felhasználásával.

Az alapképzésben elért eredményekre támaszkodva a következő években a továbbképzésre kell nagyobb gondot fordítani. Ki kell dolgozni a vezetőket, a pártaktivákat, a párttagság továbbtanulásának korszerűbb, fejlettebb rendszerét, folyamatos magas szintű oktatását.

43. A IX. kongresszus óta jelentősen javult a tömegszervezetek és a tömegmozgalmak munkája. A Hazafias Népfrontban a szocializmus építésének menetében a dolgozó osztályok, a kommunisták és a pártönkivüliek politikai szövetsége fejlődik ki. Tovább kell növelni aktivitását, közreműködését a társadalmi és a politikai életben. Munkájában változatlanul fordítsanak nagy gondot a dolgozókat, a lakosságot közvetlenül érintő helyi, községi- és várospolitikai kérdésekre. A tanácsok önállóságának növekedésével a népfrontbizottságok munkája is szélesebben kibontakozhat. Erősödjön a tanács és a népfront szervei közötti kapcsolat. A következő években egyik fontos feladat a munkások fokozottabb bevonása a mozgalom vezetésébe.

A szakszervezetek munkája fejlődött. Tevékenységükben a gazdasági munka segítése, a politikai nevelőmunka, valamint a tagság érdekeinek védelme a jövőben alacsonyabb szervekben egységesebben. Megnövekedett jog- és hatáskörük lehetőséget ad arra, hogy fellépjenek a párt, a népi állam gazdasági és szociálpolitikai sértő intézkedések, jelenségek ellen; több figyelmet fordítsanak a munkásosztály anyagi, szociális, kulturális helyzetére; védelmezzék következetesen a dolgozók jogait és valóságos érdekeit.

Megerősödtek az ipari, a mezőgazdasági és a fogyasztási szövetkezetek területi és országos szövetségei. Helyesnek bizonyult, hogy az állami feladatok ellátása alól mentesítik őket, és figyelmüket a szövetségekre tömörült szövetkezetek gazdasági érdekképviseletére összpontosítsák. A szövetségek tartásuk tiszteltetésben a szövetkezetek önállóságát, ugyanakkor segítsék, hogy a szövetkezetek teljesítsék az állam iránti kötelezettségeiket.

Szervezzék és támogassák a szövetkezeti tevékenység sokoldalú, a társadalmi igényeket kielégítő fejlesztését, képviseljék a szövetkezetek jogos igényeit. Gondjuk legyen arra, hogy a szövetkezeti életben megfelelően érvényesüljön a szocialista szemlélet, a szövetkezeti jelleg és a szocialista közéleti erkölcs.

A Kommunista Ifjúsági Szövetség, a párt ifjúsági szervezete, a magyar ifjúság tömegszervezete betölti hivatását. Kívánatos, hogy munkájában jobban kifejeződjék a politikai, a kommunista jelleg. Ez szükségessé teszi a KISZ tagságával szemben támasztott erkölcsi, politikai követelmények növelését. Az ifjúsági szövetség szervezetei legyenek kezdeményezőbbek az egész ifjúság művelődési, kulturális és sportigényeinek kielégítésében, anyagi, szociális, egzisztenciális helyzetének javításában, érdekeinek védelmében. A KISZ vezetői és szervezetei munkájukban vegyék jobban figyelembe az ifjúság különböző korosztályainak, rétegeinek sajátos helyzetét, eltérő tapasztalatait és igényeit.

A tömegszervezetek és a tömegmozgalmak egyre inkább betöltik szerepüket, tevékenységi területükön kezdeményezéssel és nagy felelősséggel dolgoznak. A tömegszervezetekben és a tömegmozgalmakban tevékenykedő kommunistáknak továbbra is az a legfontosabb feladatuk, hogy segítsék e szervezetek és mozgalmak rendeltetésüknek megfelelő működését. Képviseljék, terjesszék a párt politikáját a tömegszervezetekben, a tömegmozgalmakban, s gondoskodjanak az ott összegyűlt tapasztalatok továbbításáról a párt-hoz, hogy ily módon a tömegszervezetek és a tömegmozgalmak is aktívan részt vegyenek a párt politikájának alakításában és megvalósításában.

44. Pártunk életében és tevékenységében a lenini normák érvényesülnek. A párt szervezeti szabályzatának módosítására vonatkozó javaslatait a Központi Bizottság külön okmányban terjeszti a kongresszus elé.

VIII.

Pártunk és a nemzetközi munkásmozgalom

45. A IX. kongresszus óta eltelt időben a Magyar Szocialista Munkáspárt a marxizmus-leninizmus, a proletár internacionalizmus érvényesítésére törekedve végezte nemzetközi tevékenységét. A párt nemzetközi kapcsolatai nagymértékben kiszélesedtek. Fejlesztettük a két- és többoldalú együttműködést a kommunista és munkáspártok többségével. Kivette részét pártunk a kommunista és munkáspártok 1969. júniusi moszkvai nemzetközi tanácskozásának előkészítéséből és munkájából.

46. A nemzetközi kommunista mozgalom az elmúlt években fejlődésének eredményes, ugyanakkor bonyolult időszakát élte át. A kommunista és munkáspártok növelték erejüket és befolyásukat, s vitathatatlanul a nemzetközi munkásmozgalmak, a világszerte zajló forradalmi harc, a demokratikus, imperialistaellenes mozgalom fő tényezői. Úgyiszló, a világ minden országában létezik, harcol, dolgozik marxista-leninista forradalmi párt.

A nemzetközi kommunista mozgalom, a haladó emberiség Lenin születésének 100. évfordulójára emlékezve a lenini eszmék világszerte növekvő erejét, hatását, a munkásmozgalmat, az összes haladó erők egységét erősítette. Nincs egyetlen kommunista és munkáspárt sem, amelynek története elválasztható volna Lenin művétől, a leninizmus kialakulásától, a Szovjetunió Kommunista Pártjának történetétől. A szocializmus hívei világszerte méltán tisztelik a Szovjetunió Kommunista Pártját, a szovjet népet, amely a legnagyobb áldozatot hozta, a legtöbbet tette Marx, Engels, Lenin eszméinek megvalósításáért, az emberiség haladásáért.

47. A nemzetközi kommunista mozgalom a burzsoázniával vívott világméretű harcban tör előre.

A szocializmus erőinek ideológiai harcban kell leküzdeniük a tőkés rendszert védelmező, a szocialista elméletet és gyakorlatot támadó különféle, sokszor álcázott, burzsoáz, antikommunista nézeteket. A Magyar Szocialista Munkáspárt az osztályellenesség nézeteinek leleplezésével és visszautasításával, ideológiai tevékenységének szüntelen fejlesztésével, a marxizmus-leninizmus elméletének hirdetésével és érvényesítésével kiveti részét a burzsoáz ideológiai elleni nemzetközi harcban.

Miközben a kommunista és munkáspártok nagy többsége szilárdan követi a marxizmus-leninizmus elveit, az utóbbi években a nemzetközi kommunista mozgalom egyes osztagaiban különféle antimarkista irányzatok is jelentkeztek. A jobboldali revizionista és opportunista, a „baloldali” szektás és dogmatikus elhajlásokat, az egyes pártokban, sőt még egyes szocialista országokban is jelentkező nacionalista, szovjetellenes nézeteket, a szakadár törekvéseket a nemzetközi burzsoázia kiharánálja saját céljaira.

Az antimarkista, egységbontó irányzatok nehezítik a kommunista és munkáspártok tömörülését, a nemzetközi munkásmozgalmat, az összes antiimperialista erők egyesítését és harcát az imperializmus ellen. A szocializmus, a haladás ügyének hívei azonban felülkerekednek a nehézségeken, és sikeres erőfeszítéseket tesznek a kommunista és munkásmozgalom, a haladás erők egységének megszilárdítása érdekében.

Pártunk, esetleges elvi-politikai vélemény-eltérések ellenére is, minden testvérpárttal akcióegységbe törekszik az osztályellenesség, az imperializmussal szembeni harcban.

48. A kommunista és munkáspártok egyetértésének megerősödését jól szolgálta a testvérpártok múlt évi történelmi jelentőségű moszkvai nemzetközi tanácskozása. A tanácskozás tudományosan elemezte az

erőviszonyokat, a fejlődés fő irányait, és megjelölte az imperializmus elleni harc legfontosabb időszerű feladatait. Nagy segítséget nyújtott valamennyi kommunista és munkáspártnak a sajátos nemzeti feltételek között végzett munkájához, harcához.

A Magyar Szocialista Munkáspárt a kommunista és munkáspártok moszkvai nemzetközi tanácskozásának állásfoglalásait teljes mértékben magáévá tette, s dolgozik megvalósításukért.

A tanácskozás eredményeként szélesedett az antiimperialista harc bázisa és résztvevőinek köre. Fokozódott az imperializmus, elsősorban az amerikai imperializmus elszigetelődése. Mindez bizakodással tölti el a kommunista világmozgalmat osztagait.

A moszkvai értekezlet óta javult a kommunista és munkáspártok közötti viszony. A nemzetközi kommunista mozgalom az egység megerősítésével fokozottabb mértékben az imperializmus elleni közös harcra összpontosíthatja figyelmét.

49. A proletár internacionalizmus alapján pártunk mindenkor sikrasszáll nemzetközi tevékenységében a kommunista mozgalom egységéért, a testvérpártokkal való együttműködésért. Szorgalmazza a szocialista, valamint a nemzeti demokratikus pártokkal, a nemzeti felszabadító mozgalmakkal az antiimperialista akcióegység fejlesztését. A jövőben is szolidárisak leszünk a világ dolgozóival, és minden jogunk telhető módon támogatjuk őket jogaik kivívásában; támogatjuk a szabadságukért és függetlenségükért küzdő népeket.

Pártunk egész tevékenységében, mint eddig, a jövőben is abból indul ki, hogy munkásosztályunk, népünk érdekei és a proletár internacionalizmus követelményei összhangban állnak egymással. Pártunk internacionalista kötelezettségének teljesítését mindenekelőtt abban látja, hogy a marxizmus-leninizmus ideológiai alapjait és eszméit védelmezzék, képviseljék, általános érvényű tanításait hazánk viszonyaira alkotó módon alkalmazza. Párttagságunkat és dolgozó népünket arra neveljük, hogy csak a Szovjetunió, a szocialista országok, a nemzetközi munkásosztály, a haladó mozgalom együttes erőivel összefogva vagyunk és leszünk képesek hazai és nemzetközi feladataink megoldására, a szocializmus teljes felépítésének megvalósítására.

...
A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa megvonja a legutóbbi négy év munkájának mérlegét, és kitűzi az újabb feladatokat. A Központi Bizottság a párt, a nép elé tárja ennek az időszaknak legfontosabb kérdéseit, amelyek együttesen jelentik a párt politikai irányvonalát.

A párt nem áll meg történelmi útján, szakadatlanul kutatja a szocializmus fejlődése során napirendre kerülő új feladatok helyes megoldását. Tevékenységében, harcában munkásosztályunk, népünk támogatásáért épít.

A Központi Bizottság a kongresszusi irányelveket vitára bocsátja, és felhívja a párttagságot, a pártvezetéseket, hogy észrevételeikkel, javaslataikkal járuljanak hozzá a kongresszus munkájához.

A Központi Bizottság felkéri a Hazafias Népfront Országos Tanácsát, a Szakszervezetek Országos Tanácsát, az Országos Szövetkezeti Tanácsot, a Magyar Nők Országos Tanácsát, a KISZ Központi Bizottságát, a Tudományos Akadémia Elnökségét, hogy az irányelveket megvitatta, véleményüket juttassák el a párt Központi Bizottságához.

A Központi Bizottság meg van győződve róla, és bízik benne, hogy a kongresszusi irányelvek találkoznak a párttagság, munkásosztályunk, a dolgozó nép egyetértésével, s a szocializmus teljes felépítése érdekében végzett munka számbavételére, a további feladatok kijelölésére hivatott X. pártkongresszus megfelel küldetésének, a magyar társadalom várakozásának.

A világ...
zót legink...
te, hogy m...
Juanito a...
nagy somb...
kis mexikó...
szimbólum...
képzeltet...
ruhadarab...
nyon látha...
arra gonc...
1966-ban a...
„Villi-orosz...
font bevé...
gyű feltehe...
to ezt jóva

Hogy Bra...
den eseme...
háttérbe sz...
lemző a kö...
net: Amik...
elleni mérk...
tette a tv...
brazil szu...
ostromló lé...
egy húsz é...
jóalakú lát...
ben így fog...
— Ha g...
közöm, és...
gyek hazá...
Brazília...
lány betan...
illetve...
tött csoport...
tó győzelm...
ünneplő tö...
ámulatára...
cójja közep...
egészen pu...
egy kis, s...
szimbolizál...
kötött a ny...
hazafelé...

Az Egye...
népe nem l...
Izgulhatt...
keresztült...
népei. A...
északra a...
eseményei...
vés érdekl...
USA-ban...
ban. Csak...
lakokban...
New York...
tak hosszab...
számolót, d...
döntő több...
egy rövid h...
helyet, egy...
mert azt a...
is kívánták...
lomások, an...
sokmillió d...
helyszíni...
csak híró...
mutattak v...
ból és akko...
get, hanem...
fonáságot...
sport iránt...
lekedéső n...
sét is felke...
De azért...
a labdarúg...
rom vasárn...
tötték a M...
Gardent. M...
ren vettek...
dolláros jeg...

Ötszáz kerékpár

Országszerte sportemberek...
rencet, aki h...
mint kerékp...
sok szép sike...
esztendeje k...
rozást a DVSC...
a D. Postásba...
Novák Ferenc...
számú Postah...
a külsőségen...
besíti a postá...
idejében is ké...
senyző korába

A Debrec...
tó Bizottság

1970. auguszt...
Temetése f...
ravatalozóje...
gatartása, k...
rad. Emléke

HAJDÚ-BIHARI NAPLO - 1970. AUGUSZTUS 23.
let: 14 193 -

Miért álltak a villamosok?

VILÁGOS KÖZÖSSÉG?

Több olvasónk közölte bosszúságát tegnap reggel szerkesztőségünkkel, érdeklődtek is, mi lehetett az oka, hogy reggel álltak a villamosok.

Megkerestem Horváth Sándort, a Debreceni Közlekedési Vállalat elnökét.

— Miért nem közlekedtek rendszeresen a villamosok Debrecenben, az 1-es vonalon szombaton reggel hét és tíz óra között?

— Hét óra ötven perccor a 288-as számú kocsi a Vörös Hadsereg útján a Béke úti megállóban elromlott. Eltörtött a csuklós motorjának egyik fogaskereke, a törött darab beszorult a tengely közé, úgyhogy a kocsit se előre, se hátra nem lehetett mozditani. Segítséget kértünk a műszaktól, s azonnal beállították az 1-es vonalra az addig a Béke útján közlekedő három ingakocsit. Végül is csak úgy sikerült némileg biztosítani a forgalmat, hogy az Arany Bika és a Béke útja között egy vágányon jártak a villamosok.

(Gyakran előfordul műszaki hiba a DKV-nél. Véleményem szerint nem mindig megfelelően végzik a

villamosok műszaki karbantartását.)

— Mikor volt utoljára javításon a 288-as számú csuklós? — kérdezem a műszaki telep művezetőjét, Mikó Imrét.

— Az elmúlt héten — válaszol a művezető. — Akkor cseréltünk rajta kerekeket, akkor építettük be a most meghibásodott fogaskereket is. Sajnos az alkatrész úgynevezett rejtett hibás volt, ezt a hibát mi nem vehettük észre, mivel azt csak az ipari röntgenkészülék képes kimutatni.

A normális rend csak háromnegyed tizkor állt helyre.

— Miért volt ez a nagy kiesés?

— Csak úgy lehetett volna elvonatni a hibás kocsit, ha csúsztatjuk a kerekeket. Emeltem: most tettünk rá új kerekeket. A csúsztatással tönkmentek volna, s az legalább negyven-ötvenezer forint kár.

— Mit ígérnek a jövőre a kocsik műszaki állapotát illetően?

— Feltétlenül jobb anyagellátást kell számunkra biztosítani ahhoz, hogy a maihoz hasonló hibák más-kor ne fordulhassanak elő.

R. D.

1970. augusztus 23., vasárnap

Névpap: Fülöp

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS vasárnap estig: időnként felszakadozó felhőzet, már kevesebb esővel. Mérsékelt, változó irányú szél. A zivatarok idején átmeneti szélerősödés. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap: a felhős helyeken 20, a derültebb részeken 25 fok körül. (MTI)

AZ ORSZÁGOS TAKAREKPENZTÁR szeptember 7-én és 8-án rendezti Budapestén az első, ötödik és hatodik békekölésen 1970. második félévi sorsolását. A kétnapos húzásokon a három békekölésből 1161 300 kötvényre 167,7 millió forintot sorsolnak ki nyereséggel és tőzlesztés formájában.

IFJÚ SZAKMUNKÁSAIVAL rendezett találkozót a Pocsaj és Vidéke AFESZ igazgatósága és szakszervezeti bizottsága, melyen a vezetők baráti légkörben beszélgettek a fiatalokkal a szövetkezett gazdálkodási, tömegmozgalmi és kulturális munkájáról és a további feladatokról. A szövetkezet vezetői a beszélgetés után megvendégelték a fiatal szakmunkásokat.

Köszönet a társadalmi munkásoknak

Alkotmányunk ünnepén sikeresen lezajlott az V. országos virágkarnevál. A karnevál méltó betetőzése volt annak a jelentős társadalmi munkának, amit a város lakosai Debrecen virágosítása, tisztasága érdekében ez év folyamán végeztek.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik a város szépítése, a virágkarnevál sikere érdekében tevékenykedtek: a lakóterületek, utcák, kertek, házak virágítását végző lakosság, a karneválon kompozícióval felvonuló üzemeknek, intézményeknek, iskoláknak. „A tiszta és virágos Debrecenért” mozgalom szervező bizottságának.

Debrecen lakosaitól azt kérjük, hogy a jövőben is ilyen lelkesen, önzetlenül, szeretettel dolgozzanak a város szépítésén, eszénítésén.

A Debrecen Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága

AZ ANTWERPENI kikötőben folyékony halmazállapotú rovarirtó szert tartalmazó hordók gurultak le egy teherautóról. A kiömlő folyadék a meleg hatására erősen párologni kezdett. A rendőrség lezárta a kikötőhöz vezető utat, míg a színhelyre érkező gázalaros tűzoltók hatástalanították a veszélyes vegyszert. A teherautó három utasát és tizenkét rendőrt kórházba kellett szállítani.

AUGUSZTUS VEGEIG tart nyitva a Hajdúböszörményi Művelődési Központ folyosóján az a kiállítás, mely a Német Demokratikus Köztársaság és hazánk kapcsolatát szemlélteti. A több mint negyven tablón elhelyezett fotók, fotomontázások, diagrammok, grafikonok sokoldalúan reprezentálják a két ország kapcsolatát.

A **MAGYAR Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége** vasárnap rendezte meg a 43. bélyegnapot, melynek fő eseménye a BNV egyik pavilonjában nyíló országos bélyegkiállítás. A bélyegnapon új sort és blokkot hoz forgalomba a posta, melyeken a Corvinák és Mátyás király arcképe látható.

307 MILLIO FORINT folyt be eddig országosan az árvízkarosultak megsegítésére alakult társadalmi bizottság csekk-számlájára.

OKTÓBERBEN nyílik Budapestén a Városi Igazgatóság és a szakmunkásképző intézetek jubileumi kiállítása. A BNV területén, a KGM pavilonjában már megkezdődtek a nagyszabású bemutató előkészületei.

Hát maga megbolondult, hát maga megbolondult, hogy mindent kétszer mond, kétszer mond? (Karinthy Frigyes)

(Fotó: Szokolay Örs)

Útlezárás Debrecenben

A Debrecen Városi Tanács V. B. építési és közlekedési osztálya közli, hogy augusztus 24-én, hétfőn 14 órától lezárja az Arpád térnek a Csapó utca és a Fürst Sándor utca torkolatai közötti szakaszát, mert átépítik ezt az útszakaszt. Az útlezárás október 31-ig tart. Ez idő alatt a Szabadság útja felől érkező forgalmat az Arpád tériől a Csapó utca-Bercsényi utca útvonalon terelik rá a Bocskai téri 4. számú főút városi átkeletési szakaszára. Az útlezárás ideje alatt a Csapó utcának az Arpád tér és a Bercsényi utca közötti szakasza a Bercsényi utca felé egyirányú forgalmú lesz. A Bocskai tér felől a 4. számú főút városi átkeletési szakasza — a korábbi forgalomterelés változtatásánál hagyásával — a Fürst Sándor utcán, az Arpád tér keleti és északi oldali levő új úton át vezet a Szabadság útjára.

Elpusztított virágok

Még a virágkarnevál hatása alatt voltam. Amint mondtam szokás, a sok színes, gyönyörű virág szemtelket gyönyörködő hatása alatt. Augusztus 21-én, egy nappal a nagy élmény után, újabb, ezúttal szomorú élményben volt részem.

Idős, nyugdíjas házaspár kért: látogassak el hozzájuk, mért nagy az ő bánatuk. Így mondták, s láttam az arcukon, éreztem hangjukból — tényleg nagy az ő bánatuk.

A tiszta, szép lakás telve virágokkal. Az ablakokban különböző virágzó és zöld növények. Az asztalon izléses kaktuszok.

— Itt a hivatalos igazolás — mondta Jordán Antalné.

Olvasom a Debreceni Agrártudományi Egyetem kertészeti tanszékének szakvéleményét: „... A behozott virágok ágai és levélzete leeggett. A tanszéken megállapítást nyert, hogy a virágok sósavval lettek megöntözve...” Sósavval öntözni virágot?!

A debreceni Hatvan utca 17. számú ház udvarán ma is ott állnak az idős házaspár tönkretett virágai. Levelevesztett muskátlik, elsárgult aszparágusok csuszap ágai. Körülöttük a keramikokockákon és a növények levelein az árulkodó, savmarta foltok.

— Az édesanyám sírjára szántam ezeket a muskátlikat — szökölt szomorúan Jordán Antal. De a muskátliknak már csak fonnyadó, élettelen ágai meredeznek a cserépekből...

Erthető az el-elcsukló hang. A két idős ember nagyon, nagyon szereti a virágokat. Azon fájdosznak, hogy minél több, minél szebb virágjuk legyen. És akkor jön valaki: sósavat önt a virágokra. De ki? El nem tudtam volna képzelni, hogy ilyesmi előfordulhat. De látam. S együtt éreztem a két idős emberrel — fájdalomkban is, felháborodásukban is.

(ny)

KÉT „SÁRGA ANGYAL”

A Magyar Autóklub Hajdú-Bihar megyei Szervezetének idei tervei között szerepel, hogy a korábbi években a Debrecen-Püspökladány-Berettyóújfalui Debrecen útvonalon járó országúti segélykocsi mellé még egy „sárga angyal” állítanak be. A terv valóra vált. A második országúti segélykocsi Debrecen és Nyíregyháza között, a 4. számú főúton nyújt segítséget az autósoknak. Ez a segélykocsi is már pénztelenként szolgálatba áll, pénteken 16 órától 20 óráig, szombatonként 14 órától 20 óráig, vasárnaponként pedig reggel 8 órától este 22 óráig járja a kijelölt útvonalat. Közben minden pénteken 17 és 18, szombaton 15 és 17, vasárnap 10 és 11, valamint 16 és 17 óra között Debrecenben a Köztemető előtt áll az autósok rendelkezésére.

Rendet a járművek kivilágításában!

A BELÜGYMINISZTERIUM KÖZLEKEDÉSI CSOPORTFŐNÖKSÉGÉNEK KÖZLEMÉNYE

A hazánkban sajnálatosan megnövekedett közúti baleseteket igen gyakran a szabálytalanul kivilágított vagy teljesen világitatlan járművek okozzák. A Naplóban igen sokszor adunk olyan sajnálatos balesetről hírt, amikor azt kell írunk: „A motoros belerohant a kivilágitatlan lovaskocsiba”, vagy „kivilágitatlan kerékpáros tragédiája” stb. Folytatni lehetne a sort azzal, hogy a gépjárművek vezetői sem törődnek megfelelően a gépjárművek világitó- és irányjelző berendezésének állapotával és balesetveszélyesen közlekednek. Erről szól a Belügy-minisztérium közlekedési csoportfőnökségének a közleménye,

amelyet az alábbiakban közöljük. Azt reméljük, hogy egyrészt a felhívás után javulni fog a helyzet, másrészt talán a hatósági szervek is határozottabban lépnek majd fel a szabálysértőkkel szemben, legyen az buszsofőr vagy kerékpáros.

„A közúti közlekedés biztonságát rontják, a szabályosan közlekedőket súlyos balesetveszélynek teszik ki azok a járművezetők, akiknek járművén a világitó és irányjelző berendezés üzemképtelen vagy hibás — hangzik a közlemény.

Gyakran okoz személyi sérüléssel és tetemes anyagi kárral járó balesetet az is, hogy némelyik járművezető szabályellenesen használja az egyébként kifogástalan lámpákat, s azok „keresztbe kötésével” vagy az úgynevezett „vakítással” veszélyeztetni a maga és embertársai biztonságát.

Lottónyeresemények

Negy találatot 26 fogadó ért el, nyereseményük egyenként 132 682 forint. Három találat 2556 fogadónak volt, nyereseményük egyenként 674 forint. A két-találatos szelvények száma 102 083 darab, ezekre egyenként 20 forintot fizetnek.

Agyonverték

Pénteken a késő esti órákban Debrecenben a Bellegelő 513-as számú ház udvarán halálra végződött egy verekezés. Szilágyi Péter 23 éves villanyzerelő (Debrecen, Szepes 10.) Murvai István 13 éves kömvés (Zákány u. 3.) szóváltásba majd verekezésbe keveredett Dári István 29 éves segédmunkással (Debrecen, Bellegelő 513.), aki annyira agyonverték, hogy a helyszínen meghalt. Szilágyit és Murvait a rendőrség letartóztatta. A vizsgálat folyik.

Én még csak kisdobos vagyok...

Simon Erzsikevel a debreceni Löwy Sándor Úttörőház nyári rejtélypályázatának nyilvános vetélkedőjén találkoztam. Nem lehetett nem észrevenni, ugyanis ő volt a mezőny egyetlen kisdobos résztvevője. Erzsike a nyár folyamán szorgalmasan küldögette be a helyes megfejtéseket, s minden alkalommal ráírta a papírra: „Én még csak kisdobos vagyok...”. S hogy a válaszi helyesek voltak, azt az is bizonyítja, hogy Erzsike a döntőben bejutott a tíz legjobb „nagy” közé. (Nem is kellett volna időzöjelbe tennem a nagy jelzőt, hiszen a második osztályos Erzsike valóban kicsinót számított a hetedik, nyolcadik osztályos úttörők között.) Nem hiába izgult nagymama a nézők között kislányokéért, nem vultt vele szégyent. De büszke lehet Erzsikére a debreceni csapokért általános iskola Dobó Katica úttörőcsapatának kisdobosraja is, hiszen őket is képviselte Erzsike az úttörővetélkedőn, s nem is akárhogyan.

(U. P.)

AUGUSZTUS 24-TŐL 27-IG:

MEGYEI FILMESZTÉTIKAI TOVÁBBKÉPZÉS

A középiskolákban filmesztétikát oktató pedagógusok, a film-ismeretterjesztés formáit alkalmazó népművelők, valamint művelődési központok, filmszakemberek részvételével 1970. augusztus 24-től 27-ig tartó, szakmai továbbképzéssel összekapcsolt konferenciát rendez a Hajdú-Bihar Megyei Művelődési Vállalat. A művészet moziban megrendező tanácskozáson összejönnek az 1969-70. évi tanfolyam tapasztalatait, és előkészítik a hallgatókat az előkezelendő periódus filmesztétikai neveléssel kapcsolatos feladatainak minél jobb elvégzésére.

A filmművészet legkülönbözőbb kérdéseiről, problémáiról a négy nap során színvonalasnak, tartalmasnak ígérkező előadások egész sora hangzik el: A filmművészet modernisége. A mai ma-

gyar filmművészet tendenciája. A film-ismeretterjesztés néhány elméleti és gyakorlati kérdéséről. A magyar filmirodalomról, a kelet-európai új hullámok, a filmarchívum munkája és feladatai, Film, nyelv, kultúra, A filmforgalmazás kérdéseiről, A filmelőkészítés módszereiről és Megyénk filmkultúrája és aktuális feladatainak címmel. Nevezetesen szakemberek tartják az előadásokat: Veress József, B. Nagy László, Karsai Kulcsár István, Patakó István, Molnár István, Papp Ferenc, Császár Ferenc, Nemesskürty István és Nagy László járnos.

A továbbképzés programjában az előadásokon kívül szerepel még több híres film bemutatása és a filmekkel, az alkotások mondanivalójával, filmi eszközeivel kapcsolatos vita lebonyolítása.

KERESKEDELMI NAPOK HAJDÚHADHÁZON

Ma fejeződnek be Hajdúhadházon a község kulturházában a Hajdúhadházi AFESZ által rendezett hajdúsági kereskedelmi napok. A nyolc napos rendezvény során a község lakói különböző árubemutatókat láthattak műszaki, ruházati, háztartási cikkekkel, tejtermékekkel, élelmiszerekkel. A bemutatók érdekességei voltak a kávé-, konzervek-, szardínia-, cukorka- és borkostolók. A látogatók az első és utolsó napon ruhabemutatót is láthattak. A környező községekből is sok érdeklődőt vonzott a rendezvény. A hajdúhadházi kereskedelmi napok ma műsoros esttel fejeződnek be.

SZEIZMIKUS MÉRÉSEK DEBRECEN KÖRNYÉKÉN

A Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet szeizmikus csoportjának közlése szerint augusztus 25-től, keddtől talajszerkezeti kutatómunkát kezdenek Debrecen határában. A kutatómunkát szeizmikus mérésekkel végzik. A mérések során jelzőkarokat és műszereket helyeznek ki a vizsgálandó területre. A csoport tagjai kérik a mérések helyének közelében lakókat és főleg a mezőgazdasági üzemek vezetőit, hogy a kutatómunka sikere érdekében nyújtsanak segítséget, közreműködésükkel segítség elő a jobb eredmény eléréséért. A jelzőkarokat elmozdítani, átmozdítani, a műszerekhez nyúlni szigorúan tilos.

Rejtvényfejtők figyelmébe

A Napló 1970. augusztus 9-i számában megjelent rejtvényfejtő helyes megfejtése: Jár annak a szívnél, amely nem — erzett fiatalon szírelmet. — Turgenyev.

Könyvet nyertek: Szunyogh Mária Debrecen, Kardos u. 26.; Bódi Imréné Debrecen, Sándor u. 18.; Halász Péterné Debrecen, Veres u. 3.; Mező Bertalan Debrecen, Pacsirta u. 17.; Nagy Sándor Debrecen, Öreg János u. 19.; Szikszay Balázs Debrecen, Lugosi u. 48.; Tyukszay Éva Berettyóújfalui, Kossuth utca 20.; Kecskés Ilona Balmazújváros, Petőfi u. 21.; Papp Szabolcs Nyírmartonfalva, Széchenyi u. 34.; Galgóczi Lajos Hajdúszovát, Rákóczi u. 15.

Van go...
A csalá...
nevelnek...
ban, és a...
nőnap...
i

A tan...
közös

Vigasztalanu...
düböszörmény...
vetkezett kerté...
nére sem szüne...
nyok és lányok...
lyen válogattá...
és uborkát. Jé...
messziről hal...
nappali ör kái...
éves megismer...
áhol Gargya E...
nulóval.

Előtte nagy...
paradicsom. G...
kell válogatni...
válogatás tula...
zást is jelent...
előírt követelm...
rom osztályba...
Erzsike Kom...
kolában. Most...
Örömmel emlí...
nalmányi átlag...
mát. A szak...
megszerzése u...
tanulni a m...
kumban. Arra...
középszkolai v...
tanulása, így...
— Minden a...
lyen eredmén...
a technikumot...
akarat ahhoz...
próbálkozzam...
A szakiskola...
módszer, hogy...
oktatásban rés...
évtben pedig is...
latal. Most ő...
ménynek tesz...

Egy

Kérdezem a...
üzemvezetőjét...
relde kollektív...
nyolctagú Ho S...
— Az agilis...
mondta. — Szer...
ni, sok közötti...
valami sürgős...
sők között jelez...
rényen dolgozn...
húzás. A terv...
tik.

Beszélgetek...
Lászlónéval és...
ben igazolják...
brigádvézető...
asszony, aki a...
első kollektív...
az üzemben, s...
Megfontoltan...
kollektíváról.

— Négy év...
brigád, akkor...
sőbb változatt...
1967-ben nyert...
teljesítjük a fel...
megkapjuk a...
Nemrég jut...
250 forintot...
nem tudunk és...
felajánlásokat...
lunk, amit telje...
kivételével ass...
ban, családány...
munka után m...
oththon is.

A munka va...
összeszerelése...
nagy figyelmet...
kire rábízni ez...
néhez, ezért va...
versenyvállalás...
nak be a mé...
pedig komplet...
olyan összevá...
szerezet csapá...
gyen). Igen ak...
munista műsza...
tak részére is...
ezt a brigádn...
bizonyítják...
„Kényesebb

Van gondjuk bőven.

A család gondja elsősorban az övék. Gyermeküket nevelnek. Dolgoznak az üzemben, a közös gazdaságban, és dolgoznak otthon. Valljuk meg őszintén: a napi ünnepeken túl alig van időnk, hogy va-

lóban nagy tisztelettel, szeretettel, igazán becsüljük őket.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának határozata igaz emberséggel mérte fel a dolgozó nők helyzetét. Mindannyiunk kötelessége, hogy eleget tegyünk a határozatban foglaltaknak.

Mi foglalkoztatja őket, hogyan dolgoznak? Munkatársaink e kérdésre kerestek választ, amikor felkeresték őket. Néhányat a sok százezer közül.

Bízunk benne, hogy nem csak az itt említett problémákon gondolkodnak el a gazdasági vezetők...

A tanulás

közös érdek

Vigasztalanul esett az eső. A hajdúböszörményi Béke Termelőszövetkezet kertészetében ennek ellenére sem szünetelt a munka. Asszonyok és lányok dolgoztak, fedett helyen válogatták a paradicsomot és az uborkát. Jókedvűek voltak, már messziről hallottuk éneküket. A nappali ór kalauzolt el hozzájuk, ahol megismerkedtünk a tizenhat éves Gargya Erzsébet kertészeti tanulóval.

Előtte nagy ládákban pirosított a paradicsom. Gondosan, figyelmesen kell válogatni a paradicsomot. A válogatás tulajdonképpen osztályzást is jelent. A minőségtől és az előírt követelményektől függően három osztályba sorolják az árut.

Erzsike Komádiban tanul szakiskolában. Most végezte az első évet. Örömmel említette: 4,6 volt a tanulmányi átlaga. Szereti ezt a szakmát. A szakmunkás-bizonyítvány megszerzése után szeretne továbbtanulni a mezőgazdasági technikumban. Arra a kérdésre, hogy a középiskolai végzettséggel lezárul-e tanulása, így válaszolt:

— Minden azon múlik, hogy milyen eredménnyel tudom elvégezni a technikumot. Bennem megvan az akarat ahhoz is, hogy esetleg megpróbálkozzam az egyetemmel is.

A szakiskola első évében az a módszer, hogy egy fél évig elméleti oktatásban részesülnek, a másik fél évben pedig ismerkednek a gyakorlattal. Most ő az utóbbi követelménynek tesz eleget.

Az eltelt időben sok szakmai segítséget, biztatást kapott Szilágyi Ágota kertészeti agronómustól, Polcz Zoltán főkertesztől és Mendre János brigádvezetőtől. Segítettek neki a tanulásban, a növényápolás, palántanevelés titkainak megismerésében. A mezőgazdasági nagyüzemben tudományos alapon foglalkoznak a kertészetben is a termelésel. Tetszenek neki azok a kísérletek, amelyek újat jelentenek a régi módszerekkel és szokásokkal szemben. A kísérletek jelentőségéről is kapott útbaigazítást a termelőszövetkezet szakembereitől.

Tavasszal együtt végezte a brigád tagjaival a melegágyi karalábé, kelkáposzta, paradicsom és retekpalánta gyomtalanítását. Később pedig részt vett e termékek szedésében is. A szakvezetőknek az az álláspontjuk, hogy a fiatalok ismerkedjenek meg a gyakorlatban is minden munkaközvetlen maguknak és a közösségnek tesznek jót, ha művelt, jól képzett, sokoldalú szakmunkások, technikusok válnak belőlük.

Bieliczky Sándor

Húsz esztendő

Novemberben lesz húsz esztendeje, hogy Miskolczi Lászlóné belépett a Debreceni Ruhagyárba.

— Jócskán ott van tehát a törzsgárda tagjai között.
Bólint:
— Ugy mondhattam, a gyárral együtt haladtam én is.
— Akkor a változást szépen lemérheti.
— Magamon is — mondta. — Kézimunkásként, betanítottként kezdtem. Most meg már speciálgepen dolgozom.
— Gondolom, nem egy műszakban.
— Delelőt vagy délután. Nálunk két műszak van. Elképzelem, mint jelent mások számára a három.
— Hallottam, társadalmi megbízatása is van.
— Igen, a műhelybizottság gazdasági felelőse vagyok.

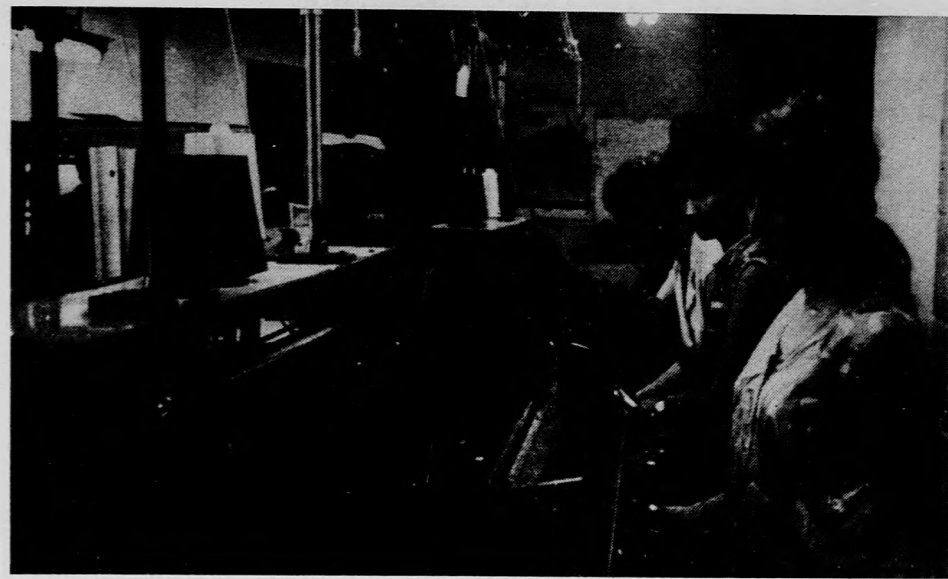
— Ez tényleg felelősséggel jár. Az itteni asszonyoknak sok a gondjuk, bajuk.
— Erről beszélgettünk a minap is. Azt mondták, szűkre szorították a normát. En most órábérben dolgozom, de érthető, hogy átérzem a helyzetüket. Szorosabbnak találják a normát, mint mások. Itt a Kossuth üzemben most felújítás van, új fűrdő is kaptunk, ám az öltöző kicsiny. Ugy, hogy a jó mellett azért találhat rosszat is.

— És a maga élete? Az a húsz év nyilván nem múlt el nyomtalanul.
— Hát nem — mondta. — Ez a húsz esztendő nekem nem csupán azt jelentette, hogy megbecsültek. Ezt a munkahelyet nem cserélném semmi másra. És persze az sem mindegy, hogy immár háromszor kaptam meg a kiváló dolgozó jelvényt, egyszer a könnyűipar kiváló dolgozóinak járó kitüntetését adták meg nekem.

— Mondja már meg, hogy az ideai esztendőben mi volt, amit úgy érzett: ez szép volt.

— Márciusban — mondta —, tavasszal felvettek a pártba.
— Ez nyilván többletet jelent. Időben, elfoglaltságban.
— Amikor a felvételemet kértem, erre vállalkoztam.
— Még egy dolgot. Itt van a maguk boltja. A DR termékei eljutnak számos országba. Azt nem tudom, itthon milyen a megbecsülésük.
— Egyet mondhatok. En innen öltözök. Csak innen.

Sütő Gyula

Urbán Mária, Kompár Sándorné és Pallás Irma, az Egyetértés brigád tagjai

A szocialista címért

A Finomkötőtáru-gyár debreceni egységében dolgozik az Egyetértés szocialista brigád, 1968-ban alakult. Egy egész munkaterem dolgozója lépett be, de azóta változott a brigádlétszám. Sokan elmentek a gyárból, a brigádból is. Urbán Mária brigádvezető mondja:

— Nehéz a három műszak. Aki teheti, más munkára megy. Most is hárman mentek el. Még olyan is volt, aki Kanadába ment férjhez. Akadt, aki visszament Berettyóújfaluba, ott is van munkalehetőség. A harmadik meg könnyebb munkát választott.

— Milyen többletet ad az a tény, hogy szocialista brigádban dolgoznak?

— Egyéni munka ez, amit végzünk. Egyikünk jobban hajt, a másik kevésbé. De annak, akinek nehezebb a tervteljesítés, segítünk. Volt itt egy kislány, sehogy sem akart neki menni a munka. Egyik brigádtagunk, Mester Mária vállalta, hogy foglalkozik vele. Nehéz munka volt pedig. A kislány is igyekezett, de csak hatvanöt százalékgig tudott elvégződni. Amit tudtunk, megtettünk érte, de végül is elment a gyárból. Tudja, ide rátermettség is kell.

— Mitől nehéz ez a munka?

— Az előbb is említettem a három műszakot. Én éppen birom, tudok aludni nappal. De van, aki nem bírja. Az alapanyag sem mindig megfelelő, sokat kell válogatni a fonalakat. Sokat állunk a gépek hibájából is, régiek már. Az én gé-

pemet is két hónapig újíttatták fel. Viszszahozták, de nem volt jó. Megint két hónapig volt oda. Figyelni kell arra, amit csinálunk, mert hamar kész a selejt, eltörik a tű. Arról még nem is beszéltem, hogy fizikailag is nehéz nyolc órát végigállni.

— Mit vállalt a brigád a termelőmunkában, s hogyan teljesítették?

— Egyéni felajánlásokat tettünk a teljesítményszázalékok növelésére. Közös vállalkásunk volt a tütöréscék által okozott kár csökkentése. Az első öt hónapban a normához viszonyítva 798 darab tüt takarítottunk meg. A brigádtagok teljesítményét nehéz egy nevezőre hozni, mert különböző gépeken, különböző termékeket állítunk elő, s a normák is mások. Egymásnak segítenek is csak akkor tudunk, ha éppen egymáshoz közeli gépeken dolgozunk.

— Hány százalékot teljesít a legjobb és leggyengébb munkás a brigádban?

— A legjobb százhuszonhat, a leggyengébb hetvennyolc százalékot.

— Akkor itt éppen a brigád tudna valamit tenni.

— Megpróbáljuk. Talán majd a korszerűbb gépeken. Nemsokára megkapjuk az új gépeket, már folyik is a tanfolyam, amelyiken megtanulunk bánni velük. Jó lesz majd az új gépeken dolgozni. Egy ember öt gépet kezelhet egyszerre.

Gőz József

Egy brigád a csapágygyárban

Kérdezem a csapágygyár szereldejének üzemvezetőjét, Szigetvári Gyulát: a szerelde kollektívái között hova sorolja a nyolctagú Ho Si Minh brigádot.

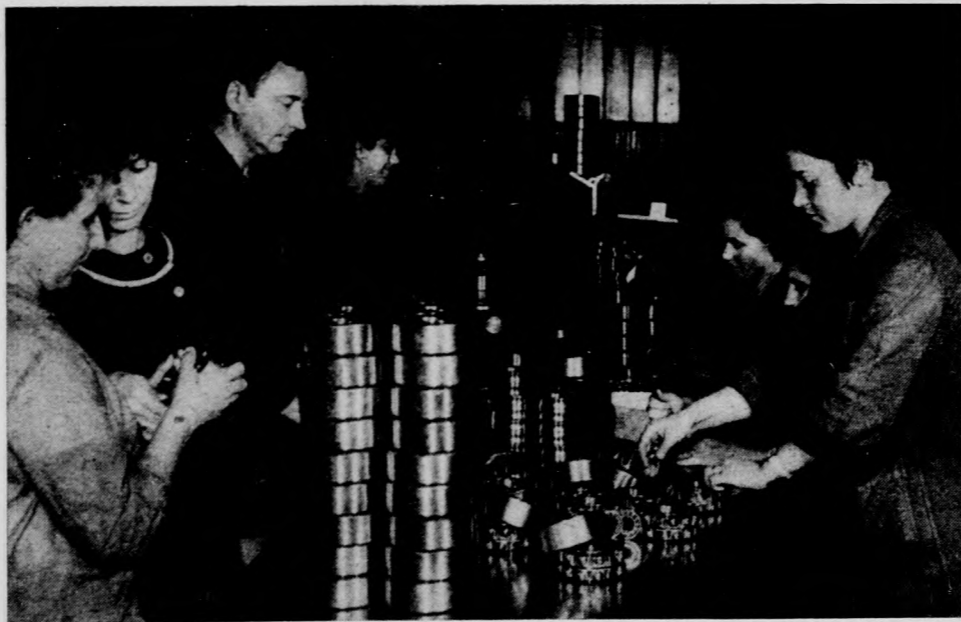
— Az agilis, aktív brigádok közé — mondta. — Szeretnek és akarnak dolgozni, sok közöttük a törzsgárdatag, s ha valami sürgős feladatról van szó, az elsők között jelentkeznek. Csendesen, szelíven dolgoznak, nincs közöttük szét-húzás. A tervüket rendszeresen teljesítik.

Beszélgetek a brigádvezetővel, Répási Lászlónéval és a brigádtaggal: mindenben igazolják üzemvezetőjüket. Maga a brigádvezető is csendes, kedves fiatalasszony, aki a pionírok, a csapágygyártás első kollektívájához tartozik, 18 éve van az üzemben, s kétszeres kiváló dolgozó. Megfontoltan, mértéktartóan beszél a kis kollektíváról.

— Négy évvel ezelőtt alakult meg a brigád, akkor Dobó Katica néven, később változtattuk Ho Si Minhra a nevet. 1967-ben nyertük el a címet, s azóta is teljesítjük a felajánlásokat, minden évben megkapjuk a magasabb brigádfokozatot. Nemrég jutalmat is kaptunk: tagonként 250 forintot. Megmondom őszintén: mi nem tudunk és nem is akarunk látványos felajánlásokat tenni, csak annyit vállalnunk, amit teljesíteni is tudunk. Két férfi kivételével asszonyok vannak a brigádban, családanyák, akikre a nehéz napi munka után még vár jó néhány feladat otthon is.

A munka valóban nehéz: A csapágyak összeszerelése fizikai erőt, tudást és igen nagy figyelmet kíván, nem is lehet akárkire rábízni ezt a munkát. A betanulás is nehéz, ezért van nagy értéke annak, hogy versenytársakban új dolgozókat tanítanak be a mérési munkákra, a régiéket pedig komplettírozásra (az alkatrészek olyan összeválogatására, hogy az összeszerelt csapagy a legjobb minőségű legyen). Igen aktívan vettek részt a kommunista műszakokban és az árvízkarosultak részére is eredményesen gyűjtöttek: ezt a brigádnaplóba írt köszönő sorok is bizonyítják.

„Kényesebb” témákról is szó esik:

A Ho Si Minh brigád munka közben (baloldalt szélén a brigádvezető, Répási Lászlóné)

az üzemi légkörről, közérzetről, az anyagi és erkölcsi megbecsülésről, a nők helyzetének javításáról.

— Ezekkel kapcsolatban brigádunknak különösebb problémája nincs — mondja Kövesdi Józsefné brigádtag. — Már a kollektíva megalakulása előtt egy műszakban dolgoztunk; a gyár méltányosságából szüntette meg nálunk, sokgyermekes anyáknál a második műszakot. A többműszakos termelés a nők legnagyobb problémája, így aztán a mi brigádunk nem szólhat egy szót sem. A szerelde vezetővel egyébként is igen jó a kapcsolatunk: segítőkészek, megértők. Ha van munkánk, jól is keressük: kétezer forint körül. Júliusi fizetésem 1706 forint volt.

A Ho Si Minh brigád többi tagjának: Jakab Lajosné, Pénzes Sándorné, Virágos Lászlóné, Kovács Istvánné, Imreh Attiláné és Dobrosi Dezsőné sincs különösebb gondja az anyagi elismeréssel, a munkahelyi közérzettel. Az erkölcsi elismerést tekintve azonban felvetődött az a kérdés: vajon a műszaki

dolgozók — létszámukhoz viszonyítva — miért kapnak aránylag többen és többször kiváló dolgozó-kitüntetés?

Megemlítették, van olyan brigádtag, aki 10 éve végez jó munkát, és még nem kapott ilyen kitüntetés. Elmondták: rajtuk nem múlik az eredmény, ha a munkát biztosítják számukra, ők hajtanak, dolgoznak, néha túlórában is, ha szükség van rá.

Érdeklődtek a brigádvezetőtől: mik a terveik, mint szocialista brigádnak, a jövőben.

— Szeretnénk továbbra is legalább olyan jól dolgozni, mint eddig, s a lehetőségeikhez képest fejlődni, tanulni, amennyire erre idő jut. Nincsenek nagy terveink, de úgy gondolom, amit pluszban vállalunk, azzal is segítjük az üzemet, a gyárat. Legfőbb kívánságunk: mindig legyen folyamatosan munka, mert lényegében ez jelent a legtöbbet számunkra.

Vattal Miklós

A keltetős

Kocsis Istvánné 1950 óta végzi nagyüzemi módon a háziasszonyok évszázados tevékenységét, a baromfikeltetést. Ez is a foglalkozása: baromfikeltetős. Ezt a munkát már 19 éve a Hortobágyi Állami Gazdaság keltetőjében végzi.

Amikor kerestük, éppen szabadnapos volt. Munkatársai a keltetőben azt mondták, hogy nézzük meg otthon, a lakásán.

— Melyik az ő lakása?
— Menjenek arra az új telep felé, ott a gyógyszerár mögött — mondták —, s megtalálják.

Igy jutottunk el Kovács Istvánné lakásához.

Közösünket a kétszobás, konybás, előszobás, szép nagy, új bolmikkal berendezett tiszta, új lakásban nem fogadja senki. De minden ajtó nyitva van, így bát az udvar felé nézünk. A háziasszony ott találjuk. Dolgozik. Kissé távolabb baromfiak legelésnek, tollszöködnek.

— Van egy jó néhány baromfi itthon is — mondja érdeklődésünkre.

— Szóval itthon is foglalkozik baromfi-neveléssel, nemcsak a keltetőben?
— Igen, egy kis pénzt ez is hoz a családnak.

Közben betessékel a szép, új bázba. Majdnem bűsz éve keltetős. Ismeri a munka minden részét, a legapróbb fogásokat, s szereti csinálni. Tudja, hogy felelősségteljes munka, hogy akármilyen modernnek a gépek, ha valamit rosszul csinál az ember, a keltetős, ha valamit eltéveszt, abból nagy baj származik. Már csak azért is, mert egy-egy dolgozóra sok ezer csibe keltetése, gondja-baja jut.

Tudja, és örömmel mondja, hogy ilyen még nem fordult elő. Ismeri a szakmáját

és tanfolyamokon is részt vett, amit itt a gazdaságban tartottak számukra. Mert nem elég csak szeretni a munkát, amit végzünk, érteni is ismerni is kell azt.

Ma már a gazdaságban modern gépek dolgoznak. Közülük nagyon tisztes keltetőgép van az állományban. Nyolcórás munkaidőben dolgoznak a mezőgazdasági nagyüzemben és három műszakban. Minden barmdik bétén kerül egy-egy dolgozóra az éjjeli műszak. Már megszokta ő is az éjszakai munkát, de meg kell mondani, az elején nehezen ment.

— Hogy van megelégedve a munkájával, az életével?

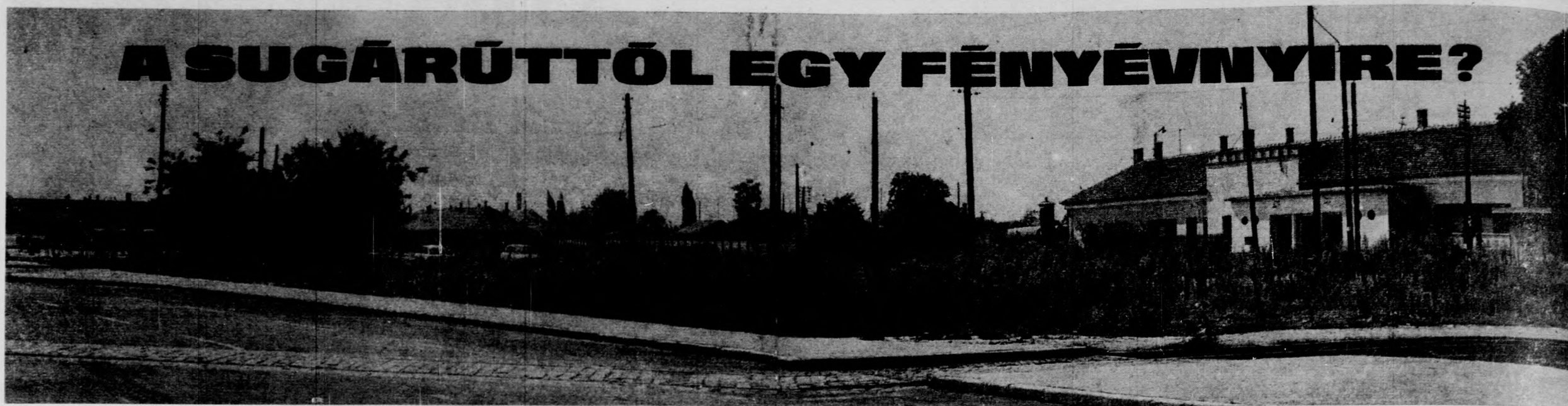
— Szeretem ezt csinálni, s jól érzem magam. A keresetem is jó, a bavi kétezer forint megvan.

Az új lakást közel egy éve vették birtokukba. Szép, tágas, modern lakás. Azt mondja Kovácsné, hogy sokat spóroltak rá. Persze spórolni is csak ott lehet, ahol van miből. Hát ıme, Kovácsné jól keres. Jó munkahelye van. A férje is a gazdaságban dolgozik, s így a ketőjük fizetéséből sikerült szépen berendezni a lakást. A felépítéséhez persze mégis kevés lett volna ez az összeg, de a lakásépítkezéshez a gazdaságtól ők is — basomlóan sok más gazdasági dolgozóhoz — segítséget kaptak.

Kovács Istvánné a jó keresetért jó munkát nyújt a Hortobágyi Állami Gazdaságban. Amióta itt dolgozik, már kapott kiváló dolgozó-kitüntetés és pénzjutalmat is. Azt mondja, hogy aki jól dolgozik, arról nem feledkeznek meg a gazdaságban.

Boda László

A SUGÁRÚTTÓL EGY FÉNYÉVNYIRE?

JEGYZETEK, RIPORTOK A BETHLEN GÁBOR TÉRRŐL

BEVEZETŐ HELYETT. Sajátos műhely a beszélgetés: hosszú időre szóló, ma még csak képzelgetett témáinkat soroltuk egymásnak. A városról, a kenyeret és otthont adó Debrecenről, amelynek ma már tervezett jövője ad igazán nagyvárosi rangot.

Mind a hárman kimondtuk: a Bethlen Gábor téren... A szerencsés véletlen közel van a szándékhoz s a szándékok a követeléshez: szólni mindarról, ami többnyire is egyforma indulatként bujkál, szólni a város külön, a köznyelvben általánosan elfogadott, az igazi városról mérhetetlen távol, de méterekben csak nyolcszáz méternyire levő részéről. Es igen: itt előljáróban is mondjuk el: nem azokról az emberekről írtunk akik ezen a környéken élnek, csak azokról, akiket éppen ott találtunk. Es nem is tudni, hogy az emberekben van-e a hiba, vagy a tér hangulata esábit hibákra.

A tér van, s amit összegyűjtöttünk, sajnos igaz.

Séta a kocsmák között

Ha valaki séta közben a Hatvan utcára fordul, s Debrecen megismerésének akaratán elmegy a „kisállomásig”, akkor a városközpontból indul el, ám alig ér túl a Bethlen utcán, a sötétnek vágnak neki.

Hatvan utca 61: italbolt. Nyitva este kilencig. S ettől 100 méternyire a hét órákor záró kocsmá. Mire rádöbbenél, hogy számolni kellene a lépéseket, már a Kis Debrecen előtt vagy. Rézsút szemben az állomás utasellátó büféje. Attól száz méternyire a terménypiaci büfé. Italbolt... italbolt... italbolt... Italzóna.

S hogy milyen a világ bentebb? Már az italboltok előtt találkozol vele. A bolt elé kerül az, aki odabent már semmit sem kapna. Az italbolt előtt vár a bentről kikergetett gyerek. A bemenni gyáva feleség s a pénztelen, aki csak kintről vadászik a „potyóra”, egy részeg vagy félrészeg ismerősre, aki fizet majd neki. Es a harmadosztályú vendéglő se más. Néhány betevéti idegen végül a törzsvendégek közé.

A pincér tehetetlenül int: — Ez van. A kocsmákban is sokan jönnek, meg aztán ez a környék... Es a felszolgált siet, hiszen fömött a helyiség, s egy asztalnál a sör fűtötte indulat már verekedést ígér.

Mini dráma: két nagydarab ember már-már útni készül, amikor a felszolgált tálcával közéjük ér. Könyöke

éri is őket, valamit mond, s a két félrészeg szólanul leül. A tálcán pohár se billen.

Ez van? Rosszabb is van. A Hatvan utcai kocsmá előtt el-elcsattan néhány pofon. Cigányasszony hoz ki sört. Odabent úgy kapta, hogy meg kellett ígérnie: nem a már részeg férjnek viszi.

— Most jóskámnak viszem... Hárman isszák meg a két pohár sört. Tömeg: és a tömeg közé bekeveredik egy-egy gyerek. A pulnáló dolgozók nem láthatják, ahogy ujját a szája dugva riadtan csodálkozik. Míg gyerek, csodálkozik, s csak aztán fogad majd el valamit természetesen.

Egy gyors felmérés: itt az öt kocsmá vidékén sokan vannak távolabbról, a város más részéről is. Csábit a tér? Sétáló fiatalok le-letevédenek erre. A kíváncsiság hozza őket. S az ittálkó utcára tévedt gyereke is — akaratlan — ebben a világban él. A leggyakoribb, a legjobb ivó és leghangosabb vendég a „fej”. Ha tessék: a példa.

Megvallom, hogy nem ismerem a forgalmi adatokat, de tudom, hogy az öt italtermő hely közelsége az egyik helyről eltanácsolt részeg a másik helyre küldi. S ebben a sajátos fűtésű világban más az erkölcs, más a rend, mint máshol.

Az ellenkezője az elfogadottnak.

Vattai Miklós

PISTI

Első párbeszéd, s akkor este volt:

— Bácsi! Tessék adni két forintot...? — Nem adok... — Ötven fillért tessék adni...?

Egy óra alatt Pistit négyszer is látom. Három kocsmá előtt. Második párbeszéd (egy nap-pal később, délelőtt).

— Bácsi! Tessék adni két forintot...? — Mire? — Kenyérre... — Nesze. Es adok még hárommat, ha megvársz az állomás előtt.

Megvárta. — Mit vettél?

Mutatja a két olcsó, piros kőves gyűrűt, és ég a szeme az örömtől.

— Ezt... Ballagunk együtt és számolunk.

— Ha egy kifli 40 fillér, akkor két forint hány kifli? — Öt.

Pisti, Horváth Pisti, aki a kettes autóbussz végállomásán túl lakik, nem jár iskolába. Nyolcéves. Tegnap a nővérét kísérte? Tagadja. Mást?

Egyetlen titok Horváth Pistiről: a Hatvan utca elején találkozunk, s amikor megkérdeztem, hogy hová megy, azt mondta, hogy a városba. Aztán megmutatta a várost: a Bethlen Gábor teret jártuk körül, ahová szülei naponta keresni küldik.

Gaz, törmelék, szemét szerteszét

Mindenki, aki szereti a szépet, hőkkenve torpan meg ezen a téren. Debrecen utcáit, terét járva ugyanis — kis kivételtől eltekintve — más képhez szokott a szemünk. Üdezöld pázsit, szinpompás virágok. S nem csak a belvárosban, hanem a kertészekben is e szépségek látványa fogad.

De itt? E téren úgy érzi az ember, mintha egy idegen világba, a város szép testéből kiszakított senki földjére ért volna. Mégpedig szinte minden átmenet nélkül. A térbe torkolló utcák többségében is a megszokott látvány: virágok, gondozott fű, bokrok, fák. Aztán-hirtelen itt a tér.

Már a nemrég készített, utak karolta kis parkszigeteket is felvette a gaz. Fűnek nyoma sincs, mármint olyanoknak, aminek magját s parkoknak szánt szigetcéskék földjébe — vetettek volna. Amott a vasúti állomás előtt pedig már másfél méterre növesztette a gyakori eső a gyomot. A gyom közt szemét. Sok, sok szemét.

Emitt útépitésből visszamaradt, de már gazzal benőtt földkupacok. Amott kőhalmazok. Megint másutt beton- és aszfalttörmelék. Vasdarabok. Egyre mélyülő, buktató gödörök.

De miért van ez itt így? Miért nem szállították el a földet, a törmelék, a szertehagyott védőkorlátokat, tartószerkezeteket? Miért nem kaszálták le, irtották ki a gyomot? Miért nem vetettek itt fűmagot? Miért nem ültettek virágokat? Miért lehet senki földje így ekkora tér?

Önkéntelenül tolnak fel az emberben a jogos kérdések. S nem talál rá választ. Nem, mert tudja, hogy hónapokon át az emberek tízezrei áldozták szabad idejüket, gyárak, intézmények, tanácsok pénzüket egy mozgalom sikeréért, a hagyományos „Tiszta és virágos Debrecenért” mozgalom sikeréért. Erre a térére nem jutott el a mozgalom, még a szele sem érintette.

Es sietve hagyja ott a szépet szerető a teret, hogy megszokott környezetébe meneküljön vissza.

ÉS A FÉNY?

Es a fény hol van? A tér lakói, a környékeliek azonnal ráfelelnek: hónapok óta sötétség van ezen a részen. Az emberek számai bukdácsolnak, botladoznak. „Tessék már utánanézni — kértek —, mikor lesz itt világosság.”

Próbáltam utánanézni, amikor a kezembe akadt egy friss városi ta-

nácsi vb-anyag. Ebben szó szerint ez áll:

„Már korábban a Nyugati utca, Külső vásártér és Bethlen Gábor tér útkorszerűsítését az építési és közlekedési osztály elvégezte. Ugyanakkor a villanyhálózat korszerűsítését nem koordinálták megfelelően...”

Kedves kérdezők! Mi sem tudunk mást válaszolni.

Mikor lesz végleges forgalmi rend?

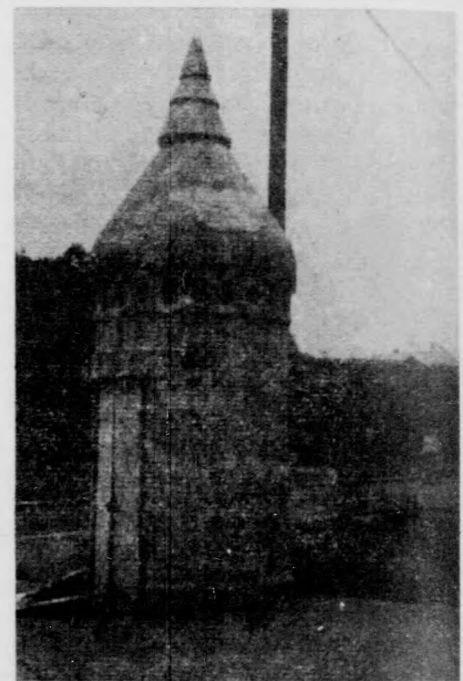
Évtizedeken át e tér igen balesetveszélyes csomópont volt. Az utak szélessége, vonalvezetése az idők folyamán mind kevésbé felelt már meg a modern, megnövekedett forgalom követelményeinek.

A teret végre átépítették. Azonban...

Az átépítésnek megfelelő új forgalmi rend már kész. Sajnos csak papíron. Hónapok óta nem valósították meg a gyakorlatban. Viszont a járművek már birtokukba vették a tér útjait. Van ugyan egy ideiglenes forgalmi rend, de a végleges rendezés még várta magára.

Pedig szükség lenne a végleges forgalmi rend mielőbbi gyakorlati megvalósítására. Jelenleg a téren nem teljesen egyértelmű: hol merre szabad, illetve nem szabad hajtani. Például a Nyugati és a Hatvan utca kereszteződésében tábla tiltja, hogy a térre balra kanyarodhassanak a járművek. Viszont az útburkolatba épített, fehér aszfaltból készült útburkolati jelek balra kanyarodási lehetőséget is mutatnak. A Vendég utcából jobbra kanyarodó járművek vezetői pedig egy „Elsőbbségadás kötelező” jelzőtáblát láthatnak — csak hogy a táblán papírfoszlányok, madzag van: nem lehet tudni, hogy takart tábla, és csak az eső mosta le a ráerősített csomagolópapírt, avagy érvényes tábla, csak a papírt hevenyészve tépték le. Található a téren számtalan jelzőtábla — a földre dobva. Ott veri az eső, sárosak, rozsdásak. Egyik-másik már elgörbült, átgázoltak rajta. Mielőbb eredeti helyükre kellene állítani mindet, hogy szolgálhassák eredeti hivatásukat, jelöljék az új forgalmi rendet, csökkentse a baleseti veszélyeket.

Apropó, baleseti veszélyek! A leg-

Meddig lesz a járdán a csatornatisztító lejáratainak egyébként érdekes látványt nyújtó építménye?

súlyosabb a Vendég utca torkolatában van: a sarokház annyira „belelóg” az úttestbe, hogy alig méternyi járdát sikerült csak mellé építeni. Ott bármikor a járművek elé topanthat egy-egy figyelmetlen gyalogos, a téren haladó és a Vendég utcából kihajtó járművek vezetői sem láthatják be az útkereszteződést. Az helyes, hogy a Nyugati utca torkolata előtt levő nyilvános vécét rövidesen lebontják, mert gátolja a szabad kilátást a Hatvan utcából érkező villamosok felé. A Vendég utcai sarki házat is hasonló sorsra kellene ítélni.

A legfontosabb azonban az, hogy az átépített téren mielőbb bevezessék az új forgalmi rendet.

ÖSSZEFOGLALÓ HELYETT. Hol jártunk még? Sokfelé. Az állomásen ahol az „Utás” ötkor nyit s ahová a város örömeibe fáradtak az utolsó konyakra jönnek. Akkor már együtt a Debrecenbe érkező vonatokkal. S elkezdődik a nappal. Munkásokkal hoz a hajnali vonat, akik a talán fittott feldeci ellenére is, egy óra múlva gépekhez állnak. Ok csak átjönnek ezen a téren, de fizetés napján őket kísérti a szabálytalan világ. Es jönnek a piacok asszonyok iszonyodni e városrészi remlettásgán és lágra nyit szemü gyerekek, akiknek csodálkozása a holnapi Kis Debrecen, sarki italbolt, piaci büfé...

Pesszimista kép, de hát mit tegyünk? Amit leirtunk, ma van. A nyolcéves Pistit meg kell majd egyszer keresnünk, a tér rendjét sürgetnünk sok-sok tavábi irással. Nem a felelőst megtalálni volt a dolgunk, csak hivatkozni akartunk egy város felelősségére. A hiányzó lámpa ugyanúgy a mi felelősségünk, mint Pisi iskolátlan nyolc éve, mint a magát áruló lány jobb példánéklisége, mint az ott található ban és könnyelműség.

Sok-sok írás kell még erről a térről, sok-sok okos figyelem kell e városrészeire, hogy felsőhájhassunk: nincsen mit innen írni, hiszen ez a lehetőségében annyira szép tér is csak egy darab Debrecen. A megszokott. A sokra főrekvő. A kenyeret adó város.

Gyűjtsuk meg itt a fényt! Jelkesen is, a valóságban is.

Az oldalt írták: Bartha Gábor, Király Ferenc, Nyalka Tibor. Fényképezte: Süli Andor

Egy tízesért - meg egy marék apró...

Mottó a pillanatképhez:

„Mint a nevéből kitűnik, régen tévászár volt itt. A vásárok, az idők múltával kikérültek a városból, de a mai Bethlen Gábor tér, annyiban megtartotta vásártéri jellegét, hogy a két világháború között itt alakult ki az „embervásár”. Többek között munkanélküliek, nincstelenek csoportok itt naphosszat és kindáltak magukat, családjuk munkajegyéjét az arra vetődő munkaadóknak... Idézet az Útkönyvek sorozat Debrecen című kiadványából.

Az a fajta embervásár, amiről a könyv szól, tényleg megszűnt. Eltűnt a múlttal együtt. De új „alkalmi munkások” és „munkaadók” most is jelentkeznek a téren.

Tessék egyszer megfigyelni. Az Emánuel kocsmosó, a vásári bódék környékén, a talponlító mellett, a Kis Debrecen előtt mostanában egyre több tarkaruhás lány tűnik fel. Es kindálják magukat.

— Akarsz? — kérdi az egyik. Alig több 16 évesnél. Csinos, de gondozatlan. Ki tudja, mikor mosakodott utoljára? — Mennyit? — Kiváncsiskodom. — Egy tízesért — mondja. Meg egy marék apró, mert te úri fiúnak látszol.

— Na és hol? — fűt az újságról kíváncsiság.

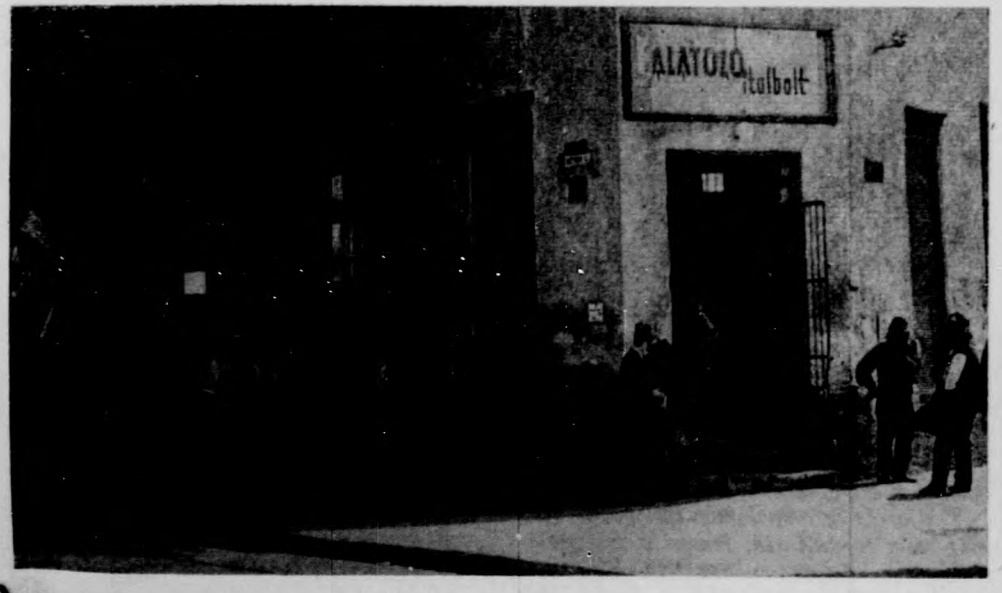
Értetlenül néz rám. Gyanú csillan szemében. Szinte leolvassom arcáról a gondolatot. „Ez ritkán jár erre. Idegen. Biztos meg lehet venni...” Aztán rá néz: A szokott helyen. Itt a temetőben. Ha este jössz. Itt a dudvában is lehet.

S a beszélgetést félbe kellett szakítani. Fotóriporter kollégám nem eléggé ügyesen kattintotta el gépét. Eszrevette. Eszrevették a többiek, akik már akkorra körülvettek. Es számomra érthetetlen nyelven szidtak.

Egy aiku megbukott. Seba. A bódék melletti büfénél részeg ember támoalyog. A zoldnadrágos mellé somfordál. Egyik kezével átöleli, a másik keze már a férfi zsebében van.

S így megy ez fényes nappal is. Dél előtt, délután, este is. Ingajárat a temető és a tér között. A lányok közül néhány már ügyesebb. Amikor elindul a „tett színhelyére”, int a barátjának, vőlegényének vagy az élettársának. S az aldozat azon veszi magát észre, hogy leütötték, vagy „figyelmeztették” — vagy ad pénzt, vagy az asszony megtudja. Legtöbbször fizetnek az emberek.

Ehhez csupán annyit hád tegegek: tavaly több mint 300 nemi beteget kezeltek a gondozóintézetben.

SOLTI ALBEI PORT

A kivándorolt magyarság

(Az augusztus 2–10. között megrendezett anyanyelvi konferencián hangzott el Kóródi Tibor Argentínában élő magyar újságíró előadása. Tárgyilag, reális okfejtése, jövőt vizsgáló, illúzióktól mentes szavai, úgy érezzük, mindannyiunk számára, kik itthon, Magyarországon élünk, fontos és érdekes.)

„Minden harmadik magyar az ország határán kívül él” — hangzott el annak idején Illyés Gyula minden magyar szívet megdobogtató bejelentése. Egyszerűbben és tárgyilagossággal meg sem lehetett volna fogalmazni ezt a mondatot, és ez a mondat mégis visszhangot talált minden magyar szívében. Kaliforniától kezdve Debrecenig át egészen Sydneyig.

A lehető legpozitívabb bírálat érdekében kiemelem tehát ezt a kérdést abból a mélysegesen érzelmi milióból, mely természetesen körülvesszi, és minden egyéb szemponttal való tekintet nélküli őszinteséggel akarom boncolni.

A kivándoroltak számát, melyről pontos statisztikák nem állnak rendelkezésre, hozzávetőleges, de nagyon józan becslés szerint másfél millióra becsülik. Ha ezt a másfél milliót réteget a magyarnak maradás lehetőségének szempontjából vizsgáljuk, nem szépítem, szinte riasztó következtetésekre kell jutnunk. Nem vagyok borúlátó, hisz szinte negyedszázad óta céltudatosan figyelem ezt a folyamatot, de rögtön, már fejtegetéseim elején ki kell jelentenem, hogy a másfél millió túlnyomó része mindenképpen elveszítettnek tekinthető a magyarság számára. Az a töredék, melyért áldozatos erőfeszítéssel küzdeni lehet, nem több, mint ennek a számnak tíz, talán-talán tizenöt százaléka. Tudom, hogy milyen bántóan hangzik ez a megállapítás, én is ugyanazt a levertséget éreztem, mint most Önök, mikor először jutottam erre a következtetésre.

A külföldi magyarság ugyanis csak kivételes esetekben él tömör tömbtelepülésekben, a maradék nagyobbik fele ugyan a sűrűbb magyarságú góccokban, góccok körül telepedett meg, de igen jelentős azoknak a száma is, akik gazdasági okok miatt az egymással semmiféle kapcsolatot nem tartó, elszigetelt korszakokban élnek. Ezeknek nemcsak iskolák, de még a félmegegyesítő társadalmi egyesületek sem állnak rendelkezésükre, ezeknek másodgenerációjáról már majdnem teljes egészében le kell mondanunk. A többi két részre osztandó: magukra az egykori kivándorlókra és azokra, akik vagy egy családon belül gyermekek korukban kerültek külföldre, vagy már ott születtek, akiknek tehát már nincsenek közvetlen hazai élményeik.

Az önelhatározásukból kivándorlók a második világháború után zömükben 40 év körül voltak. Ezek túlnyomó része tehát ma már 65 éves, olyan korú tehát, amikor a gazdaságilag szinte új kivándorlásnak számító hazatérést, kivételektől eltekintve, nem merhetik megkockáztatni. De még ha erre az elhatározásra jutnának is, sem munkaadóik szempontjából nem jelentenének nyereséget az országban, sem pedig utónemzedéket nem hagynának maguk után. Ha a helyzetet súlyosbító körülményekhez még hozzászámítjuk azt is, hogy a kivándorlók 70 százaléka férfi volt

és csak 30 százaléka nő, akkor arra a valószínűsége is rá kell mutatni, hogy itt egy nagy százalékszámú vegyesházasságnak kellett már végbemennie. A vegyesházasságok pedig a kivételes esetektől eltekintve, mindig a magyarság elvesztését és a környezetbe való beolvadást szolgálták.

Tehát e három réteg — a vegyesházasságúak, valamint az elszigetelten élők és a kiöregedettek — a saját személyükben kivándoroltaknak óvatosságot becsülésem szerint 70 százalékát teszi ki. A maradék, a közvetlen hazai emlékekkel már nem bíró, új nemzedék pedig erősen meg lett tizedelve azáltal, hogy nekik csak az esetek jóval kisebbik részében sikerült magyar házasságot kötniük. A vegyesházasságúak pedig a befogadó háza gyermekeivel közös családban előbb vagy utóbb annyira beolvadnak környezetükbe, hogy még gyermekeikkel is csak idegen nyelven érintkeznek. A kivándoroltak második nemzedékéből körülbelül 20–22 százalék az, mely tiszta magyar házasságokban él, és ezeknek a fele talán-talán a kétharmada az, amely megmenthető. Ily módon jutottunk el a tragikusnak hangzó 10–15 százalékos számadathoz.

Tudom, hogy ellenszenvet keltek, midőn látszólag könnyedén írok le az amúgyis lassú szaporodású népünk állagából másfél millió embert. Ezt a kérdést azonban objektíven, minden érzelmi vonatkozások nélkül kell boncolni, aki pedig ily módon más következtetésre tud jutni, az önáltató. Tudnék én is szép utalásokat mondani a török hódoltság korában elszennvedett vérvesztésekkel való összehasonlításra, de nekünk a tényeket, a világos és keserű tényeket kell vizsgálnunk, és ezekhez kell mérnünk a teendőket. Mindenekelőtt fel kell vetnem a kérdést, hogy a mindenképpen és biztosan elvesző túlnyomó többség mellett érdemesnek tartják-e ezért a törpe kisebbségért, 10–15 százalékért olyan erőfeszítéseket tenni és olyan súlyos áldozatokat hozni, melyek szükségesek még e jelentéktelennek tűnő töredék megmentésére.

Sem én, sem maga a konferencia nem illetékes eldönteni, hogy érdemes-e a vesztett fejsze nyelének számító 10–15 százalékért küzdeni. Miután szinte önkínzó nyíltsággal festettem fel legjobb tudomásom szerint a riasztóan szomorú helyzetet, és ridegen megfogalmaztam és feltettem az első és legfontosabb kérdést — most az arra adandó választ kell analizálni.

Tudom, hogy bennünket sokan olyan szemekkel néznek, mint a világháborús frontbaca az otthon dekkolókat, és azok szellemében azt felelik majd, hogy nem érdemes áldozatokat hozni a dezertőrök unokáért. Mielőbb ez a talán érthető keserűség, de elharmadított válasz kicsúszna valamelyikük száján, hadd szavazzak elsőként én a saját magam által feltett kérdésre, mégpedig egy meggyőződéses „igen”-nel.

Nem igazságot tenni jöttünk össze. Ne vizsgáljuk hát, miképp jött létre ez a helyzet, milyen százalékarányú, és kit terhel a felelősség! Nem vádpontokat kell keresnünk most a felsorolt adatokban, hanem tényálladási elemeket. Igennel szavazok: erkölcsi és elvi okok miatt, mert mindenkinek kötelessége se-

gíteni azokat, akik meg akarják őrizni magyarságukat, de igennel szavazok nemzetpolitikai okok miatt is, hiszen ez a 150–200 ezer ember már két szép nagy alföldi város lakosságának lélekszámát jelenti, mely könnyen kulturális és országépítő tényezővé válhat. De van egy harmadik szempont is. Most, amikor világszerte vetélkedés folyik szakemberekért, mikor egy külföldi képzettségű szakember kiképzésének költségeit 50–60 ezer dollárra teszik, akkor arra is gondolnunk kell, hogy ez a 200 ezer fő hányszor tízezer szakembert jelenthet esetleg. Ki tudhatja, mit jelenthet, ha ezeknek csak a fele, negyede vagy csak 10 százaléka is egyszer hazatér...

Igaz, hogy a második világháborút követően külföldre kerültek túlnyomó része valaha politikai okok miatt hagyta el a hazáját, de ha igazán, őszintén tudna mindenki lelkiismeretvizsgálatot tartani, elismerné, hogy ma már túlnyomó részben csak gazdasági okok miatt nem tér oda vissza. A közvetlen hazai emlékekkel nem bíró új generáció már igen távol áll apáinak lelkiségétől. Hiányzik az érzelmi fűtöttség... Még a kapitalista-szocialista ellentét sem képezi a mai ifjúság életlétésének olyan sarkalatos problémáját, mint apáinak. A fiatalság nem tud hát elfogult sem lenni. Lelki feszültségéből nemcsak szenvedélyre, de még hátrazott állásfoglalásra sem telik. Hogy ez a generáció a teljes kiérés után mit hoz majd?... Vagy egyáltalán hoz-e majd valamit? Ezt ma meggyőződésem szerint még csak találgatni lehet. Ez sem indokolhatja a „nem”-mel való szavazást. Bennük is és bennünk is jelentős változások mehetnek meg végbe.

Még egyet kell megállapítanunk. Hogy a felvázolt helyzetkép pontos lehessen, mit értünk a külföldi magyarság szempontjából a magyarság fogalmán. Véleményem szerint ennek három összetevője van. Elsősorban a magyar nyelv birtokát, másodsorban a magyar kultúrával való átítatottságot, harmadsorban a magyar néppel való azonosági érzést, a magyar néppel való sorsközösség tudatos vállalását. Ennek folytán, akikből ezen utóbbi, az érzelmi kötelék hiányzik, azokat csak *majdnem magyaroknak* lehet tekinteni. Akikből a magyar kultúra ismerete is hiányzik, azok pedig csupán *alig magyaroknak* tekinthetők. Akik pedig még a nyelvet sem beszélik eléggé, azokat *csak magyar származású külföldieknek* tarthatjuk.

Öreg falu

Innen a szőlősdombról sosem lehet betelni a nagy síkság látványával. Az otthonosság érzés és a gondolkodás boldogsághangulatát szítja fel az emberben. Így van ezzel Radácsi is. Ha nyaranként hazajön, minden nap felballag erre a dombra. Nyolc sor szőlő van itt, benne a nagy öreg cseresznye. Kevés a szó arra, amit ő érez ilyenkor: szívvel, ésszel és érzellemmel csüng a faluján. Vagy inkább a múltján? Hiszen most lesz ötven éves. Nem gondolkodott ezen még Radácsi. Egyszerűen csak örül a szabadságnak, az itthonlétnek, de emésztődik is. A kettő nála mindég keveredik mióta gondolkodik.

A nagyszerű édes ropogós cseresznye eteti magát. Teljeszede mindkét zsebet. Eszi, köpködi a magot, és nézi a zöld fák között a falut. Lehet vagy nyolcszáz éves ez a falu. Volt idő, mikor nagyobb volt, mint most. Aztán megritkult. Alig maradt benne tizenöt-húsz ház. Majd megint megsokasodtak a porták. Akad itt olyan család, aki legalább olyan régről tud felmutatni őseket, mint a Battyányak. Persze parasztokat. Mindig parasztoz voltak az itteniek. Még papnak se igen vitte el a jófejű fiukat az egyház.

Az ember az emberről nem tud mást, csak amit önmagában ismer, s amit eszmélkedő gyermekségében, kora ifjúságában a környezetében élő emberekben látott, megélt, megcsodált. De hol vannak már ezek az emberek. Ette a cseresznyét és nézte a falut. A fűtca jó két kilométer hosszú. Kezdődik itt a szőlő alatt és végződik arra kelet felé a temetőnél. Valamikor ott volt a malom. Tulajdonosát családjával együtt deportálták és megölték a német náci. A malom egy darabig a község járatta, de aztán 48-ban a felsőbbség leállította. A gépeket ócskavasba vitték, az épületet lebontották.

A malom mellett holdas porta. A Varga Nándoré volt. Erős, nagytestű, gőgös ember volt Nándor bácsi. Pedig csak húsz hold tartozott a portához és valamennyi bérlet. Az apjának igaz még száz holdja volt, de ez a fia már nem a szerzők, hanem a megtartók közül való volt.

Szöllősi Zoltán:

SEBEZHETETLEN

Magam vagyok.
Éber a táj.
Vállamra napsugár fészül.
At meg átsuhan hajam közt a tavasz.
Szemembe tódul a világ,
és úgy emeli, szorítja tekintetemet,
hogy már nem alhatom el.
Mennyboltok ezüst harangnyelvei,
a jegenyék még inganak.
Magam vagyok:
a puha füvekkel lábaimnál;
a száz karú jelennel;
a mozdulatokkal;
meg a százlábú mozdulatlansággal.
Az atmoszférák nehéz ajtóit,
az ég vasperemét
magába szívja a Nap, elégeti,
és olyan könnyű lesz
a felfelé induló élet,
mint a sebezhetetlen ifjúság!

Gyárfás Endre:

BOMBÁZZÁK A SZERELMET

Bombázzák a szerelmet
Indulatos percek.
Társadnak a kegyelmet
magadtól szerezzed!

A tülés nem fedezék
s riadót ha érez,
ketrecéből kiszökik
legveszettebb éned.

Mit sem ér a lepedő,
mit sem ér a gázmaszk,
hogyha nincs oly szerető,
kinek megbocsáthatasz.

Csanády János:

A GÉNIUSZ

Valami csendesen
feloldott.
Víz-sík, szigetek,
karszt: alant.
S bened egy súlytalan
madár suhan.
Hal voltál lángyos
tengerekben.
Szárnyaidat
próbára tették
a vad
szelek. Ízeidet:
a végtelent
fonó spirálisok.
És most a földtömeg
gömbje fölött
ragyog
szemed.

Aláírásért tíz napig viaskodtak vele a tsz-szervezők... Pár éve halt meg. Fiai? Négyen vannak, s négyfelé az országban. Egy lánya tanítónő Debrecenben. Itthon senki. A házat eladták. Srég szembe Vargákkal Elek István lakik. Egykor egy erős, szép, módos famíliának feje. A három Elek fiúval együtt járt Radácsi iskolába. Az öreg Elek még él, de már csak árnyék: héj, melyből a 75 esztendő kiszívta az élet nedveit. Egy fia van itthon, a tanácselnök.

Idébb a templom felé három porta, mind a három az Erdeieké. Az öregek közül csak Gábor bácsi él még. A többiek, a gyerekek úzik a világot: ingáznak... Idébb a fűtca közepén Berényi lakik. Ez nagyon iszik... Régebben a pénztelenség volt itt az átok. Most az iszákosság. Az a presszó ott a tanácsháza mellett bűdösebb, züllöttebb esténként, mint azelőtt a „Bugyogónak” csúfolt utolsó kocsmá. Amott a patak zúg. Nyolc porta van benne. Itt három háznak van szegelve az ablaka. A lakók kihaltak, az örökösök ki erre, ki arra... Eladni nem tudják a viskókat. Kicsik a telkek.

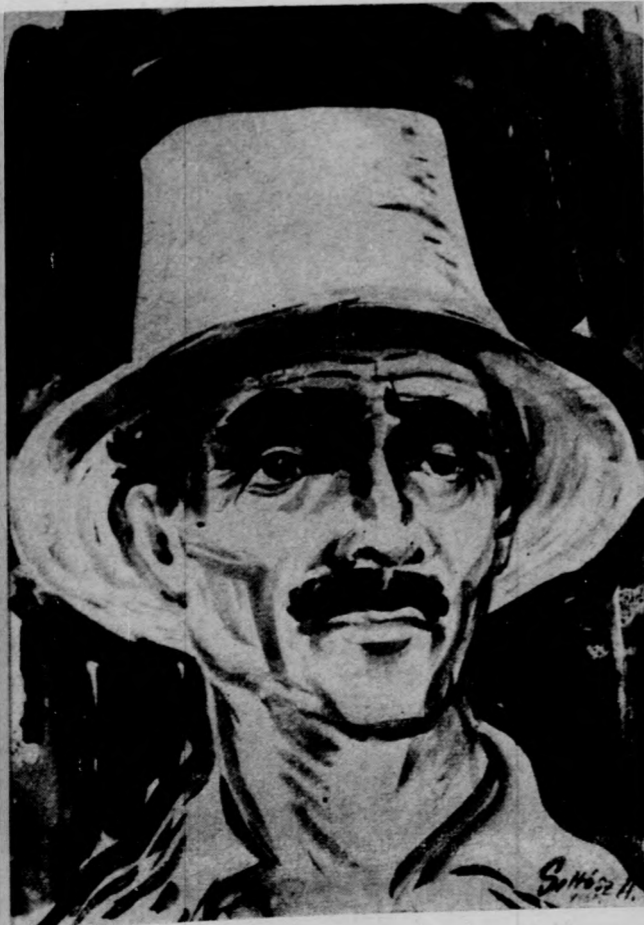
Gyötrelmes nekiveselkedést kíván az efféle számvetés. Esze húzódik tőle, de az elemző fogékonyság, mely természetének eredendő tulajdonsága, erősebb észbeli lustaságánál.

Összeadott és kivont, osztott és szorzott, ítélt és védett, lehangolódott és felindult... Érveket keresett pesszimizmusa ellen. — „A régi élet a vége felé jár. Ami megmaradt belőle, addig él, amíg ő maga Radácsi Pál él. Az emlékezést elvenni nem lehet. Megvan, megmarad, de haj olyan halvány az élet napjában, hogy csak csalogatni lehet, elő-elő egy múló pillantásra. Elmentek és elmennek: szerzők és megtartók, pazarlók és gyarlók, furcsák és közönségesek. Mindnyájan akik kereké tették itt az életet.

De születnek-e újak? Kell, hogy jöjjenek. Jönnek is: csak azok mások lesznek, s felettük talán majd egy másik ilyen Radácsi Pál féle eszmény, hit, cél s konok remény nélkül élni nem tudó ember virraszt. Csak a domo marad. De a tőkék a fák is elmennek, cserélődnek. A fák itt halnak meg állva, úgy mint időtlen idők óta mindig.

Nadasdi Péter

SOLTÉSZ
ALBERT:

PORTRÉ

A megfagyzott püspök és a kilóra kimért szubrett

Ezek nem abszurd drámák címei, még csak nem is általam kitalált groteszkek, hanem debreceni komoly politikai napilapokban jelentek meg a két világháború között.

AZ 1920-AS ÉVEK legelején néhány esztendeig élt az „Egyetértés” című lap; Baltazár Dezső püspök politikai irányzatát képviselte, a kiadó neve is Baltazár Lapkiadó Vállalat volt. Természetes tehát, hogy a vasárnapi istentisztelettel, amit egyébként a többi lap is közölt, minden felekezettét, az Egyetértésben a hírvonat élén állott. Nyár volt, Baltazár püspök a szentgyörgyi birtokán üdült, de azért vasárnap a tanyavilágban szolgálatot vállalt. Így a felsorolás végére került: Délelőtt 10 órakor Zeleméren prédikál dr. Baltazár Dezső püspök.

És ekkor jött a meghökkenítő fordulat, közvetlenül utána félkövér betűkkel a felhívás: **Ezt fagygyúzt meg komám!** A Bugyi-könyv reklámja, mert a hajdani háromszázakat — egy évszázaddal ezelőtt még annyian voltak — reprezentáló nevezetessé taligás történeteit a lapot előállító nyomda, Debrecen város és a Tiszántúli Református Egyházkerület közös vállalata nyomta. Sohasem derült ki, hogy elnézésről volt-e szó, vagy a tördelő nyomdász inceskedett a lapvezérel. Az bizonyos, hogy Baltazár kedélyesen fogta fel az ügyet, mert maga mondta félmosollyal: — Ezek a Szataiék ugyan jó propagandát csináltak nekem! (Dr. Szatai Ferenc volt az Egyetértés szerkesztője, kitűnő üzleti érzékű újságíró, aki „Szinházi Figaro” című színvonalon aluli lapjával komolyan garapította örökös cívisvagyonát, később közigazgatási lapot adott ki. Az ostrom alatt halt meg Pesten.)

HASONLÓ ESET velem is megtörtént, ugyancsak magas rangú egyházi férfiúval kapcsolatban az 1920-as évek vége felé. A Debreceni Független Újságot szerkesztettem. Farsangi időben kezemből veszem délelőtt az aznapi számunkat, hát megbűvölve meredek egy hírre. Volt rá okom, mert a néhány sor a következő szenzációt közölte:

Vallásos estély. Vasárnap délután 5 órakor a Kossuth utcai templomban vallásos estély lesz. Uray Sándor ref. lelkész táncolni fog, kéretnek az urak és hölgyek estélyi öltözékben megjelenni.

Megyek befelé a szerkesztőségbe, ismerősök vigyorogva érdeklődnek, hogy milyen lesz az egyházi balet, bent meg Ibolya, a titkárnő azzal fogad, hogy vár az igazgató. Ez aztán elmondta, hogy már tájékozódott a nyomdától. (Az úgy egyébként szakember számára világos volt. A lapot Linotype szedőgépen szedték. Ez sorokat önt, s amikor a tördelő nyomdász a híreket az oldalba beemelte, kiesett az egyházi hír vége meg annak a kommuniké-ké az eleje, mely a Kereskedelmi Csarnok farsangi mulatságáról szólt. A sorok vége és eleje értelmes szöveget adott, az oldalvonalnál meg valahogy elnézték.) Az igazgató kijelentette, hogy ő ugyan délután be nem jön, intézzem el Uray Sándorral, ahogy tudom.

Jött is, és a teljes létszámban összegyűlt szerkesztőség kajánul várta, mi lesz. Mielőtt még szóhoz jutott volna, már kezdtem, hogy sajnáljuk a dolgot, de Uray Sándor lemondóan legyintett:

— Kérem, én csak panaszkodni szeretnék. Gyanútlanul hazamegyek ebédelni, s a kisfiam ugrándozva azzal fogad: „Apuka a templomban táncolni fog! Táncolni fog!” Részóltam, hogy megfenyítsem, mert szent dolgokkal tréfál, mire a feleségem: „Sándor, ne bánts a gyereket, az újságot olvastál!” Megdöbbenem, hogy a családomban valami baja esett, de aztán elébem teték a lapot. Hát most itt vagyok.

Próbáltam felajánlani, hogy természetesen készek vagyunk a helyreigazításra, de Uray Sándor erre is csak legyintett: — Mit igazítanának helyre az urak? Azt, hogy nem fogok a templomban táncolni? Ez okozna még csak feltűnést! Kétségkívül józan mérlegelése volt a helyzetnek, mit tehetünk hát egyebet? Engesztelő kézzel elbúcsúztunk. Így maradt a Független Újság hasábjain az utókor számára megörökítve az az érthetetlen eset, hogy a tiszántúli egyházkerület főjegyzője 2000 év múlva követte a

római saliens papokat és táncolt a templomban.

Uray Sándor pátriárkákort ért meg; aki valóban táncolt a Csarnok estélyén: Weisz Ella tragikusán végezte, ragyogó fiatalasszonyként pusztult bele az elhurcoltatás szenvedéseibe.

MŰFAJLAG GRAND GUIGNOL inkább, mint groteszk az, ami szintén a Független Újsággal történt meg 1936 februárjában. Általános részvét fordult Karai Sándor kollégiumi igazgató felé, aki súlyos állapotban feküdt a klinikán. Az együttérzés érthető volt, hiszen Karai Sándor akkor már félszázada szolgált a kollégiumot; kitűnő matematika—fizika szakos tanár volt, de igazán nagy igazgatóként lett ez a kiváló szervező és kivételes munkabírási pedagógus. Talpig ember is volt, szigorú és egyben jószívű, ki nem állhatta a szenteskedőket és a politikai szélkakasokat, emellett híres a szellemes humoráról.

Nagyjában így méltattam a nekrológiában is, ami előre kiszedve várta az elkerülhetetlen közeli véget. (Nem cinizmus ez, hanem a lapcsinálás technikájával járó kényszerűség.) Február 21-én éjjel lapzártá után azzal hagytam ott az inspekciós munkatársat, hogy az utolsó oldal revíziója előtt hívja fel még egyszer a klinikát. Ha az a szomorú hírt közli, tegye be a kész nekrológót; a nyomdász tördelővel már megbeszéltem, mit hagyjon ki helyette.

Másnap valóban benne volt a lapban a halálhír. Őszintén sajnáltam Karai Sándort, mert engem ugyan nem tanított, de mint igazgató megvédett azokkal a tanárokkal szemben, akik más nézetet voltak a koedukáció dolgában, mint én. A szerkesztőségben váratlanul olyan állapot fogadott, amely csak egy útközben szétvert század ziláltságához hasonlítható. Kiderült, hogy a halálhír egyedül nálunk jelent meg, a többi lapban nem. Ez másoknak nem tűnt fel, az egyházi épületekre kitértek a gyászlobogót, megrendelték a koszorúkat, s az illetékesek érintkezésbe léptek a klinikával, hogy megállapíthassák a temetés időpontját. Temetésről azonban szó sem lehetett, mert Karai — élt.

Vagy a klinikai portás tévedett, vagy az inspekciós hallotta el az információt, de ez akkor már nem volt fontos, a helyzet — ellenkező előjellel — a lap számára éppen olyan válságos lett, akár Karai Sándornak. Ő már nem részesülhetett abban a kivételes szerencsében, hogy olvashatta volna a saját nekrológját, mert a klinika válasza a szakadatlan telefonérdeklődésre változatlan hangzott: Az agónia tart. Végül is megmaradt olyan bölcsen tapintatosnak, mint egész életében: még aznap elköltözött az élők sorából s így igazolta a lapot. Azt azonban mondhatom, hogy hosszú újságírói pályám alatt ennél kínosabb napom nem volt.

SOKKAL VIDÁMBAB az, ami egy másik jelentős tanügyi férfiúról jelent meg a „Debreceni Polgár” c. délutáni lapban, ezt a 30-as évek elején szerkesztettem egy ideig. Dr. Szentpéteri Kun Béla, a debreceni egyetem egyházi professzora vezető szerepet játszott mind az egyházi, mind a politikai életben, így sűrűn megjelent a neve a lapokban. A Polgárban is, de egyszer a következő furcsa változatban: „Ezután dr. Sz. Kan Béla fejtette ki, hogy...” Nem nagyon tetszett nekem a dolog, mert Kun Béla szarkasztikus modoráról volt ismeretes; ráadásul véletlenül még aznap összetalálkoztam vele a Békés-féle divatru üzletben, ennek a helyén most az idegen nyelvű könyvek boltja van. Már el voltam készülve arra, hogy most mindjárt ríposztanom kell, de Kun Béla mindkét kezét nyújtva sietett felém: — Kedves szerkesztő úr, nagyon köszönöm a reklámot, ez az én koromban már igazán rámtér. A bolt tele volt ismerősökkel, mindenki nevetett, s ezzel az ügy elintéződött.

MÉG CSIKLANDÓSABB dolgokat közölt az a színházi kritika, ami 1922-ben jelent meg a „Tiszántúli” c. választási kormánylapban. A Csokonai Színháznál primadonnává vált, így a szezon végén egymás után léptek föl szerződötési célból a vendégprimadon-

nák. A verseny már eldőlt akkor, amidőn először szökött a magasba a Csokonai Színház színpadán a „Bob herceg” belépőjében Timár Ila fénylő szopránja, de hátra volt még egy meghívott: Kováts Terus. Régi színészcsaládból származott és régi színigazgató családba ment férjhez, de Miklóssy Aladártól elvált s elpályázott Kecskemétre. Debreceni bemutatkozása Buttykai Ákos: Az ezüst sirály c. operettjében megérdemelten sikerült, mert színészi kvalitásai valóban kitűnőek voltak.

A „Tiszántúli” így méltatta: „Kováts Terus játéka megnyerő, hangja is megfelelő, táncban pedig egyenesen kiváló. Kilónként elősúlyban 96—98 fillér, kínálat élénk, keréskor lanya.” A páratlan értékelés úgy keletkezett, hogy a referádához hozzácsapódott a sertésvásári jelentés befejező része; ez persze nem akadályozta meg a Kováts Terus szerződötését, ha nem is primadonnának, de első szubrettnak. Már debreceni színész volt, amikor megkérdeztem tőle, mit szolt a fizikai felméréshez. — Hát tudod — nevetett — az még rendben van, hogy a hizott disznóval soroltak egy osztályba, de az már felháborító, hogy a kereslet állítólag lanya volt.

Annyira nem, hogy másodszor itt ment férjhez Unger Istvánhoz, a bonvivánhoz. Évekig volt egyik legnépszerűbb tagja az együttesnek, prózai darabokban is, majd budapesti színpadon lett jeles fiatal komika, filmen is sikerrel. Férjével együtt 1942-től 1947-ig igazgatták a Csokonai Színházat, aztán Miskolcra kerültek és ott fejezték be színészi és földi pályafutásukat.

Béber László

JÓZSA JÁNOS: EGY NAP 1970

GÁBOR ZOLTÁN: VIRÁG ÉS ÍTÉLET

Még kapdosol a világ díszleteihez, csinositanád magad, pedig már régen nem hasonlitalak senkivel.

Mert szebb vagy te, mint a búzát aranyló dombok, mint a nyár, mely zöldellő, tömör haraggal cifrálnodok. Oledben megsűrűsödött az idő, árnyékok kétszeresre növeszti, hogy karomba ideszüld a jövőt, ezt a falánk kicsi kölyköt, akiről oly kevés derült ki eddig, csak rugdalózását mutatod néha, szemérmesen, ahogy két mozdulat között megállsz csodálni kötényed rezdüléseit.

Mert szebb vagy te a galambokat édesgető beszédnél, kezekben tiszta búza van: Öröm és reménykedés. Szétszatanád magad, hogy megsokszorozva visszakapd, de már késő. Halántékdig lüktet a kicsi baba, nem tudsz elfutni előle, vérrendszere beléd kötődött, szívverését is tőled lopta, ott ólálkodik mindig, minden dolgot mögött, követelődik, beszélj róla akarva-akaratlan, mert egyre közelebb jön az idő, mikor a világnak meg kell mutatnod: Ime az Ének, torkunkból kiszakadó sírás, egyetlen örökség, amit kaptunk, amit adhatunk, konok lélegzetvétel, mint a főlzántott dombok, ha nekizöldülnek: Legyen a világ ág-boga tele virággal, gyönggyel, gyökeret tenyészítő szívóssággal, kettőnk akaratával.

Mert szebb vagy te a mulandóságánál, cirádás körmenetek nem járhatnak be téged, nincs háza, városa benned a hallgatásnak, pedig összezárt minket a világ: Tenyéryi ablak az égnek, birtokunk egyetlen szeton. Borzongatna másokat ez a magány, keserű rajzokat árkolna arcukra az idő. Nekünk haza, mert sorsunkat itt lakja tele az öröm, pózok nélkül jön ide a szél, mint a legegyszerűbb hasonlatok, mint paraszti őseid monoton éneke, mint proletár apám benned szorongó unokája.

Mert szebb vagy te a legszebb mozdulatoknál, hiába nehezedik árnyékok kétszeresre, már régen nem hasonlitalak senkivel. Csöndesen zárom be magam mögött az ajtót, fel ne ébredj. Kenyerért megyek a boltba, sóért meg könyvekért, hogy gazdagodjon hitünk szerint a világ, mert törvénye nekünk ítélet!

Ady Endre debrecen

Debrecenben Ady Endre első kötete. Ady jogászodott a katarsa volt a mű napilapnak verseskötetének érdekes körülteint, s erről m beszélgettem novemberében nossal és kiadással, aki rérint a követke

— A fiatal Debrecen cím portere. A lap Hoffman Sándor getleneségi p szerkesztője ak nyugalmazott volt. A szerkes és legvidámabb Endre, aki főle humoros cikke

Az öreg Barthánájú Ady Endgyon erőltette kában, és inka Egy napon fel az öreg Bartha Ady Endre nétre való vers tetet mi adnán

— A versek citált a szerkesok az ismerőszik a könyve man, aki az ilyket intézte, az beszélni a küldje el hozz A szerkeszt megjelent Ady verseinek kiad voltak a szépe lyekből néhány — Ilyen ver mostanában — adják, jó üzlet kapkodják a it mit olvasni recenben.

Rövid beszé abban, hogy 30 el a kötet. Me lenés napjában már nem emly nyibe került a dom, hogy Ad összes költsé dolog, hogy a ügyekben nag tot szokott el te, hogy miko számlát.

— Ha nincs rancia, akkor ket kiadni —

— Márpedig garasom sem ken Ady.

— Hát akkor verseskötet — már rakta is Adynak m

Bor

Egyet? Ket Ezt nem lé törzsvendégek a szűk kis he poharat és tő tályt, rizlingé kál. Mert itt nak.

Vannak áll nok, akik csa az egy vagy tovább, nem tát, ízet, cs mélyére küld

Az igazi b Inkább nem elő vele. Oly Akad persze például éppe egyszerre két sel. Ezt a ku na csinálni s senkinek, m a bor, aztán napestig. Ah tehetség kell tesz, hogy va tanult. Isme tet, és saját nem is szereti ki, hogy sz szó, ha két d léiség így f állását.

A csapos

Ady Endre első verskötetének debreceni története

Debrecenben jelent meg 1899-ben Ady Endrének Verseik című első kötete. Ady abban az időben foglalkozott a városban, és munkatársa volt a régi Debrecen című napilapnak. A nagy költő első verskötetének megjelenése igen érdekes körülmények között történt, s erről mint fiatal újságíró beszélgettem annak idején, 1927 novemberében a nyomdatulajdonossal és kiadóval, Kronovitz Ignáccal, aki régi feljegyzéseim szerint a következőket mondotta el.

— A fiatal Ady Endre a régi Debrecen című lapnak volt a riportere. A lap kiadói én és társam, Hoffman Sándor voltunk. A függetlenségi párti Debreczennek szerkesztője akkor Bartha Mór, egy nyugalmazott református lelkész volt. A szerkesztőség legfiatalabb és legvidámabb tagja pedig Ady Endre, aki főleg gunyoros verseket, humoros cikkeket és híreket írt. Az öreg Bartha szerette a jó penájú Ady Endrét, bár az nem nagyon erőltette meg magát a munkában, és inkább csak mulatozott. Egy napon felkeresett bennünket az öreg Bartha, és elmondta, hogy Ady Endrének készen van egy kötetre való verse, szeretné, ha a kötetet mi adnánk ki.

— A versek egészen jók — kapacitált a szerkesztő —, és a fiúnak sok az ismerőse, azok majd megveszik a könyvet. A társam, Hoffman, aki az ilyen természetű ügyeket intézte, azt mondta, hogy lehet beszélni a könyv kiadásáról, és küldje el hozzá Ady Endrét.

A szerkesztő bejelentése után megjelent Ady, hogy tárgyaljon verseinek kiadásáról. A zsebében voltak a szépen leírt versek, melyekből néhányat felolvast:

— Ilyen verseket nem adtak ki mostanában — mondotta —, ha kiadják, jó üzletet csinálnak, mert elkapkodják a cimborák. Úgy sincs itt mit olvasni ebben a poros Debrecenben.

Rövid beszéd után megegyeztek abban, hogy 300 példányban készül el a kötet. Megállapodtak a megjelenés napjában is. Arra bizony én már nem emlékszem, hogy menyire került a könyv, csak azt tudom, hogy Ady nem fizette meg az összes költségeket. Úgy történt a dolog, hogy a társam, aki üzletügyekben nagyon szigorú álláspontot szokott elfoglalni, megkérdezte, hogy mikor fizeti a nyomdászamlát.

— Ha nincs pénz vagy kellő garancia, akkor nem tudom a verseket kiadni — mondta Hoffman.

— Márpedig nekem nincs egy garasom sem — jelentette ki kerekén Ady.

— Hát akkor nem jelenik meg a verskötet — mondta Hoffman, és már rakta is össze a számadásait. Adyknak mentő ötlete támadt.

Azt ajánlotta, hogy részletekben fizeti meg a nyomdászamlát, mégpedig minden hónap elején a fizetéséből. Hoffman ebbe beleegyezett, de kikötötte:

— A részleteket én veszem fel a fizetéséből.

Nem bízott ugyanis abban, hogy Ady pontos lesz, félt, hogy elmulatja idő előtt a pénzt. Így történt, hogy Hoffman minden elsején bevezette az esedékes részleteket, de nem tudtuk az összes költségeket felvenni, mert Ady még a törlesztés idején elhagyta lapunkat, és elmaradtak a részletek is.

Igy jelent meg tehát Ady Endre első verskötete a mi nyomdánkban, havi részlettörlesztésre. A könyvet bizony nemigen vásárolták a cimborák, és nyakunkon maradt a sok példány. Később azonban, amikor már Ady Endre Budapestre volt, és országos híré költő lett, úgy elkaptuk, hogy még nekünk se maradt belőle egy kötet sem.

Igy mondta el az ősz hajú öreg Kronovitz Ignác Ady első verskötete megjelenésének történetét.

Bence Mihály

Bari Károly: Holtak arca fölél

Miben különbözik elődjeitől, társaitól, és miben hasonlít rájuk — a legtöbbször ezt kutatjuk, ha valaki veszi a merszet vagy alkalmat kap a bátorságra, hogy műveivel a költészet birodalmát gyarapítsa, gazdagítsa. Első kötetével akár. Mint Bari Károly, akit igazán nemcsak a műzák kegyelnek: tizennyolc éves korára verseskönyve jelenhetett meg. S mindjárt tizenegyezer példányban!

Bari rászolgált a bizalomra, megérdemelte a megkülönböztetett figyelmet. És nem származása vagy fiatal kora miatt. Mert a költészet mesterség! A fogásaival már most tisztában van, megfelelő a formakultúrája. Mestereit, Nagy Lászlót, József Attilát jól ismeri, de nem utánozza. És nagyon tud valamit: önálló világot, sötétet, kegyetlent, feszültséggel telít teremteni.

Villámok fényes ostroma tekergőzik Bari világa fölött. A költő a villámok természetrajzát írja: azok-

nak szigorú tulajdonsága, hogy fényt hoznak, mielőtt lecsapnának könyörtelenül, bevilágítják a homályba, sötétségbe vesző tájat, mielőtt kárt tennének benne, mielőtt megsemmisítenék értékeivel és hasznavehetetlen, mitem érő tárgyaival együtt. A Mese vitéz csodafiúszarva villámoktól lopott karddal csatázik — a költő sorsa is kicsit a villámoké: világosságot hoz, fényel, sugárral pásztáz, megörökíti, megörökítet egy pillanatot, hogy aztán lesújthasson, ha kell. A vénséges, magányban fuldokló, nyers szegénységet füstölő tanyára, zsúptetes putrikra, rongyos cigányátorokra, a múlt letűnt keserveire. Véglegesen és teljesen pedig soha sem is tudhatja a költő letépni magáról az emlékek keserves gönceit. A vágyak visszahúzó erejénél mégis erősebb a hit, az elszánnás: „visszamennek, visszavágyom emlékeim közé, hisz oly szépek, nem tehetem, köt a jövőm”. Hiszi, csillagot tud fakasztani vérből, véréből. Hitét erősíti a bizonyosság: számára, mint sorsosai, vérei számára kényszerű a választás. „Az lesz, aki öl / Vagy az, akit ölnek?” — idézi Paul Eluard szavait a kötet mottójaként Bari. A válasz mi is lehet? A küldetés-hit, a sors, a kardvirág-élű világ, úgy tetszik, kényszerhelyzetbe fegyvermezi a költőt. A fölemelkedni vagy megragadni, elindulni az álmok országhatárain túlra vagy gyökeret eresztetni a fájdalom földjén szorításból nincs más kiút, nem lehet más, mint a franciák költőjének gondolata nyomán: lenne annak, aki öl. Segíteni a halálra ítélt világot, a bocsontos cselédsors, a cimeres szegénység, a putrik fekete világa elpusztításában. És megőrzésében! A költészet hatalma által. Kegyetlen a parancs: ropd a haláltáncot, „cigánysors vöröslő mómora tombold ki magadat!”

A Holtak arca fölél világa elsősorban nem a cigányság etnikumának sajátosságaitól, rekvizitumaitól egyéni, könnyen megkülönböztethető világ. A putrik, ponyvás szekelek, gubancos hajú lányok csak annyiban jelentések, amennyiben részesei az utolsó küzdelemnek, tombolásnak: a haláltáncnak. Bari első kötetének jelentőségét talán éppen az adja, hogy a költő vállalkozik az egyedülálló feladatra, belülről bemutatni, a végpillanatban a szétszóródás, felbomlás előtt álló cigányságot, a cigányok szilaj világát. A megsemmisülés és megsemmisítés hangulatához hűen romantikus túlzásokkal, ellentétes színezéssel él a költő. Lándzs-tollas

hollók csőréből iszonyat meredez, tücskök kiáltoznak, madarak sikoltoznak, baglyok rikoltoznak, gubbasztanak, vak kutya vonít, vadló iszonyú nyertése hallik a vélt pusztulás végóráiban. Varjak fekete szárnycsapásai sötétséget karcognak az utak fölél. A gyász sötétségét, hiszen ki tagadná: gyászra, siratásra méltó világ temetődik majd el.

A romantikus túlzásokkal természetesen együtt jár egyfajta költői magatartás: a szerepjátszás. Megvan ez a kényszerű választás költeményeinek és a múltat és a lelt fölmérő verseinek az értelem is. A megszenvedettek őszintének tetsző, illúziótlan hangján szól ekkor a költő. Szerepjátszása az egész cigányság terheit a saját vállán érző, cipelni akaró tizenhét éves gyermekem lelkesült mindent akarása, bírása. Emelt fövel, egyenes derékkal halad akkor is, mikor rogyadozna a felnőtt. Önmagát elveszti.

A kötet többi ciklusában mintha változnék a szerepjátszás tartalma. A költő a világból leselkedő veszélyeket misztifikálja, s zsugorítja önmaga erejét. Esendő, támaszra vágyó kisgyerekként mutatkozik. Kikerült világba lökő közössége, közege sugarából, s az új arcok barázdái fölél még nem hajolt, nem szippantott jólesőt, nagyot a zajrengeteg, a város levegőjéből.

Szerelmes szerepjátszásait, a vérriadalmának gyönyörű énekeit az áradó líraiság, a költő hallatlan beleélő és átélő, átérző képessége teszi emlékeztetővé. A szeretet és a szeretetre vágyás, a líra sodortató ereje olyan csodálatos költeményt szül, mint a *Reátok teritem* tizenegysorosra, a magyar líra egyik legszébb családjába. Az *Emlékezzetek!*, a *Tavasza*, a *Téli este* vagy a remek *Petőfi* tanúsága szerint pedig a költő gazdag képalkotó-fantáziája, átlénygő tudása a záloga annak, hogy Bari primér élményeitől távol eső témákat, élményeket is fel tud hevíteni, magas izzáson tud tartani, egyszóval: képes a költészet régióiba emelni. És ez a költői fejlődés szempontjából nagyon is lényeges. Mint ahogy a személyes, elsődleges élményekkel való gazdálkodás kérdése is.

E nagyszerűen indult költői pálya első állomásának szűkös elemzésekor azonban aggodalmaskodásra még nem lehet okunk. Annál inkább a féltésre, a szeretetre, hogy gyönyörűket virágozzék a cigányság megroppanó aranyága. (Szépirodalmi, 1970).

Márkus Béla

Borkóstoló

Egyet? Kettőt?

Ezt nem kell kérdeznie a csaposnak a törzsvendégektől, mert ahogy betette a lábát a szűk kis helyiségbe, már markolja is a két poharat és tölti bele a hárslevelűt, a muskotályt, rizlinget, vagy bikavért, kinek mi dukál. Mert itt is kialakult szokások uralkodnak.

Vannak állandó vendégek és vannak olyanok, akik csak éppen beugranak, letöltik azt az egy vagy két decit, és már rohannak is tovább, nem ízelegetik, élvezik a bor zamatait, ízeit, csak bekapják, elnyelik, poklok mélyére küldik a drága nedűt.

Az igazi borivó ugyanis soha nem tölti le. Inkább nem iszik. Ámbár ez ritkán fordul elő vele. Olyankor viszont aprókat kortyol. Akad persze kivétel is. Egyik jó ismerősöm például éppenséggel csak úgy szeretne, hogy egyszerre két decit töltött le, egyetlen nyelésel. Ezt a kunsztot nem mindenki tudja utána csinálni s nem is ajánlom a próbát, téved senkinek, mert okvetlenül cigányútra téved a bor, aztán oda az élvezet és csak krakog a napestig. Ahhoz a mutatványhoz feltétlenül tehetség kell. Borivó tehetség! Ami annyit tesz, hogy valaki olyasmit is tud, amit nem tanult. Ismerősöm nem borvidéken született, és saját bevallása szerint katona koráig nem is szerette a bort. Ebből viszont van ki, hogy szokatlanul erős tehetségről van szó, ha két deci tiszta egy kortyra való lenyelésig így fölvitte a borivó tudomány mai állását.

A csapos egykedvűen töltöget. Jönnek-

mennek egész nap a szomjas emberek, s ő mindenkinek inni ad. S mondom: van akinek egyszerre két pohárral mér. Mint például annak az agronómusnak, aki naponta bejár ide, estefelé, amikor megjön a munkából, vagy a vidéki újtjáról. Alighanem ide vezet az első útja, még az Esti Hírlapot is itt böngészi át három vagy négy deci rizling mellett. Úgy hozzátartozik ez már a napi életritmusához, mint az alvás, vagy az evés. Az ilyenre mondják aztán, hogy rákapott, mint kutya a tengelynyalásra. Tény viszont, hogy itt megbecsült törzsvendég.

Vannak aztán közönséges pancserek is. Az egyik asztalka mellett többen álldogálnak, könyökölnek, élemedett korú férfiak jobbra, akik már nem az első próbatételt teszik az ivás mezején. A szemüket is lehunyják kéjesen kortyintás közben s lehörtintik a cseppjét is a szájszélről, vagy a bajusz végéről, nehogy kárbavesszen. Ezek nem virtuskodnak, nem csinálnak látványos hókuszpokuszt, egyszerűen csak isznak. Pohárból. A szájjukkal. Mert szeretik a jó bort.

— Nemhiába az író is szerette, igen szerette a jó rizlinget — magyarázza a többieknek egy kis görbeorrú, ragyás emberke. — Tudjátok kicsoda, na! Tersányszky, aki nemrég halt meg... Míg élt, minden áldott nap megivott egy csatos üveggel. Így beszél. Meg, hogy azt mondogatta mindig: „Ha fáj a fejed, fogad, hasad, semmi gyógyszer, csak egy pohár jó bort. Az majd meggyógyít!”

— Jó bor! — húzza el a száját mellette egy sovány, kalapos férfi. — Hol van a jó bor?

— Mért, ez talán neked nem jó? — villan rá a kicsi szemé.

— Tudod te egyáltalán, hogy ismersz

meg a jó bor? — veti oda neki a szót ismét a barátja.

— Úgy, hogy megissza az ember! — véli a kis ragyás, elcacagja magát és olyan kezmozdulatot tesz, mint aki azt kérdezi: mi van ezen különös?

— A fenét! — vonja meg a vállát a másik. — Persze, az ilyen, mint te, csak megissza. De fogalma sincs arról, hogy milyen iszik, hogy kell azt megízlelni, megérteni, hogy jó bor-e, vagy kutyának való... Először is bevesz az ember a szájába egy kicsi kortyot, érte? Na, azt összekeveri a nyálával és lenyeli, majd kiengedi az orrán.

— Mit? — rántja össze a szemöldökét a kicsi. — A bort eresztí ki?

— Marha! A bor zamatait! Látod, ennyit se tudsz! Azt kell kiengedni.

— Értem. Most már értem — bólogat a kicsi a fölvilágosított ember megnyugvásával. — Mindjárt ki is próbálok.

A barátja bosszusan legyint.

— Most már nem érsz vele semmit. Ennyi pohár után már nem nagyon érez különbséget az ember.

— Milyen kár! — búslut neki egyszeriben a kicsi és bekönyökölt az asztalkára s látzott arcán, hogy valóban őszintén sajnálja, hogy rögtön, e percben nem szembesítheti az elméletet a gyakorlati próbával. Annnyira a szívére is vette a dolgot, hogy szó nélkül bekapott vagy három pohárral és bosszusan dörzsölte az orrát. — Milyen kár! — tette hozzá végül és kikérte a negyediket is.

Az agronómus fölpillantott az újságból s a szipka végén parázsló cigarettára kék füstfátyolán át rájuk nézett. Úgy látszik, régi ismerősök. Oda is szólt hozzájuk.

— Meglehet, hogy kiegésznek az arabok meg az izraeliek? Addig-addig toszogatják

egymást, hogy a végén megint összemennek és háború lesz a nóta vége!

A hosszabbik férfiú erre hátráppocintette a kalapját és azt felelte rá:

— Ha jó bort mérnének ott is, nemigen lenne bajuk egymással!

— Ez így van! — kapott a szón a kicsi, görbeorrú. — Megfigyeltem, hogy ahol bor terem, ott valahogy mások az emberek. Jobbszívűek!

A hosszabbik így folytatta: — En minden nagyhatalmi tárgyalást tokaji mellett bonyolítanak le! Lefogadom akármibe, hogy mire kitöltögetnek az utóját, meg is egyeznének és elnéznének a Szeressük egymást gyerekeket!

— Vagy még jobban összeveszenének! — mondta maliciózan a szipka mellől az agronómus s ez a megállapítás parázs vitát váltott ki, amibe többen bekapcsolódtak, mások is, végül már akkora zsvivaly és hadonászás támadt, hogy a csapos kénytelen volt az üvegszűz kefe nyelvél megdöngetni a söntéspult bádögfedelét:

— Csendet uraim, mert bevonják a zengedélyemet!

Erre nyomban halotti csend támadt. Mint-ha kettévágták volna.

Hát, még csak az kellene!

Ha bevonják az engedélyt, hol lehet deci bor mellett elmélkedni a világ dolgai felett ilyen széken és kedélyesen? És hol mérnek majd olyan jóféle olaszrizlinget, amitől megmelegszik az ember füleimpája? És hol viszi fel a közmegebecsülés olyan fokára, hogy ha belép, egyszerre két pohárral teszik elébe az italt?

Az agronómus lapozott az újságból.

S olyan siri csend volt a borkóstolóban, hogy csak a papír zizegése hallatszott...

Taar Ferenc

16 óra 55 perc. Csúcsforgalom.

Nagyállomás 17-től 19-ig

EGYPERCES CERUZAVÁZLATOK

„Gyorsvonat érkezik Nyíregyháza felől a második vágányra. A vágány mellett tessék vigyázni!”

A kezek a csomagok felé mozdulnak, s meglódul a tömeg. A most érkezettek rohannak a pénztárakhoz, a várókból az előcsarnokba hömpölyög az emberáradat. Csúcsforgalom van, fél öt.

A pénztárnál hosszú sorok, nyitva mind a kilenc ablak. Az emberek arcán a sietés fénylik. A melegen kívül fűt az utazás izgalma, a várakozás türelmetlensége. Van, aki szeret utazni, van akinek muszáj. A hőség egyformán tikkasztja az utasokat, a levegőben hőség és idegesség vibrál.

„Gyorsvonat indul Budapest, Nyugati pályaudvar felé...”

Az indulási oldalon a kijártnál két oldalt tábla: vonatok indulása. A kapusnak mégis is szüntelenül kell válaszolnia a kérdésekre.

- A fűzesabonyi? ...
- Most ment el, kérem.
- És a legközelebbi?
- Megmondja.
- Előbb nincs?

Önkéntelenül a klasszikus vicc választ jut eszembe: „Nincs kérem, a legközelebbi vonat előtt nem indítunk szerelvényt...” De szolgálatban nem lehet viccelni, minden kérdésre komolyan kell válaszolni.

Pósa Dániel fejből tudja az egész menetrendet.

„Huszonöt éve vagyok vasutas, kilenc éve kapus. Az 1951-es szolnoki baleset után leszállékkoltak. Azóta itt vagyok... A kisújszállási? - fordul a kérdezőhöz - tizenhét évvel ezelőtt.”

Szereti ezt a munkát? Nem tudok mást csinálni. Emberek között vagyok, érdekes. Mindenfélét kérdeznek, hiába van kint a tábla... A gurulás hiányzik. Csak az egyenruha maradt. Azért én itt is vasutas maradok...

Olvasnivaló nélkül kevesen ülnek vonatra. Egy váróteremnek, vasútállomásnak szinte elengedhetetlen tartozéka az újságárú. A stand mögött a fiatal ember otthonosan mozog a rengeteg újság, folyóirat, képeslap között. Kérek egy hírlapot, hogy könnyebben induljon a beszélgetés. Mózsi András eleinte bizalmatlan.

Sok ember megfordul itt. Tudja, hogy van. Kötökszenek, heccelik az embert. Ezért a bizalmatlanság. Ilyenkor egyébként is idegebb az ember, csúcsidőben vagyunk. Máskor is nagy a forgalom, de

— Hiába van kint a tábla, mindenfélét kérdeznak

Jólesik egy tölsérsényi hideg

(Süli Andor felvételei)

én az emberekről tudom, hány óra van. Háromszor tetőzik a forgalom, reggel hat és nyolc között, aztán dél körül, a harmadikban benne vagyunk: négy és hat között. Vannak törzsvevőim is. Arcról és újságról ismerem őket. Mikor jönnek, én már készítem a lapot. Naplót négyeszázat adok el naponta.

Az egész állomás agya, szíve a forgalmi iroda. A rendelkező forgalmi szolgálattevő Iványi József. Előtte grafikonok, a vágányhelyzet - amit percről percre rögzíteni kell -, az órházak hívógombjai, telefon és a két hatalmas kapcsolótábla, a biztosító berendezések. A beszélgetésünk egy kicsit furcsán hangzott, megpróbálok visszaadni.

Mióta dolgozik itt? Ehhez a munkához több éves gyakorlat kell. „Halló, a hathuszonötös elment, óra harminckor Ebess irányába.” Itt másfél éve csinálom, előtte tíz évig középállomásokon dolgoztam. „Igen, Apafa, vettem...” Ismerni kell a menetrendet, az állomást és nagyon oda kell figyelni. „Igen, ezerhatszáz három római éf kettő bejár, hatvanhét tizenégy gé hét kijár, óra negyvenháromkor vettem a szabad bejáratot.”

Hány vonat indul, érkezik vagy halad át az állomáson? Naponta mintegy száz szerelvény, ennek fele személyszállító. Egy pillanat... A vezérlőtáblán igazít, jegyez, hívja az órházakat.

A csemetésükről ismerem valamennyit. „Igen, vettem.” Nem zavarom tovább. Köszönés helyett mosolyogva bólint, egyik kezében a telefon, másikban ceruza: Harminkettes elment, óra...

A szinte kábító melegen jólesik egy kis hűsítő. Sor áll a szörpautomatánál és a fagyaltos ablak előtt is. Kocsis József-ne keze szaporán méri az adagokat, miközben beszélgetünk.

14 éve csinálom itt az Utasellátónál. Csak közben kicserélték az állomást... Az ablak előtt hosszú sor, jólesik egy tölsérsényi hideg.

Egy meleg nap elmegy másfél mázsa is. De van tartalék - mutatja a nagy fagyaltkonzerves üvegeket. Csak beöntöm a gépbe és kiveri. Nincs vele probléma.

Az utolsó kérdésre kicsit szégyenlősen vallja be.

Nem szeretem a fagyaltot...

Sajnos, nem csetek fagyaltot, vigyáznom kell a torkomra. Pedig jólesne ebben a hőségben. Naponta több százszor

szólok az utasoknak, és ezt rekedten nem lehet.

Német Gaborné vasúti bemondó. Rácsodálkozok, hogy egyszerűsre, papír nélkül mondja a szöveget:

„Figyelem, személyvonat indul Debrecen, Csapóker, Apafa, Bocskai, Hajdúhadház, Téglás, Újfehértó, Császárszálás... Nyíregyháza felé. Tizenhét óra nyolc perckor, szemben a második vágányról.”

Van még, amit könyvből mondok, de Jani, Bodnár János az összeset tudja. Én még csak két éve csinálom.

Nem izgul? Hát bizony eleinte nagyon izgultam, de most már nem. Megszoktam. Csak a fagyaltot sajnálom, amikor ilyen meleg van...

A kultúrvárosban ketten sakkoznak. A gondolkodási idő a melegen kicsit hosszabbra nyúlnak. Idejük van. Megtűrik a kibicet is.

Másfél óra múlva kezdődik a szolgálat. Hamarabb jön be a vonatunk. Valamivel el kell tölteni az időt, sakkozni neg szeretünk is.

Czeglédi Imre és Janócsi Kálmán segítéztettek, mindennapos vendégei a kultúrvárosnak.

Ki nyer általában? Mindegy. Szeretünk sakkozni.

Fekete Sándor állomásfőnököt csak a harmadik próbálkozásra találom a szobájában. Szinte egyszerre érkezünk, jólesik a hideg szóda víz.

Nem, nem volt semmi probléma, én mindig kint vagyok. A vonat-összeállítás ellenőrizték. Van munka bőven. Sajnos, nagy a meleg. Emberfeletti munkát követel a sarusoktól fent a gurítón, a tolatóktól a kocsik között, nem is szólva a mozdonyvezetőktől.

És az utasok? Ők is szenvednek a melegtől. De ez az igazi szezonjuk, a nyaralási időszak. A napi jegyváltás 15-16 ezer körül mozog. Ennyien érkeznek is, és a vonatokon is átutazik 10-12 ezer ember.

Késés? Vonali vágányzárak miatt előfordul, inkább csak a Nyugati felől. A villamosítás. De december végére Karcag és Nyíregyháza között már villamos szerelvények robnak...

Az utcán kigyúlnak a neonok, a hőség sem fullaszt már annyira. Lassan vége a napnak. Nyugovóra térnek az emberek. Csak az állomás nem alszik, itt nem állhat meg az élet egy pillanatra sem. Ez az esti látszólagos nyugodtság újabb holnapi munkát, kánikulát és nagy forgalmat ígér.

Urbán Péter

Fák és füvek védelmében

Bizonyára mindegyik olvasónk gondolkozott már azon — kiváltképp akik fiatal lakótelepen laknak —, miért olyan sivarak lakótelepeink. Ennek az oka a dús lombú fák hiánya. Kivétel nélkül minden lakótelepünkön az a jellemző, hogy a hatalmas házak mellett cse-nevész fákcskák állják a szelek és a lakótelep serdülő ifjúsága meg-megújuló rohamait. (A szelek miatt talán meg is maradnának, de az utóbbiak csúnya foghíjakat okoznak a szépen sorbaültetett kis fák között.)

Törvényszerűen így kell ennek lenni? Igen is meg nem is. Igen azért, mert gazdasági szempontok azellen szólnak, hogy gyökerestül nagyobb, már ki nem törhető, lombos fákat telepítsünk a lakótelep területén. Ez nagyon drága lenne. Mégsem volna törvényszerű a több éves fák hiánya, ha a lakótelepek tervezésénél, építésénél jobban figyelembe vennék a területen már meglévő fákat. Hány dús lombú, évtizedes fa volt vajon a Libakertben? Hányat lehetett volna megmenteni belőlük?

A napokban adott ki a főváros tanácsa egy közleményt, amely szerint izesztően csökkent Budapest zöldterülete. Ugyanebben a közleményben megállapítják, hogy már egy néhány négyzetméternyi — városrendezési szempontból valóban tenyérnyi — zöldterület is képes befolyásolni környékének mikroklimáját. Kimélni kell tehát a fűvet és a fákat, bár mi még messze állunk a pesti színvonalról, s egyelőre nem fenyeget bennünket a szmog, a füstköd. (Nem izesztés, tény: Debrecen fekvése igen alkalmas a füstköd kialakulására.) Úgy kimélni, mint azt például finn rokonaink teszik, noha erdőkben, ligetekben jóval gazdagabbak, mint mi. A finn városokban kultusza van a természet felidéző legkisebb fának, parknak is. Ők valóban a fához idomítottak a teret.

Debrecen a virágok városa. Ez igen szépen hangzik. Én azonban jobban szeretném, ha Debrecen a fűvek és fák városa lenne. Mi még nem tartjuk számon, hogy mennyi-

vel csökken évente a város zöldterülete, de ha valaki csak körülbelül megbecsüli, elszomorodik. Csak kapásból néhány fairtás: a fürdő építkezése, a Nyíl utca egyik oldalán leborotválták a fasort, a Széchenyi utcán kivágtak jó néhány japán akácot, az Erzsébet és Barna utcai építkezések sem növelték a zöldterületet, s most olyan kopárak, mint az Új Élet park. Tudom, hogy mindegyik favágást meg lehet indokolni: utat építenek, lakásokat építenek, s a többi. De nem lehetne olyan megoldásokat találni, amelyek védenék a fákat? Azt mondhatják erre, nem fontosak a városi zöldterületek, hiszen ott van a város tüdeje, a Nagyerdő. Szép kis tüdő, néhány kavernával. (Klinikai kazánház, a diákotthon mindig kojtorgó kéménye, BIOGAL.) Másrészt pedig nem helyettesíti a belvárosi zöldterületet. (Budapestet is körülölelik a hegyek, de hiába, ha megreked a levegő a házak között, a völgyben.)

Miről jutott eszembe mindez? Néhány több évtizedet megért fa sorsáért aggódom: Úgy lehet: hiába. A Dolmány utcán (helyesebben szólva a volt Dolmány utcán), itt az Új Élet park délnyugati részén van néhány évtizedes fa. Nem értékes tölgy, romantikus nyár vagy büszke fenyő, hanem madárcaresznye, japánakác. A házakat már lebontották alóluk, anyaguk új házak falába kerül. De nem szeretném, ha a házak mellett álló fák szolgálatának melet az új házak kályháiban. A gáz a tűzfánál is olcsóbb, hát még az élőfánál! Egyszóval az lenne a legjobb megoldás, ha ezt a kis ligetet valahogy belekompónálnák abba az építészeti együttesbe, amelyet itt alakítanak ki. Az Új Élet park legszebb foltja lenne, különösen akkor, ha a Vénkert helyén is tízemeletes lakóházak állnak majd.

Apropó Vénkert! Nem lehetne a terveket már az első stádiumban úgy alakítani, hogy minél több maradjon meg e kertség zöldterületeiből, fáiból?

G. J.

Átképzős tanfolyamokat
Indítunk az alábbi szakmákban:
házigyári villanszerelői, valamint épületasztalos
A tanfolyam időtartama: 6 hónap. Jelentkezési határidő:
1970. szept. 7.
A tanfolyam ideje alatt 1600 Ft-os biztosított bért fizetünk. Jelentkezhetnek: 8 általános iskolát végzett és 18. életévet betöltött személyek. Vidékiek részére szállást biztosítunk. Jelentkezés személyesen:
43. sz. Állami Építőipari Vállalat
szakoktatási csoport Budapest, XI., Dombóvári út 19. (Megközelíthető: 4-es, 41-es, 43-as, 47-es villamossal.)

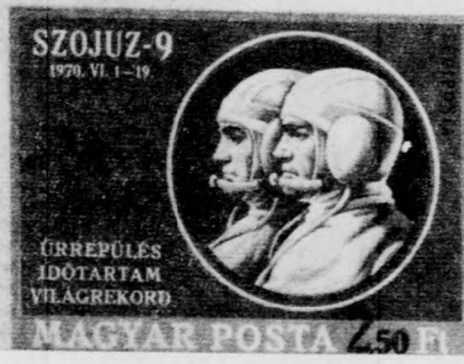
Ingyenes
művezetői tanfolyamot
tartunk építőipari szakmunkások részére (kőműves, ács, állványozó, épületasztalos, hő-hangszigetelő).
Jelentkezés:
43. számú Állami Építőipari Vállalat
szakoktatási csoport Budapest XI., Dombóvári út 19.
A tanfolyam 1970. szeptember 15-én indul.

METALLOGLÓBUS VÁLLALAT
felvesz dolgozókat
az alábbi munkakörökbe:
BUDAPEST, XIII., JÁSZ U. 5-7. ALATTI TELEPÉRE
gyors-gépiró, iroda és telep takarító, kommissziós, kazánfűtő, kazánfűtő betanított munkás.
BUDAPEST, X., SÍRKERT U. 2-4. ALATTI TELEPÉRE:
gyors-gépiró, mérlegkezelő, műanyagöntő, gépmunkás, TMK munkás (betanított), kommissziós, fémhulladék válogató, fémhulladék gépmunkás, targonca-vezető, gépkocsivezető, gépkocsirakodó, kazánfűtő, betanított kazánfűtő.
Munkabér kollektív szerint.
Felvételre jelentkezni lehet: Budapest, XIII., Jász u. 5-7., valamint a Budapest, X., Sírkert u. 2-4., munkakügyi előadók-nál.

BÉL
MAGYAR
A Magyar Posta névtervezésű júz 9 útjának ma ban négy bélyeg-lyek közül hátr ábrázolja, a negy pilóta arcképe c kedik el a felir
— Az 1971-es rövidesen megke- a Michel katalógus tember második országos forgal- se szerint mindk emelkedést hoz- placon a kezelt
— A londoni Anglia 3 bélyeg különböző nyolc bélyegeket mutat- melynyomással dombornyomással készült kiadván- most mélynyom- — A Német- ság kedves rajz- tott bélyegsor- tállakozót. Mind ábrázol, akik a két bélyeg t- egyesülő nyakk- — A Német- ban nagy az ér- kiállítás iránt, a pilótegepek hozz
Műveit kínai n- lala után a kín- madarak, és n- című művét m- lett tanulmányo-
isko- ruhá- kiál- rend-

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

SZOJUZ 9

A Magyar Posta szeptember 4-én 10 forint névértékű blokkot ad ki a Szojuz 9 útjának megörökítésére. A blokkban négy bélyeg helyezkedik el, amelyek közül három a hatalmas rakétát ábrázolja, a negyedik bélyeg a két űrpilóta arcképe díszíti. Mellette helyezkedik el a felirat, mely az űrben való

tartózkodás 424 órás világrekordjára utal.

A kozmosz meghódításának újabb eredményéről megjelenő légi postablokkot Kékesi László grafikusművész tervezte. A megjelenés napján a Budapesti postahivatal emlékbélyegzőt használ, és szép kivitelű első napi boríték is forgalomba kerül.

HÍREK

— Az 1971-es nemzetközi katalógusok rövidesen megjelennek. A Zumstein és a Michel katalógus előreláthatólag szeptember második felében kerül Magyarországon forgalomba. A kiadók közlése szerint mindkét katalógus számos ár-emelkedést hoz, mert a nemzetközi piac a kereslet élénkebb.

— A londoni nemzetközi kiállításra Anglia 3 bélyegét ad ki. A sorozat a különböző nyomdai eljárással készült bélyegeket mutatja be: az első metszetnyomással (a világ első bélyege), dombornyomással és magasnyomással készült kiadványok másolata díszíti, a most mélynyomással készülő emléksort.

— A Német Demokratikus Köztársaság kedves rajzú, összefüggően nyomtatott bélyegsorral köszönti a 6. úttörő találkozót. Mindkét bélyeg vídám plonir ábrázol, akik a fejük fölött tartják a két bélyeg találkozásánál csomóban egyesülő nyakkendőjüket.

— A Német Szövetségi Köztársaságban nagy az érdeklődés a Budapest 71 kiállítás iránt, a filatelistákat külön repülőgépek hozzák majd hazánkba.

— Kanada tizenkét értékű álló karcsonyi sorozatot szándékozik kiadni, amelynek megrajzolására gyermekek részére hirdettek pályázatot. A posta 50 ezer rajzot kapott. A legjobb tervek alkotói az 5-10 évesek, munkájukat az év végén már bélyegről ismerhetjük meg.

— A motívum gyűjtők legnagyobb egyesülete 738 téma hívelt tömöríti. A tagok között felmérést végeztek, hogy mit gyűjtenek? Első helyen az űrutasítással kapcsolatos bélyegek barátaival vannak, de majdnem azonos a művészeti témához tartozó kiadásokat gyűjtő filatelisták száma. Ezután a virág- és állatmotívum rajongói következnek, akik még többnek vannak, mint az egészségügy téma utóbbi időben gyorsan növekvő táborába. Néhány évvel ezelőtt az Egyesült Nemzetekkel kapcsolatos bélyegek voltak a legnépszerűbbek, de új érdeklődők nem jelentkeztek, így változatlan számukkal a többi motívum gyűjtőinek gyors szaporodása következtében egyre hátrább kerülnek a rangsorban.

LOVAK BÉLYEGEN

Tajvan hét értékű álló művészeti sorában régi kínai mesterműveket mutat be. A csodálatos festmény alkotója európai: Giuseppe Castiglione, aki 1715-ben hittérítőként érkezett Kínába. Hamarosan udvari festőként a császár szolgálatába állt, felvette a kínai szokásokat, és megtanulta az ottani festők stílusát.

Műveit kínai néven (Lang Shihning) alkotta olyan sikerrel, hogy kétszáz évvel halála után a kínai művészet klasszikusai között tartják nyilván. Festményein virágok, madarak, és nagyon sok lo szerepel. Az új sorozat öt összefüggő bélyege „Száz lo” című művet mutatja be, a további két érték a hatalmas alkotáshoz készített részletmunkákat ábrázolja.

Levelet kaptam egy bagotai ékszerészről:

„Kedves Uram!

Érdeklődéssel olvastam, hogy lapjaikban, de a világ összes lapjában is milyen nagy port vert fel az eset, hogy ékszerüzletem egyik eladója feljelentette Robert Moore angol labdarúgót, mert az az eladó állítása szerint elemelt egy arany nyakláncot. Nyilván azóta értesültek arról is, hogy végleg elálltunk a feljelentéstől. Ezekkel a dolgokkal kapcsolatban írom Önnek ezt a levelet, amellyel minden félreértést el szeretnék oszlatni. Sokan ugyanis bolondnak néznek, amiért egy vacak, ezerhatszáz dollár értékű bizsu miatt engedtem, hogy egyik beosztottam ilyen világméretű botrányt csináljon. Ráadásul nem is tudta bizonyítani, hogy valóban Moore vitte volna el az ékszert. Ezért ismerőseim lépten-nyomon meg is kérdezik tőlem: Remélem, már ki is rúgta a bajkeverőt? Többen kérdezték azt is, hogy nem félek a tönkremeneteltől, ki jön majd vásárolni egy ilyen rossz hírű boliba?

Éppen ezért szeretném közölni Önnel, s megkérem, adja tovább olvasóinak, a beosztottaknak nincs semmi baja, továbbra is én vagyok a munkaadója. Azt is közlöm, hogy a közeljövőben boltom sem fog tönkremenni. Mióta ez a Moore-ügy megtörtént, azóta állandóan zsúfolásig tömve van a bolt. Mindenki látni szeretné az elárúsítót, a pultot, ahol az ékszer volt, s a tolongók közül sokan vásárolnak is. Körülbelül száz levelet kaptam, amelyben a világ minden tájáról üzletembek ajánlkoznak, hogy megvásárolják az egész boltot. Kétszázán szeretnék alkalmazni az eladót, s legalább ugyanannyi kiadó szeretné megszerezni életrajzának kiadási jogát. A történet filmjogát már el is adtam a Metro-Goldwin-Meyernek — százezer dollárért. A főbb szerepeket Liz Taylor és Richard Burton játssza majd. A dél-amerikai labdarúgócsapatok ingyenes pályabelépőt biztosítottak a kontinens összes labdarúgó pályájára. Megjegyzem, ezt nem veszem igénybe, mivel a labdarúgóshoz — ellentétben sok emberrel — nem érzek vonalmat.

A közeli napokban nyitottam meg egy kisebb üzletet, amelyekben a prőbb emléktárgyakat árusítunk, többek között Moore-nak a bíróságon készült fényképeit.

Bevallom, hogy boltom egyébként jóval szerényebb cég, mint gondolnák. Reklámra sem tudunk túl sokat költeni, márpedig — erről biztosan hallott már — itt nyugaton reklám nélkül féllábú óriás az üzlet. Ma már viszont bizvást állíthatom, nincs a világnak olyan csücske, ahol ne ismernék boltomat. Az eset óta már több mint kétezer megrendelést kaptam, amelyek közül minden második annak az arany nyaklánc hasonmásának az elkészítését rendeli meg, amelyik a Moore-ügyben szerepelt. Ezt a láncot egyébként Bobbyról nevezzük majd el, s kétszer annyit adjuk, mint az eredetit. Ehhez persze az angol labdarúgó beleegyezése szükséges, s ezért őt már meg is hívtam, hogy a részleteket megbeszéljük.

Egy kis zavart persze okoz, hogy az üzlet portálja szerény. Sokan mentek már be tévedésből a szomszédos pipaszaküzletbe. Ezért — mielőtt átköltöznék a most tervezés alatt álló új bolthelyiségbe — üzletünk kirakatában felállítjuk Robert Moore aranyozott szobrát.

Végezetül pedig egy nagyon kényes dolgot kell megírnom. Remélem, hogy az ügynek ez a része köztünk marad. Joggal tehetné Ön fel a kérdést: Hogy bízhattam a véletlenre egy ilyen óriási reklámlehetőséget? S ha most Moore-nak nem támad kedve elvenni azt a nyakláncot, most is az a szürke ékszerüzlet tulajdonos vagyok, aki voltam? Meg kell írnom — nehogy idiótának nézzen — szó sincs véletlenről. En utasítottam az elárúsítót — egyik legjobban képzett eladóm egyébként —, hogy jelentse fel az angol labdarúgót. Kapott érte jutalmul harminc cent órabéremelést.

Gőz József

KERESZTREJTVE NY

ÜZEN AZ ŐSZ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12		13				14				15
		16			17 18			19	20	
21	22			23			24	25	26	
27			28				29	30	31	
32		33			34		35			36
		37			38			39	40	
41			42			43		44		
		45			46 47			48		D
49	50		51		52		53			54
55	56		57		58		59		60	
61		62		63				64		
		65		66		67		68		
69	70		71		72		73 74			75

„Szorgalmas őszi! Begyűjtöd mind a [termést, Edes szőlőt dobálsz a kosarakba...” — Keszthelyi Zoltán versének (címe: vízszintes 33.) folytatása rejtvényünk vízszintes 1., függőleges 12., valamint vízszintes 63. számú sorában.

VÍZSZINTES: 12. Kötöző. 13. Zsendice sajt. 14. Becézett női név. 15. Időegység. 16. Disze. 17. Csak egynemű betűi. 19. Időmérés. 21. Ünnepi dísz. 23. Szórakozóhelyek énekesnője. 25. Pest megyei község. 27. Fordított számnév. 28. Ételízestítő. 29. Állóvíz (ford.) 31. Egy németül. 32. Kettős mássalhangzó. 36. Helyrag. 37. Ezüst színű fémes elem. 38. Gép-rag. 41. A tantal vegyjele. 41. Egzengéssel, villámlással kísért eső. 43. Az énség kezdett foka. 45. Mesterséges nemzetközi nyelv. 46. Kártyafigura (-). 48. Elme. 49. Sajátkezűleg. 51. Alattomos. 53. Tejtermék. 54. Félig édes. 55. Kockára tett összeg. 57. Visszavágás. 60. Az ő tulajdona. 61. Duzzad. 64. Rizspálinka. 65. Golyóscsapágy márkája. 67. Korai végi. 68. Kutyája. 69. Egymást követő betűk az ABC-ben. 71. Hölgy. 73. Spulni. 75. Azonos mássalhangzók.

FÜGGŐLEGES: 2. Ugyanaz (röv.) 3. Kövér embereknek van. 4. Tremoló kezdete! 5. Juttat. 6. Becézett férfinév. 7. Figyelmeztető. 8. Elege van belőle (ford.) 9. Kerti szárszám. 10. A költészet egyik ága. 11. A vízsz. 54. fordította. 16. Kénekek is van. 18. Mesterember (-). 20. Angol sör. 22. Bátor. 23. Több sportegyesület megjelölése. 24. S-sel az elején Vörösmarty megzenésített költeménye. 26. Dallam franciául. 28. Egyforma betűk. 30. Mint a vízszintes 75. számú. 33. Hozzánó (ford.) 34. Halpete. 35. Cítál. 37. Talponálló (ford.) 40. Összekevert gazl. 42. A légnyelv. 43. Páncél. 47. Hosszúvá válnak. 44. Páncél. 49. Világijúsági találkozó (röv.). 53. A Tisza mellékvere. 54. Női név. 56. Kopasz. 58. Spenót. 59. Kém. 60. Svéd váltópénz. 62. Karthágói királynő. 64. Kötelezvény névelővel. 66. Erődítmény. 68. Csapadék (ék. hiba). 70. Igen oroszul. 72. Mister röv. 74. Valás röv. 75. Mint a vízszintes 32. számú. Beküldendő szeptember 2-ig a vízszintes 1., függőleges 12., vízszintes 63., illetve a vízszintes 33. számú sorok megfejtése.

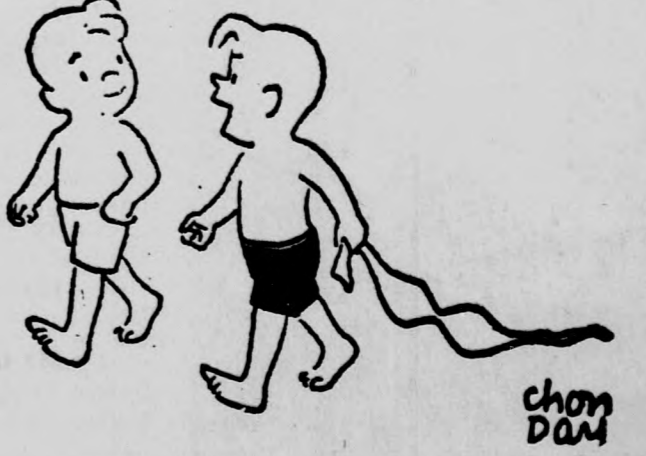
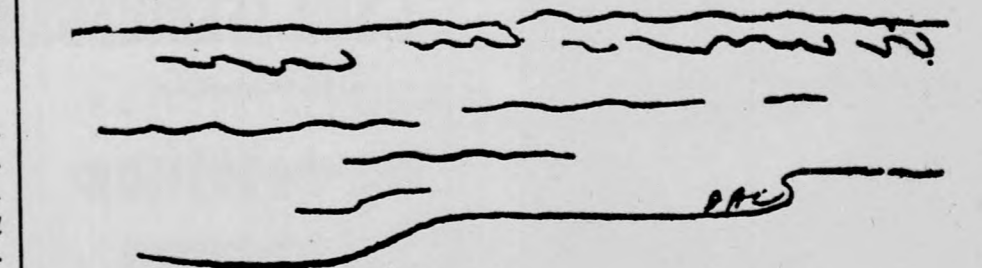

TÁSKARÁDIÓ

(C) -kallus 92.

KONFLIKTUS

— Anyu majd felkiált: — Honnét hoztad ezt a melltartót?! Mire apukám felugrik: — Mindjárt visszaviszem... (A Wochenpresse karikatúrája)

chon DAN

A Fegyveres Erők Klubjában

1970. AUGUSZTUS 25-27-IG ÁRUSÍTÁSSAL EGYBEKÖTÖTT

iskola-ruházati kiállítást rendez

Feltöltésre

alkalmas földet biztosítunk gépi rakodással, egységár 15,- Ft/köbméter.

Helyszín Monostorpályi úti temető. Vállalatokat helyszínen megrendelés ellenében kiszolgálunk.

Szakipari és Kislakás-építő Ktisz, Debrecen, Pásti u. 5.

Hirdessen a NAPLÓBAN!

Ön is nyerhet ha LEHEL hűtőszekrény tulajdonosa, a

hűtőszekrény legyártása alkalmából rendez.
A sorsoláson minden gyártási szám részt vesz.
Figyelje
hűtőszekrényének gyártási számát!

Ipari tanulók pót- beiskolázása

Vállalatunk az alábbi szakmákban pótbeiskolázást tart:

kőműves, ács, állványozó, hidegburkoló, épületlakatos, műkőkészítő, üvegező, épületbádogos.

Intézeti elhelyezés és teljes ellátás.

Jelentkezés: 43. sz. Állami Építőipari Vállalat szakoktatási csoport. Bp., XI., Dombóvári út 19.

Közgazdászokat keresünk felvételre,

fizetés megegyezés szerint. Helyi busz költséget térítünk. Jelentkezés a

Hungária

Műanyagfeldolgozó Vállalat személyzeti vezetőjénél.

Gyakorlattal rendelkező

gépészmunkásokat keresünk

gyárügyeletes diszpécseri munkakörbe, a munkakört kétnaponként 16 óras munkában du. 14 órától reggel 6 óráig kell ellátni.

Jelentkezéseket fizetési igény, gyakorlat és jelenlegi munkahely megjelöléssel „Azonnal 1970” jelíggel a Hirdetőbe kérjük leadni.

Mosson Ön is azzal,
amivel mások: a „Kiváló
áru” minősítésű
leszállított áron
vásárolható TOMI
mosószerekkel!

TOMI	Príma	nagy doboz	13,—	10,70
TOMI	Príma	kis doboz	8,40	6,50
TOMI	Extra	nagy doboz	14,20	11,70
TOMI	Extra	kis doboz	9,—	6,90
TOMI	Super	nagy doboz	11,50	9,50
TOMI	Super	kis doboz	7,60	5,90
TOMI	Automat		12,—	9,90
Bio TOMI			6,80	5,90

Változatlan minőség, olcsóbb ár!

VAKUFOL

TÁROLÓBERENDEZÉS

különböző takarmányok (kukorica, napraforgó, pillangósok, fűfélék stb.) tárolására szolgál, minimális költségek mellett, minimális tápanyagvesztéssel.

GYÁRTJA
A PESTVIDÉKI
GÉPGYÁR

FORGALOMBA HOZZÁK
A MEGYEI AGROKER
VÁLLALATOK

Brigádösszejövetelnek,
névnapok, családi és
egyéb

zártkörű
rendezvények

borozóban!

Romantikus környezet,
kitűnő fajborok, szalon-
nasütés.

Asztalrendelés az üz-
letvezetőnél.

Telefon: 15-356.

Legyen vendégünk !!!

Hajdú-Bihar megyei
Vendéglátó Vállalat

Dolgozókat alkalmaznak

Villanyszerelő, hegesztő, lakatos, fényező szakmunkásokat és segédmunkásokat alkalmaz a MÁV Járóforgató Üzem.

Nagy gyakorlattal rendelkező rádió-, tv-szerelőt felvesz a Villamosipari Ktisz, Debrecen, Rákóczi u. 12. Jelentkezés a munkaügyi osztályon.

Női dolgozókat segédmunkára, csak debreceni munkahelyre, azonnali belépéssel felvesszük. Kéthónapi munkaviszony után építőipari gépkezelői tanfolyamra beiskolázzuk. A tanfolyam idejére átlagkeresetét és a tanfolyam költségeit fizetjük. A tanfolyam helye Debrecen, Debreceni Építőipari Ktisz, Hatvan u. 43., munkaügyi.

Erettségizett vagy 8 általánost végzett fiúkat nyomdász tanulónak (szedő vagy gépmester szakra) felvesz a Szabadság Lapnyomda, Debrecen, Bajcsy-Zsilinszky u. 1-3.

A MÁV Távközlési és Biztosítóberendezési Építési Főnökség, Budapest, XIV., Tatai u. 3. felvesz állandó munkára, változó munkahelyre távközlő és biztosítóberendezési szerelési munkára elektroműszerészeket, villanyszerelőket, kőműveseket jó kereseti lehetőséggel, valamint a Kisújszállás-Nyíregyháza vonalra kábelárkász- és rektort munkásokat. Fizetés és kedvezmények a MÁV Kollektív Szerződés alapján. Felvételi korhatár: 18-30 év. Jelentkezés írásban a címre: születési idő, anyja

neve, személyi igazolvány száma, lakáscím feltüntetésével. Ezen adatok birtokában felvételre utazási jegyet küldünk és bővebb felvilágosítást adunk.

Hegesztő, lakatos, adagoló, motorteszterelő, mezőgazdasági gépszerező szakmunkásokat, vasszerkeztel, illetve erőgépfelújításhoz, gépkezelőket szak- és betanított segédmunkásokat, lemezdaraboló elhajlító, lemezengergő- és fűrészgéphez és műhelytakarítókat alkalmaz a Mezőgazdasági Gépjárató Vállalat Debrecen, Szoboszlói út 50. Jelentkezés az üzemi vezetőnél.

Parkettás szakmunkást keresünk felvételre. A Hajdúszoboszlói Építőipari Ktisz.

Kőműves, asztalos, üveges (nyugdíjast is) szakmunkásokat, kubi-kosokat és betonozókat (brigádokat is), kőműves, tetőfedő, vb-szerelő segédmunkásokat azonnali belépéssel felvesszük. Debreceni Építőipari Ktisz, Debrecen, Hatvan u. 43., munkaügyi.

Munkagépkészítő vizsgával rendelkező tehergépkocsi-vezetőket, gépkocsi szerelőket, rakodókat azonnali belépéssel felvesszük. Debreceni Építőipari Ktisz, Fokos u. 7. sz., gépkocsi előadó.

A Magyar Gördülőcsapágy Művek felvételre keres férfi betanított munkásokat, segédmunkásokat és fiatalokru fiúkat (vidékieket is). Jelentkezni lehet a vállalat debreceni gyárában. Debrecen, Szabadság útja 113.

Kőműveseket, ácsokat, kubikosokat 15 éves kortól férfi segédmunkásokat

keresünk Szabolcs megye, Fehérgyarmat mellé újjáépítési munkára, kiküldetéssel, kiemelt bérrel.

Újjáépítési munka után budapesti állandó munka biztosítva.

JELENTKEZÉS: ÁPRILIS 4. KTSZ

Budapest, VIII., Auróra u. 23., munkaügyi.

Hirdetések díjszabása:

APRÓHIRDETÉSEK: hétköznap üzleti hirdetések, állás, ház, lakás, ingatlan, albérlet, jármű, gépek vétele és eladása szavanként 3 forint, vasárnap: 5,60 forint. Egyéb hirdetések hétköznap 1,50 forint, vasárnap 2,80 forint. Jelíggel hirdetésnél plusz 5 forint. Az első szó — vastag szedés miatt — két szónak számít.

„DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK” hirdetések hétköznap soronként 24 forint, vasárnap soronként 48 forint. Jelíggel hirdetésnél plusz 5 forint.

KERETES HIRDETÉS: hétköznap hasáb/mm-ként 7 forint, vasárnap hasáb/mm-ként 10 forint, plusz színenként 30 százalékos felár.

GYÁSZJELENTÉS, KÖSZÖNETNYILVÁNTÁS: hétköznap 200 forint, vasárnap 300 forint.

Hirdessen a Naplóban!

Nitrokémiai ipartelepek

felvesz fiúkat kollégiumi elhelyezéssel balatonparti intézetbe.

vegyipari szakmunkás ipari tanulóknak

A vállalat az első év második félévétől 250 Ft/hó ösztöndíjas szerződést köt, mely összegét rendszeres tanulói ösztöndíjon felül kapnak a tanulók.

A szakmunkásvizsga előtti utolsó félévben tanulmányi eredményről függően kezdő szakmunkás bértétel 90%-át fizetjük. Szakmunkásvizsga letétele után állandó 5 napos 40 órás munkahelyet biztosítunk.

Jelentkezés a 303. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetnél 6-14 óráig Fűzfőgyártelep.

I N G Y E N E S MŰVEZETŐKÉPZŐ tízhetnapos tanfolyamra jelentkezhetnek

kőműves és ács-állványozó szakmunkások. Gyakorlati oktatás és termelőmunka eredeti szakmának megfelelő munkakörökben kb. október 15-ig. NAGYAR közsgében (Szabolcs megye), Fehérgyarmattól 12 kilométerre az ARVIZKÁROSULTAK lakóházainak helyreállítási munkáin.

Továbbá munkában nyolcnapos oktatás és termelőmunka Kecskeméten.

A sikeresen vizsgázók országos érvényű magasépítőipari művezető bizonyítványt kapnak az Építési és Városfejlesztési Minisztériumtól.

A tanfolyam ideje alatt jó kereseti lehetőséget, munkásszállást, ebédet és munkaruhát biztosítunk. Különlénelési pótlékokot, időnyújtást, szerszámhasználati díjat és utazási hozzájárulást fizetünk. A helyreállítási munkákon tíz munkanap után négy szabad nap. Jelentkezés személyesen vagy levélben: Építésvezető-ség, NAGYAR, vagy Munkaügyi Osztály, Kecskemét, Klapka u. 34.

Állami Építőipari Vállalat

Csak iskolásoknak!

Praktikus viselet a

PRAKTIKON
iskolaköpeny

Csak a CENTRUM ÁRUHÁZBAN

kapható.

6-12 nagyság

120 forinttól

140 forintig.

